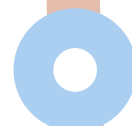
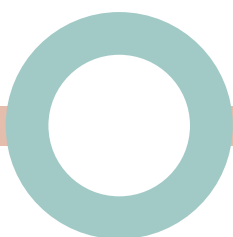
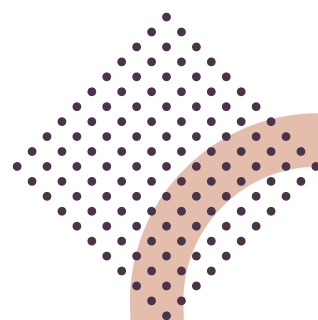

Comhairle Contae
Fhine Gall
Fingal County
Council

Lámhleabhar Treorach
**d'Áiseanna
Pobail Fhine
Gall**

Réamhrá an Lámhleabhair

Cuireann sé áthas ar Chomhairle Contae Fhine Gall páirt a ghlacadh le Quality Matters agus le Líonra Fhine Gall um Áiseanna an Phobail i dtáirgeadh an Lámhleabhar Treorach seo. Táimid ag súil gur acmhainn úsáideach é do ghrúpaí agus do na heagraíochtaí deonacha chun tacú lena gcuid feidhmíochta ó lá go lá agus le cleachtas an rialachais acu a neartú. Sé bunús an lámhleabhair treorach seo ná lár-shuíomh a chur ar fáil inar féidir leis na grúpaí rochtain a fháil ar raon leathan na n-ábhar acmhainne.

Cuireannn áiseanna an phobail deiseanna ar fáil do ghníomhaíochtaí ar leas an phobail áitiúil, le haghaidh tionscnaimh an spóirt agus an áineasa, idirghníomhú sóisialta agus an phobail, agus cruinnithe. Aithníonn Comhairle Contae Fhine Gall na holl-dhúshláin roimh bhoird deonacha na bainistíochta agus bainisteoirí na n-ionad ar bhonn laethúil. Sí fíis na Comhairle ná tacaíocht a thabhairt d'áiseanna an phobail chun an fholláine a fheabhsú agus chun freastal ar riachtanais athraitheacha na bpobal.

Siad na spriocanna gearrthéarmacha atá againn ná:

- › Áiseanna an phobail a fhorbairt agus a fheabhsú
- › Tacú le forbairt Líonra Fhine Gall um Áiseanna an Phobail
- › Na struchtúir oiriúnacha a fhorbairt le haghaidh áiseanna pobail na Comhairle a bhainistiú..

Oibríonn grúpaí an phobail i gcomhpháirtíocht le hOifig Forbairt na bPobal de chuid Chomhairle Contae Fhine Gall chun a gcuid áiseanna áitiúla an phobail a bhainistiú. Tá lár-ról ag grúpaí an phobail ar fud an chontae maidir leis an tsláinte agus leis an bhfolláine a fheabhsú agus maidir le méadú leanúnach rannpháirtíocht an phobail. Cuireann siad mórán deiseanna breise ar fáil freisin do na pobail chun dul i mbun gníomhaíochtaí cosúil leis an hoiliúint agus an oideachas, leis an aclaíocht, le gníomhaíochtaí áitiúla na sainspéise srl. Creidim go gcabhróidh an treoir seo le do ghrúpa féin feabhas leanúnach a chur ar struchtúir an rialachais laistigh bhur n-eagraíochtaí agus an deis a thabhairt daoibh á bhforbairt a thuilleadh.

Is lárchuid d'obair Chomhairle Contae Fhine Gall í inbhuanaitheacht áiseanna an phobail. Tríd an gcomhpháirtíocht againne le Quality Matters agus Líonra Fhine Gall um Áiseanna an Phobail, cuirtear ar ár gcumas an acmhainn an-úsáideach seo a fhorbairt. Táim cinnte go mbeidh sibh in ann an lámhleabhar treorach seo a úsáid go héasca agus go mbainfidh bhur gcuid grúpaí leas as na teimpléid agus as na doiciméid tacaíochta atá ar fáil sa cháipéis.

Robert Burns

Stiúrthóir na Seirbhísí
Tithíocht agus Forbairt an Phobail

Séanadh: Tá tagairtí agus naisc le faisnéis san fhoilseachán seo a chuireann eagraíochtaí eile ar fáil. Tabhair le fios le do thoil nach féidir linn a gcrúineas a ráthú. Tá an doiciméad seo beartaithe chun críocha treorach amháin agus níl sé beartaithe é a chur in ionad comhairle dlí a lorg más gá. Cuimsíonn na hacmhainní ar líne atá sa treoirleabhar léiriú leathan ar na hacmhainní atá ar fáil d'eagraíochtaí a bhainistíonn áiseanna pobail. Ag am an fhoilsithe, tá gach beartas atá san áireamh sa lámhleabhar treorach cothrom le dáta. Nuair a bheidh eagraíochtaí tar éis glacadh lena mbeartais moltar go ndéanfaí athbhreithniú rialta orthu. Moltar do bhoird na n-ionad pobail dul i gcomhairle lena gconraitheoirí/comhairleoirí speisialaithe féin, 7rl. Ní sholáthraimid aon bharánta, sainráite nó intuigthe, maidir lena chruinneas nó lena iomláine. Ní bheidh an t-údar faoi dhliteanas ar aon bhealach i leith aon damáiste, cailteanas nó caiteachas díreach, indéach, speisialta, teagmhasach nó iarmhartach a eascraíonn as úsáid an doiciméid seo. Tá an fhaisnéis a fhaightear sa doiciméad ceart agus é seo á scríobh."

Clár an ábhair

01 Réamhrá	01
1.1 Cuspóir an treoirleabhair	02
1.2 An chaoi ar forbraíodh an treoirleabhar	03
1.3 An cur chuige/conas é a úsáid	03
02 Bainistíocht Saoráidí	04
2.1 Cad is Bainistíocht Saoráidí ann?	05
2.2 Cén fáth a bhfuil Bainistíocht Áiseanna Tábhachtach?	06
2.3 Príomhchatagóirí Bainistíochta Saoráidí	07
2.4 Bacainní ar Dhea-Chleachtais Chothabhála	18
2.5 Uirlisí Pleanála Úsáideacha laistigh de Bhainistíocht Áiseanna	18
2.6 Sláinte & Sábháilteacht i mBainistíocht Áiseanna	20
2.7 Bainistíocht Airgeadais agus Bainistiú Saoráidí	30
03 Rialachas	33
3.1 Cineálacha struchtúir eagrúcháin/múnlaí úinéireachta	34
3.2 Dea-rialachas	37
3.3 Rialachas Acmhainní	40
04 Acmhainní Daonna	42
4.1 Treoirleabhar nó beartas Acmhainní Daonna (HR)	43
4.2 Bainistíocht Acmhainní Daonna & Athchóiriú Eagraíochtúil	44
4.3 Spreagadh agus rannpháirtíocht i measc na foirne	44
05 Airgeadagus Soláthar	49
5.1 Dea-chleachtas bunúsach	50
5.2 Réamhrá maidir le Pleanáil agus Buiséadú	50
5.3 Róil Airgeadais agus Freagracht	51
5.4 Iniúchadh ar Ráitis Airgeadais	52
5.5 Acmhainní Airgeadas agus Iniúchadh	53
5.6 Soláthar	54
5.7 Soláthar agus Tairiscintí Acmhainní	56

06 Tiomsú an Chiste	57
6.1 Tiomsú airgid le haghaidh bunchostas agus samhail iomlán aisghabhála costas a úsáid	58
6.2 Cá háit a bhfaighidh tú eolas faoi roghanna maoinithe	59
6.3 Maoiniú Reachtúil a dhaingniú	61
6.4 Daonchairdeas agus Deontais ón Aontas Eorpach a bhaint amach	61
6.5 Acmhainní maidir le conas iarratais ar mhaoiniú a scríobh	63
6.6 Urraíocht chorporáideach rannpháirteach	64
6.7 Acmhainní ar Urraíocht Chorporáideach	65
07 Plean Gníomhaíochta don Oideachas	66
7.1 Tionchar Ionad Pobail atá lonnaithe i bpobal áitiúil	67
7.2 Forbairt Pobail a Shainmhíniú	68
7.3 Measúnú ar Riachtanais an Phobail	68
7.4 Anailís Deisce ar Bheartais agus Straitéisí Ábhartha	79
7.5 Plean Gníomhaíochta Straitéiseach nó Pobail a fhorbairt	80
7.6 Acmhainní chun Plean Straitéiseach/Plean Gníomhaíochta a fhorbairt	88
7.7 Forbhreathnú ar Thacaíochtaí Forbartha Pobail Chomhairle Contae Fhine Gall	88
08 Margaíocht agus Meáin Shóisialta	89
8.1 Nuachtlitreacha	90
8.2 Deighilt an spriocghrúpa	91
8.3 Na meáin shóisialta	91
8.4 Acmhainní Margaíocht agus na meáin shóisialta	92
09 Bainistíocht Riosca	93
9.1 Forbhreathnú ar Chatagóirí Riosca	95
9.2 Próiseas Measúnaithe agus Bainistíochta Riosca a bhunú	96
9.3 Bainistíocht Riosca Acmhainní	99
10 Beartais agus nósanna imeachta	100
10.1 Beartais a fhorbairt agus a scríobh	101
10.2 Beartais a chur chun feidhme, a chur in iúl agus faireachán a dhéanamh orthu	103
10.3 AthfhoinníBeartais agus Nósanna Imeachta	103
11 Aguisín	104
11.1 Reachtaíocht ábhartha	105
11.2 Teimpléid pholasaí	106

01

Réamhrá

1.1 Cuspóir an treoirleabhair

Tá ról rithábhachtach ag áiseanna pobail maidir le pobail shláintiúla a chruthú, cuimsiú sóisialta a fheabhsú, agus acmhainn a chur ar fáil d'oiliúint, d'fhostaíocht agus d'fhorbairt phearsanta. Tá samplaí éagsúla ann de na héifeachtaí dearfacha ar shláinte agus ar fholláine daoine ó thaobh a bheith rannpháirteach ina bpobal áitiúil; mar shampla, aithníodh sa taighde gur tosca tábhachtacha iad cáilíocht shaol an phobail agus líonraí sóisialta a mbíonn tionchar acu ar shláinte an duine aonair agus ar shláinte an daonra, idir fhisiceach agus mheabhrach¹. Mar sin féin, d'fhéadfadh bainistiú a dhéanamh ar shaoráid phobail éifeachtach agus inbhuanaithe a bheith ina tasc casta agus dúshlánach. Is gá na hoibríochtaí ó lá go lá a bhainistiú, chun dul i dteagmháil le raon éagsúil páirtithe leasmhara, ó bhaill phobail go gníomhaireachtaí maoinithe, agus ag an am céanna a chinntiú go gcloítear le ceanglais rialachais atá ag éirí níos casta.

D'aithin an tAonad Tacaíochta Bainistíochta Áiseanna Pobail i gComhairle Contae Fhine Gall an gá atá leis an treoir seo d'áiseanna a fhaigheann tacaíocht ó Chomhairle Contae Fhine Gall. Oibríonn an t-aonad le háiseanna ó gach cearn de chontae Fhine Gall a sholáthraíonn treoir, tacaíocht, oiliúint, agus acmhainní maoinithe chun tacú le hoibriú éifeachtach áiseanna pobail do shaoránaigh Fhine Gall. Ós rud é go bhfuil réimse leathan ábhar faisnéise agus acmhainní ar fáil do bhainisteoirí saoráidí agus do bhoird bhainistíochta, is gá tairseach ilfhreastail a chur ar fáil ar láithreán gréasáin Líonra Áiseanna Pobail Fhine Gall, áit ar féidir le baill den líonra rochtain a fháil go tapa ar réimse acmhainní ábhartha.

Forbraíodh an treoir seo chun cabhrú le bainisteoirí saoráidí pobail agus leis an bhfoireann leis an réimse tascanna éagsúla seo. Cuireann sé treoir phraiticiúil ar fáil maidir leis na príomhréimsí bainistíochta saoráidí i dteanga shimplí agus intuigthe, agus nascann sé le hacmhainní inar féidir faisnéis mhionsonraithe níos doimhne a fháil. Is é an cuspóir foriomlán ná é a dhéanamh éasca agus réidh do bhainisteoirí saoráidí, do Bhoird Bhainistíochta, agus don fhoireann déileáil leis na tascanna iomadúla nach mór déileáil leo go laethúil, trí fhaisnéis shoiléir agus naisc chuig dea-chleachtas a chur ar fáil.

Forbraíodh an treoir seo chun cabhrú le bainisteoirí saoráidí pobail agus leis an bhfoireann leis an réimse tascanna éagsúla seo. Cuireann sé treoir phraiticiúil ar fáil maidir leis na príomhréimsí bainistíochta saoráidí i dteanga shimplí agus intuigthe, agus nascann sé le hacmhainní inar féidir faisnéis mhionsonraithe níos doimhne a fháil."

Nóta Buíochais

Ba mhaith linn an deis seo a thapú chun buíochas a ghabháil agus aitheantas a thabhairt do gach duine a bhí páirteach i ndearadh agus i bhforbairt an Lámhleabhair Treorach.

Ba mhaith linn buíochas a ghabháil leo siúd a bhí páirteach sa chúlra a thug treoir agus tacaíocht, faisnéis theicniúil, uaireanta fada profaí agus dearaidh agus iad siúd a thug a gcuid léargais luachmhara go flaitiúil chun tacú le críochnú an treoir lena n-áirítear Anne Vestergaard Quality Matters, Príomhoide Pobail. Oifigeach Linda Ennis, baill foirne an Aonaid Tacaíochta um Bainistíocht Saoráidí Pobail, Acacia FM agus baill de Líonra Áiseanna Pobail Fhine Gall.

¹ Ferlander S. An tábacht a bhaineann le foirmeacha éagsúla caipitil shóisialta don tsláinte. Video comhrá Sociologica. 2007;50(2):115-28

1.2 An chaoi ar forbraíodh an treoirleabhar

D'fhorbair an eagraíocht comhairleoireachta agus Cúrsaí Cáilíochta carthanachta an treoir seo d'Oifig Forbartha Pobail Chomhairle Contae Fhine Gall. Is é an misean atá acu ná oibriú le heagraíochtaí chun tacú le feabhas a chur ar sheirbhísí do na pobail is imeallaithe. Bhunaigh an Oifig Forbartha Pobail grúpa oibre chun maoirseacht a dhéanamh ar chur i gcrích an treoirleabhair. Tá forbairt an treoirleabhair bunaithe ar mheasúnú riachtanas a rinneadh chun tuiscint a fháil ar an méid a theastaigh ó na soláthraithe seirbhíse a bhaint amach ón treoirleabhar agus chun a chinntiú go raibh an obair seo chomh húsáideach agus is féidir d'oibríochtaí laethúla fhoireann na saoráide pobail i bhFhine Gall.

Forbraíodh an treoir trí na próisis seo a leanas:

- Trí thaighde deisce agus meastóireacht a dhéanamh ar ábhar atá ann cheana amhail teimpléid agus beartais
- Seoladh suirbhé ar líne chuig úsáideoirí féideartha na treorach ina raibh ceisteanna maidir lena gcuid oibre ó lá go lá, úsáid foinsí, riachtanais, réimsí deacrachtaí, agus is mian leo treoirleabhar úsáideach oibríochtúil a fháil. 41 fhreagróir a chuir an suirbhé i gcrích.
- Reáchtáladh grúpa fócais ar líne le 16 bhainisteoir ionaid inar pléadh na réimsí deacrachtaí agus inar scrúdaíodh go mion iad.

Cuid thábhachtach d'fhorbairt na treorach ná athbhreithniú a dhéanamh ar an líon mór acmhainní a bhaineann le bainistíocht áiseanna pobail chun cáipéisí agus acmhainní den chaighdeán is airde a roghnú.

1.3 An cur chuige/conas é a úsáid

Cé go n-aithnítear sa treoir an chastacht a bhaineann le samhail chaighdeánach a fhorbairt chun áiseanna pobail a bhainistiú, i bhfianaise na difríochta i mbuiséid, i leasanna, i mbeartais agus i bhfíseanna na bpáirtithe lena mbaineann, díríonn sé ar dhea-chleachtas caighdeánach. Tá sé curtha le chéile mar choimre a chabhróid leis an léitheoir tuiscint a fháil ar phríomhghnéithe de thopaicí lárnacha laistigh de bhainistíocht áiseanna pobail, ó dhea-rialachas go AD agus Bainistiú Riosca, agus cuireann sé naisc bhreise ar fáil chun cabhrú agus tacaíocht a thabhairt más gá. Is féidir an treoirleabhar a úsáid ag pointe ar bith i gcéim phleanála nó oibríochta saoráide pobail. Is féidir na prionsabail agus na huirlisí a chur i bhfeidhm maidir le saoráidí nua agus maidir le saoráidí seanbhunaithe. Mar sin féin, níl sé i gceist go mbeidh an treoir saintreorach mar nach bhfuil aon dá shaoráid phobail mar an gcéanna, agus ní bheidh an t-eolas agus na saincheisteanna a dtugtar aghaidh orthu sa treoir seo infheidhme i gcónaí maidir le gach saoráid.

Is féidir an treoirleabhar a úsáid ag pointe ar bith i gcéim phleanála nó oibríochta saoráide pobail."

Grúpa Oibre Lámhleabhar Treorach

Sinead Uí Iomhair, Oifigeach Sinsearach Pobail Chomhairle Contae Fhine Gall
 Jenny Gorman, Acacia FM Ltd, Bainisteoir Ginearálta Áiseanna Pobail
 Eileen Cormack, Acacia FM Ltd, Bainisteoir Ceantair Áiseanna Pobail
 Emma Donegan, Acacia FM Ltd, Bainisteoir Ceantair Áiseanna Pobail

02

Bainistíocht Saoráidí

Glactar go forleathan leis na buntáistí a bhaineann le saoráid phobail dea-bhainistithe chun oibríochtaí gnó éifeachtúla a chur chun cinn agus níl tuiscint chomh maith céanna ar ról an bhainisteora áiseanna. Tá sé mar aidhm ag an rannóg seo aird a tharraingt ar chastachtaí agus ar réimse na gcúraimí a bhaineann le Bainistiú Saoráidí agus ar fhreagrachtaí an bhoird stiúrthóirí agus an bhainisteora saoráide/ionaid.

Tá forbairt thapa ag teacht ar chleachtas na Bainistíochta Saoráidí Inbhuanaithe (FM). Uaireanta is é an easpa eolais ar bhoird agus ar bhainistíocht shinsearach an bac is mó chun beartas FM comhsheasmhach a chur chun feidhme.

Tugann an rannán seo forbheathnú ar a bhfuil i gceist le Bainistiú Saoráidí agus tá súil againn go gcuirfidh sé na huirlisí ar fáil chun cuidiú agus tacaíocht a thabhairt d'eagraíochtaí chun áiseanna pobail a bhainistiú agus a fheidhmiú ó lá go lá. Tá sé roinnte sna príomh-rannóga seo a leanas:

- Cad is Bainistíocht Saoráidí ann?
- Cén fáth a bhfuil Bainistíocht Áiseanna tábhachtach?
- Príomhchatagóirí Bainistíochta Saoráidí
- Bacainní ar Dhea-Chleachtais Chothabhála
- Uirlisí Pleanála Úsáideacha laistigh de Bhainistíocht Áiseanna
- Sláinte & Sábháilteacht i mBainistíocht Áiseanna
- Bainistíocht Airgeadais agus Bainistiú Saoráidí

2.1 Cad is Bainistíocht Saoráidí ann?

Is téarma coiteann é an téarma Bainistíocht Saoráidí cé nach mbeidh gach duine páirteach i mbainistiú na n-áiseanna ina bpost/ról roimheseo. Tá an bord stiúrthóirí agus an t-ionad/bainisteoir saoráide freagrach as saoráid dhea-chothabhála, dhea-oibríthe agus comhlíontach a chur ar fáil chun spás fáilteach agus sábháilte a chur ar fáil d'úsáideoirí agus don fhoireann araon. Ba cheart Bainistíocht Saoráidí a chur chun feidhme sa straitéis eagrúcháin agus ar an gcaoi sin a bheith i gcomhréir leis an bplean straitéiseach foriomlán agus á stiúradh ag an bplean sin.

Is féidir leis na samplaí seo a leanas ó cheannairí/eagraíochtaí tionscail aitheanta éagsúla cabhrú le tuiscint a fháil ar an sainmhíniú ar Bhainistiú Saoráidí:

- Cuimsíonn Bainistíocht Áiseanna ildisciplíní chun feidhmiúlacht, compord, sábháilteacht agus éifeachtúlacht na timpeallachta tógtha a chinntiú trí dhaoine, áit, próiseas agus teicneolaíocht a chomhtháthú
www.ifma.org/about/what-is-fm
- An fheidhm eagrúcháin a chomhtháthaíonn daoine, áit, agus a phróiseálann laistigh den timpeallacht thógtha chun cáilíocht saoil daoine agus táirgiúlacht an chroíghnó a fheabhsú
www.iwfm.org.uk/about/what-is-workplace-and-facilities-management.html#
- Na huirlisí agus na seirbhísí a thacaíonn le feidhmiúlacht, sábháilteacht agus inbhuanaitheacht foirgneamh, tailte, bonneagair agus réadmhaoine
www.ibm.com/topics/facilities-management

SAMPLAÍ DE NA CINEÁLACHA SEIRBHÍSÍ A D'FHÉADFADH TEACHT FAOIN GCATAGÓIR BAINISTÍOCHTA SAORÁIDÍ

- Tírdhreachú	- Glanadh Speisialtóir Rialú lotnaidí	- Bainistíocht Dramháiola Reprographics
- Slándáil	- Comharsana	- Seirbhísí Seomra Poist
- Córais Sábháilteachta an tSaoil	- Seirbhísí Fáiltithe	- Tionscadail
- Glanadh Ginearálta	- Trealamh Taispeáin	- Cothabháil Speisialtóra
- Glanadh Fuinneog	- Lónadóireacht	- Páirceáil do charranna
- Seirbhísí Sláinteachais	- HVAC	- Garchabhair
- Fóntais	- Fuinneamh	- Imeachtaí
- Struchtúrtha	- Comhshaol	

2.2 Cén fáth a bhfuil Bainistíocht Áiseanna Tábhachtach?

Tá Bainistíocht Áiseanna tábhachtach ar go leor cúiseanna:

- Bíonn tionchar aige ar gach cuid den eagraíocht ó fholláine i measc na foirne agus na foirne go caighdeán eispéireas an úsáideora.
- Nuair a bhainistítear go maith é, íoslaghdaíonn sé costais toisc go bhfaigheann sé oibriú rianúil na saoráide san fhadtéarma.
- Cinntíonn sé go gcomhlíontar na ceanglais reachtúla.
- Is féidir le cothabháil choisctheach phleanáilte cabhrú chun síneadh a chur le saolré trealamh costasach caipitil.
- Tá sé mar aidhm leis deireadh a chur le haga neamhfhónaimh agus le dúnadh foirgneamh féideartha agus/nó iad a laghdú.
- Tá sé tábhachtach ar chúiseanna Sláinte agus Sábháilteachta — cuidíonn foirgneamh dea-chothabháilte le tionóiscí agus teagmhais a chosc.
- Tá sé rithábhachtach spás te agus fáilteach a chur ar fáil don phobal i gcoitinne, agus cliant a mhealladh chun leas a bhaint as seirbhísí san áis.

2.3

Príomhchatagóirí Bainistíochta Saoráidí

Is féidir Bainistíocht Áiseanna a shainmhíniú faoi dhá phríomhchatagóir, i.e. Seirbhísí Bog agus Seirbhísí Crua.

Seo a leanas samplaí de Sheirbhísí Bog:

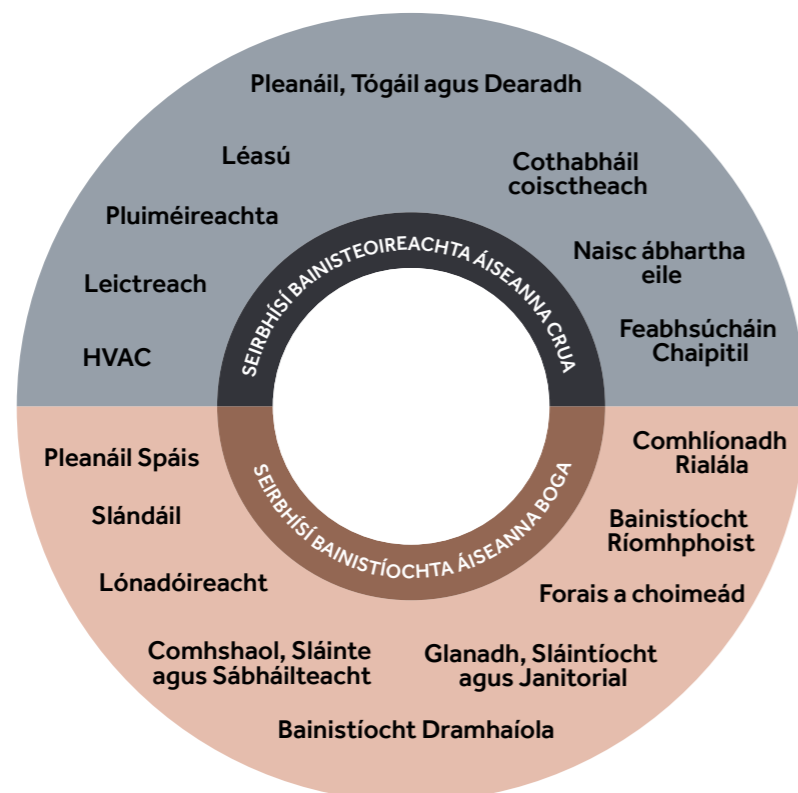
- Rialú lotnaidí
- Tírdhreachú
- Glanadh
- Lónadóireacht

Seo a leanas samplaí de Sheirbhísí Crua:

- HVAC (Teas/Treoraíocht/Aerchóiriú)
- Córais Sábháilteachta an tSaoil
- Soilsiú
- Pluiméireachta
- Leictreach

De ghnáth, bheadh gá le sainsholáthraithe nó fochonraitheoirí ceadaithe a fhostú chun catagóirí a chothabháil agus a dheisiú a thagann faoi Sheirbhísí Crua. I gcásanna áirithe, beidh forlú ann maidir le seirbhísí áirithe, mar shampla, maidir le slándáil, i gcás ina dtitfeadh conarthaí cuideachtaí eochairseilbhe/faireacháin de ghnáth faoi Sheirbhísí Boga, ach go dtitfeadh cothabháil agus deisiú an chórais slándála, lena n-áirítear aláraim ionraidh, faoi Sheirbhísí Crua, mar gheall ar chineál cothabhála sainchonraitheora.

Chun cabhrú leis na réimsí sin a aithint, tugann an tsamhail seo a leanas forléargas ar na crosmhalartuithe a d'fhéadfadh a bheith ann idir Cruasheirbhísí agus Seirbhísí Boga:

Leagtar amach sa nasc thíos miníú ar na seirbhísí teicniúla a mholtar d'ionaid phobail:

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/Explanation-of-Maintenance-for-community-centres-.docx>

Seirbhísí Bog

Tugann an méid seo a leanas breac-chuntas ar shamplaí de Sheirbhísí Bog. Tá sé tábhachtach a thabhairt faoi deara, áfach, nach mbeidh gach rannóg infheidhme maidir le gach saoráid/lárionad, mar go bhfuil gach ionad uathúil.

- Glanadh
- Rialú lotnaidí
- Bainistíocht Dramhaíola
- Slándáil
- Fáiltiú
- Tírdhreach
- Bainistíocht Carrchlós
- Lónadóireacht

Cónaitheacht

- Seomraí,
- Seomraí Folctha,
- Ceantair Chomhchoiteanna

Sanitization

- Pointí tadhaill — Rialú Ionfhabhtaithe & Freagairt Covid

Glanadh speisialaithe

- Guaiseach,
- Trealamh TF,
- Seomraí Comms,
- Cliniciúil

SEIRBHÍSÍ BOGA

Tionscail/Depp Glanadh

- Fuinneog (Inmheánach & Seachtrach)
- Cairpéid
- Aeir
- Cumhdach
- Cistin
- Urlár Crua
- Oibreacha Poist

Glanadh laethúil

- Seomraí folctha
- Cithfholcadáin
- Deasca
- Stáisiúin Tae
- Boinn
- Dusting, Hoovering
- Urláir Bogtha
- Seomraí Cruinnithe
- Oifigí

Seirbhísí Sláinteachais Glanadh Tomhaltas

- Sláinteachas Baininsneach
- Fresheners Aeir, Ceimiceáin
- Tuáilí láimhe
- Páipéar Leithris Gallúnach etc.

ROINNT 'BIA DO SMAOINIMH'

An raibh a fhios agat....		
I réimse 24 uair an chloig, baineann an gnáth-dhuine fásta le 7,200 dromchlaí agus baineann siad lena n-aghaidh 552 uair.	Cuan méarchláir 8,900 baictéir in aghaidh an mhéarchláir. Fón póca cuan 6,300 baictéir in aghaidh an ghutháin.	Tá 400 uair níos mó baictéir ag an deasc ar an meán ná suíochán leithris.
Laghdaíonn triomú láimhe cuí ualach miocróbach ar chraiceann faoi 75 %.	Ní dhéanann beagnach 95 % de dhaoine fásta nigh fada go leor chun na baictéir agus na frídíní a ghlanadh go críochnúil óna lámha.	An raibh a fhios agat go bhfuil thart ar 10 milliún baictéir ina gcónaí ar do dheasc?

Seo a leanas sampla de Sceideal Bainistíochta Glantacháin. Cé gur cruthaíodh an sceideal seo ar dtús d'eagraíocht níos mó, áit a ndéantar glanadh a sheachfhoinníú, is féidir é a leasú chun riachtanais an ionaid aonair a léiriú.

SCEIDEAL GLANADH SAMPLACH

Pointí sláintíochta tadhaill lena n-áirítear Fáiltiú 8.00am — 8.30am	
Doirse, cosa dorais, aonaid shnámha	Go laethúil
Fáiltiú	Go laethúil
Cnaipí ardaitheoir, pointí rochtana	Go laethúil
Sanitization leithris/glan 8.30am — 9.00am	
Athpháipéar leithris, gallúnach, tampax	Go laethúil
Glan an triomadóir láimhe lena n-áirítear an tráidire	Go laethúil
Doirtil glan, sconnaí	Go laethúil
Babhlaí leithris a ghlanadh agus a dhíghalrú	Go laethúil
Marcanna glan agus splancscáileán ó scátháin	Go laethúil
Spot glan na hurláir/folús nó sweep & nigh Más gá	Go laethúil
Stáisiúin tae, ceaintín 9.00am — 9.30am	
Meaisín caife, pónairí caife, tráidirí folmha a athlionsadh	Go laethúil
Athlionsadh siúcra, tae, bataí adhmaid cupáin páipéar, srl	Go laethúil
Forais caife folamh	Go laethúil
Glan na preasanna, na cófraí	Go laethúil
Folmhaigh na boscaí bruscair agus cuir málaí in áit nuair is gá	Go laethúil
MICREATHONNACH glan	Go laethúil
Boird agus cathaoireacha glan i gCeaintín	Go laethúil
Limistéar doirteal glan agus slachtmhar, bairr oibre agus cuntair	Go laethúil

Seomraí Cruinnithe/Corridors/Oifigí príobháideacha/Pods cruinnithe/Auditorium/Bothanna teileafóin	
Na boscaí bruscair a fholmhú agus málaí a athsholáthar	Go laethúil
Bain aon miasa/cupáin atá fágtha	Go laethúil
Táblaí/deiscíní taise	Go laethúil
Glan aon stains cairpéad	Go laethúil
Doirse gloine Glan	Go laethúil
Na cathaoirligh a eagrú ar ais faoi na táblaí	Go laethúil
SpotClean na hurláir, ag baint úsáide as bhfolús boise	Go laethúil
Doirse, cosa dorais, aonaid shnámha	Go laethúil
Bí cinnte go gcoinnítear seomraí glan agus slachtmhar	Go laethúil
Staighre ón urlár 1st go dtí -3 urlár 2.45pm — 3.00pm	
Spot glan/Folús/urlár scuabtha (nuair is gá)	Go laethúil
Bain aon mharcanna as painéil radhairc ar dhoirse	Go laethúil
Deannach/dampa wipe lasca solais	Go laethúil
Láimhseálann doras díghalraithe	Go laethúil
Doirse glana spota	Go laethúil
MOP/achar urláir nirt (nuair is gá)	Uair sa tseachtain
Limistéar an phlean oscailte Talamh agus 1ú urlár 3.00pm — 4.00pm	
Deasca taise/wipe/deannaigh	Trí rothlú má tá sé neamháitithe
Glan/sreap barr na scáileáin	Trí rothlú má tá sé neamháitithe
Caibinéid taise/wipe, pedestals	BTrí rothlú má tá sé neamháitithe
Dust na seilfeanna go léir	Trí rothlú má tá sé neamháitithe
Dust gach caibinéid taobh	Trí rothlú má tá sé neamháitithe
Deannaigh na cathaoireacha lena n-áirítear cosa agus luíonn lámh	Trí rothlú má tá sé neamháitithe
Bain aon chupáin/gloineanna, cuir isteach i miasnitéoir iad	Go laethúil
Sweep/folús an t-urlár	Trí rothlú má tá sé neamháitithe
Nigh na hurláir chrua	Trí rothlú má tá sé neamháitithe

Rialú lotnaidí

Is gné thábhachtach é rialú lotnaidí chun na saoráidí/ionaid a chothabháil ar roinnt cúiseanna. Is féidir le lotnaidí damáiste a dhéanamh do mhaoín, áit mhíthaitneamhach a dhéanamh d'fhoirgneamh, agus fiú fadhbanna Sláinte agus Sábháilteachta a chur faoi deara. Tá rialú lotnaidí rithábhachtach freisin chun a áirithiú go léirítear saoráidí/ionaid atá oscailte don phobal i bhfianaise dhearfach.

TREORACHA

Service: 00010/00002 – Clár Creimire

CONDITIONS FOUND AND ACTION TAKEN

Purpose of Visit:

Comment – Carried out a follow-up visit to office and external area

Evidence of Pests:

Comment – Location: Internal Area – No rodent activity was noted at time of today's visit.

Comment – Location: External Area – No rodent activity was noted at time of today's visit.

Structural Comments:

Recommendation – Location: External Area – Gap noted around black cable approximately 2 feet up from ground from vent area. Seal to prevent pest entry or harbourage.

10/02/2022 10:37:59 ECOLAB\Rohan, Jeremiah – [Open] Issue status is Open

Recommendation – Location: External Area – Gap noted around cables in ESB room. Seal to prevent pest entry or harbourage. Open since 07/02/2022

07/02/2022 11:24:45 ECOLAB\Rohan, Jeremiah – [Open] Issue status is Open

10/02/2022 10:27:59 ECOLAB\Rohan, Jeremiah – [Open] Issue status is Open

Recommendation – Location: External Area – Recommendation: ducts external. I recommend it may be possible for rodents to gain access to building through ducts as it is not possible to inspect where ducts are running underground. These should be investigated to determine if access to building is possible. Open since 07/02/2022

07/02/2022 11:24:45 ECOLAB\Rohan, Jeremiah – [Open] Issue status is Open

10/02/2022 10:27:59 ECOLAB\Rohan, Jeremiah – [Open] Issue status is Open

Hygiene Issues:

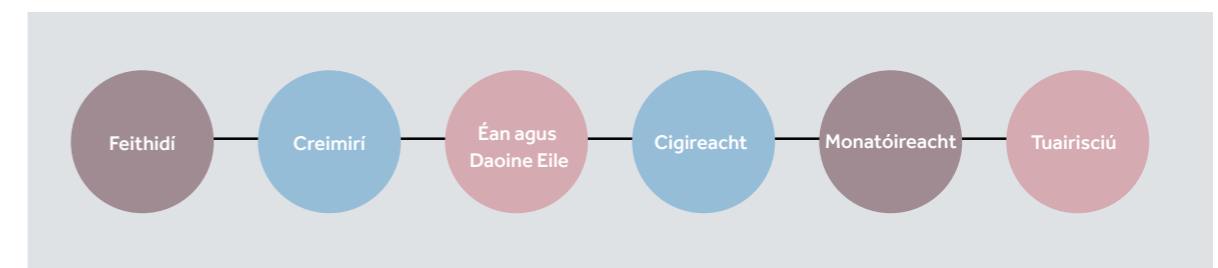
Comment – No Findings Noted during Service

Permit to Work:

Comment – No Permit to Work required.

Service Related Comment:

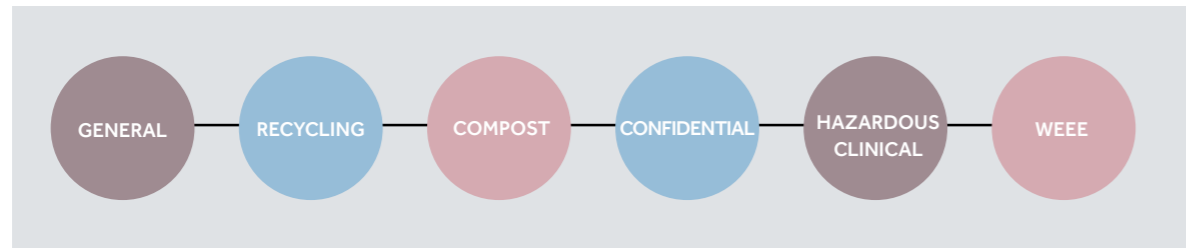
Comment – Whilst performing the pest service today, the following actions were carried out: Inspection was carried out to the contracted areas, office and external area.

Bainistiú Dramhaíola

Tá Bainistiú Dramhaíola tábhachtach do bhainistiú na n-áiseanna i ndáil le glanadh ach freisin i ndáil le bainistiú comhshaoil.

* WEEE - Go leor

Riachtanais

- Beart — Laghdú — Athchúrsáil
- A chinntiú go mbaineann riosca d'uisce, d'aer, d'ithreacha, do phlandaí agus d'ainmhithe le diúscairt agus aisghabháil dramhaíola
- An tAcht um Bainistiú Dramhaíola 1996 arna leasú/An tAcht um Chosaint an Chomhshaoil 2003
- Ceadúnas Bailithe Dramhaíola
- Ceadanna
- Deimhnithe Scriosta
- Dramhail a Leithscaradh
- Áiseanna Dramhail Slán

De ghnáth, cuimsítear bainistiú na Slándála Fisiciúla sna hlonaid i ról Freastalaithe an Ionaid. Mar sin féin, tá bainistiú na gcóras slándála (lena n-áirítear cothabháil) ríthábhachtach don fheidhm sin freisin.

Slándáil

- Ceamaraí CCTV patróil/ faireacháin
- Rialú Rochtana
- Monatóireacht a dhéanamh ar Chuideachta
- Príomhchuideachtaí sealbhaíochta
- Cothabháil an chórais a bhainistiú
- Córais Sábháilteachta Beatha e.g. aláraim do dhaoine faoi mhíchumas
- CCTV
- Córais Aláram

Tírdhreachú

- Gearradh Féir
- Deireadh a chur le failí
- Talamh taobh amuigh/ Cothabháil Talún
- Séasúrach — Scaipeadh Salann

Bainistíocht Carrchlós

Cinntíonn Bainistíocht Carrchlós go gcoinnítear carrchlós an ionaid chun a chinntiú go bhfuil sé sábháilte agus éifeachtach do gach úsáideoir san ionad.

- **Rochtain** - Comharthaíocht - Rialú Rochtana/Luasteorain-neacha/Coisithe
- **Leithdháileadh** - Córas Uimhrithe, Córas Áirithinte Ar Líne, Áiseanna Rothar agus Mótarrothar, Páirceáil Inrochtana
- **Slándáil** - Iontráil agus Imeacht Slán, Soilsiú, CCTV
- **Forfheidhmiú** - Polasaí Páirceála a Chur i bhFeidhm, Cíosanna

Lónadóireacht

Cuireann Siopaí Lónadóireachta/Caife deis ar fáil chun dul i dteagmháil leis an bpobal trí sheirbhís a chur ar fáil agus trí mhéadú ar líon na gcos. Tugann siad cúis do dhuine nach dtiocfadh isteach sa tsaoráid de ghnáth titim isteach le haghaidh caife nó bualadh le cara, agus cruthaíonn siad deis dóibh siúd atá ag fulaingt leithlisiú bualadh le daoine eile agus páirt a ghlacadh in imeachtaí an ionaid.

- Siopaí Caife — Bricfeasta, Lón, ceapairí, sneaiceanna
- Stáisiúin Tae/Caife/Barista Bar
- Diolachán/Snacks
- Fáilteachas & Imeachtaí
- Tá sé riachtanach breithniú a dhéanamh ar na ceanglais chothaithe

HACCP Riachtanais

Tá sé riachtanach go gcloíonn aon áis/ionad a thairgeann an tseirbhís seo le ceanglais HACCP, lena n-áirítear rialuithe oiliúna, sláinteachais agus teochta.

Seirbhísí crua

Is féidir Seirbhísí crua a shainmhíniú mar seo a leanas:

Is é Bainistíocht Áiseanna Crua an smaoineamh traidisiúnta maidir le Bainistíocht Saoráidí. Déileáilann sé le haire a thabhairt go sonrach don fhoirgneamh. Is seirbhís Bainistíochta Áiseanna Crua í aon seirbhís a choinníonn nó a uasghrádaíonn gnéithe fisiciúla an fhoirgnimh. Is minic a bhíonn na seirbhísí seo mar chuid den fhoirgneamh, daingneán buan a theastaíonn de réir an dlí

Minicíocht uisce: flúirseach Institiúid Portobello

Sonraítear sa chéad chuid eile dea-chleachtas agus treoirlínte ginearálta cothabhála laistigh de na réimsí seo a leanas:

- Cleachtas Choathabhála i bhFoirgnimh Neamhdhúchasacha
- Fachtóirí a bhfuil tionchar acu ar Chleachtas Choathabhála
- Dea-Chleachtas Choathabhála in Áiseanna Pobail
- Bacainní ar Dhea-Chleachtas Choathabhála
- Acmhainní Achomair agus Eolais Bhreise

Cleachtas Choathabhála i bhFoirgnimh Neamhdhúchasacha

- Cleachtas choathabhála — Pleanáilte vs Cothabháil Imoibrioch
- Doiciméadú
- Cleachtas Choathabhála a bhaineann go sonrach le Foirgnimh Neamhdhúchasacha:
  - 1 Sábháilteacht ó Dhóiteán (Gníomhach, Éighníomhach)
  - 2 Meicniúil (Uisce, Aeir)
  - 3 Leictreach (Cumhacht, Soilsíú, Inaistrithe)
  - 4 Sláinteachas/Comhshaol (Uisce, Draenáil)
  - 5 Struchtúr (Díon, Glórnú, Urláir, Doirse, Staighre)
  - 6 Slándáil (Catering, Spóirt/Giomnásiam, Ardaitheoirí, Sábháilteacht Díon srl.)

Tabhair faoi deara go bhfuil roinnt éagsúlachtaí ann i ngach saoráid/foirgneamh.

Tá sé rithabhachtach go mbeidh clár cothabhála sceidealaithe i bhfeidhm, i.e., clár reachtúil, ag leanúint dea-chleachtas, a bhfuil sé mar aidhm leis deisiúcháin chostasacha, aga neamhfhónaimh agus dúnadh foirgneamh a laghdú, cé go bhfuil gné áirithe de chothabháil fhrithghníomhach (neamhphleanáilte) dosheachanta. Tá gá leis an gcothabháil neamhphleanáilte nuair a theipeann ar threalamh/sócmhainní cothabhála rialta, rud a éilíonn cothabháil fhrithghníomhach/neamhphleanáilte.

Is príomhghné i mBainistíocht Saoráidí é doiciméadú agus coimeád taifead, ní hamháin chun a chinntiú go ndéantar an obair de réir na riachtanas ach freisin i gcás ina dteastaíonn fianaise maidir le saincheist dhlíthiúil/díosáid.

Seo a leanas liosta samplach de na príomhghnéithe de Sceideal Cothabhála Coisctheach Pleanála:

CÓRAIS SÁBHÁILTEACHTA AN TSAOIL

CINEÁL NA SÓCMHAINNÍ	AN MINICÍOCHT CHOTHABHÁLA ATÁ BEARTAITHE	CÚIS	RIACHTANAIS SHONRACHA
Aláraim Dóiteáin (cothabháil)	3 mhí	Comhlíonadh Dlíthiúil	Tástáil agus deimhniú 25 % de na feistí ar fad
Aláraim Dóiteáin (tástáil)	Go seachtainiúil	Comhlíonadh Dlíthiúil	Pointí glao a thástáil (aonaid ghloine shos dearg) agus taifeadadh gach seachtain Nóta: Déanfar doirse faoi rialú rochtana a sheiceáil agus a thaifeadadh freisin
Múchtóirí Dóiteáin (cigireacht agus tástáil fhoirmiúil)	Gach bliain	Comhlíonadh Dlíthiúil	Iníúchadh, tástáil pháirteach agus deimhniú ar gach múchtóir, blaincéad dóiteáin etc.
Múchtóirí Dóiteáin (cigireacht amhairc)	Míosúil	Comhlíonadh Dlíthiúil	Cigireachtaí le tabhairt faoi deara sa chlár dóiteáin
Aláraim Leithris do Dhaoine faoi Mhíchumas	6 mhí	Comhlíonadh Dlí Indireach	
Hidreáin Dóiteáin	Gach bliain	Dea-chleachtas, Comhlíonadh Dlí Indireach	Min na n-iníúchtaí amhairc rialta. Faoi láthair clúdaithe faoi Chaighdeán na Breataine ach ó am go chéile iarrann oifigigh dóiteáin áitiúla fianaise ar thástáil agus ar dheimhniú foirmiúil
Dea-chleachtas,- Comhlíonadh Dlí Indireach	6 mhí	Doras Dóiteáin Cigireachtaí	Is dócha go n-athróidh minicíocht na cigireachta go 3 míosúil go luath amach an

CÓRAS LEICTREACH

CINEÁL NA SÓCMHAINNÍ	AN MINICÍOCHT CHOTHABHÁLA ATÁ BEARTAITHE	CÚIS	RIACHTANAIS SHONRACHA
Tástáil Fearais Iniompartha (PAT)	Rioscabhunaithe (idir 6 mhí agus 5 mhí)	Dea-chleachtas, Dlí Indireach	Gach feiste a bhfuil breiseán 3 phionna acu
RCD/RCBOanna	Gach bliain	Dea-chleachtas, Dlí Indireach	Tástáil ar gach ciorcad chun a dheimhniú go n-oibríonn feistí sábháilteachta i gceart
Teirmeagrafaíocht/Suirbhéireacht Infridhearg ar Bhoird Leictreacha	Gach bliain	Dea-chleachtas, Dlí Indireach	Gach nasc a ndearnadh suirbhé orthu chun saincheisteanna a d'fhéadfadh a bheith ann a shainathint, ag duine inniúil
Cigireacht talmhaithe agus nasctha	Gach bliain	Gach bliain	Cigireacht ag an duine inniúil
Soilsíú éigeandála	Cigireacht 3 mhí agus Tástáil Bhliantúil	Comhlíonadh Dlíthiúil	Cigireacht/Tástáil agus Deimhniú ag duine inniúil
Cosaint Lightning	Tástáil Bhliantúil	Dea-chleachtas, Dlí Indireach, Laghdú Costais	Tástáil agus Deimhniú ag duine inniúil
Soilsíú Ginearálta/ Soilsithe Seachtrach/ Soilsithe Ardleibhéil	Gach bliain	Dea-chleachtas, Dlí Indireach	

CÓRAIS MHEICNIÚIL

CINEÁL NA SÓCMHAINNÍ	AN MINICÍOCHT CHOTHABHÁLA ATÁ BEARTAITHE	CÚIS	RIACHTANAIS SHONRACHA
Lucht leanúna a bhaint	6 mhí	Dea-Chleachtas, Laghdú Costais	D'fhéadfadh sé go mbeadh gá le saintrealamh rochtana freisin. Ábhartha do Covid freisin trí rátaí maithe aerála a chinntiú
Cistin Córas Eastóscadh Ductwork	6 mhí	Indíreach Díl, Sábháilteacht Dóiteáin	Glanadh agus deimhniú. Glacann sé le rochtain ar gach rannán
Aonaid Láimhseála Aeir/Fantóirí Soláthair Uisce/Srathaithe Fans	6 mhí	Dea-Chleachtas, Laghdú Costais	D'fhéadfadh sé go mbeadh gá le saintrealamh rochtana freisin. Tá scagairí le hionadú freisin. Ábhartha do Covid freisin trí rátaí maithe aerála a chinntiú
Coirí Téite/Coirí Uisce te (Ola/Gás)	Gach bliain	Moladh RGI, Díl Indíreach, Laghdú Costas	Éilíonn Coirí Gáis soláthraí cothabhála cláraithe RGI. Tuarascáil ar sheirbhís coire agus deimhniú astaíochtaí atá le cur ar fáil
Téitheoirí Tube Gáis Ardleibhéil (Halla Spóirt)	Gach bliain	RGI, Díl Indíreach, Laghdú Costas	Ba cheart do sholáthraí cothabhála cláraithe RGI inniúil a bheith fostaithe dóibh sin.
Uisce te Stóráil Sorcóirí	Gach bliain	Díl Indíreach, Laghdú Costais	Cigireachtaí ar chomharthaí sceite agus/nó comhláí lochtacha
RGI, Díl Indíreach, Laghdú Costas	Gach bliain	Radaitheoirí/Radaitheoir teirmeastatach Comhláí	Cigireachtaí le haghaidh comharthaí sceite agus/nó comhláí lochtacha
Measctóirí Teirmeastatach Uisce Te (díslíú frith-scálaithe)	Gach bliain	Dea-Chleachtas S&S/Díl Díreach (Bainistíocht Legionella), Laghdú Costas	Insruthlaithe amach agus tástáil
Aonaid Aisghabháil Teasa	Gach bliain	Dea-chleachtas, Díl Indíreach, Laghdú Costais	An t-aonad d'iniúchadh agus do ghlanadh. Ábhartha freisin do Covid trí rátaí maithe aerála a chinntiú agus traséiliú aeir nua agus sean-aer a sheachaint. .
Caidéil, Aonaid Preasú, Soithí Leathnú, Seiteanna teandáileog	Gach bliain	Dea-Chleachtas, Laghdú Costais	Cigireacht ar sceitheadh agus ar luathchomharthaí teipe, tástáil leictreach
Aerchóirí	6 mhí	FGas (bliantúil), Dea-Chleachtas, Laghdú Costais	Éilíonn comhlíonadh dlí an Gharda Síochána cuairt amháin ar a laghad in aghaidh na bliana (tástáil sceite) ó speisialtóir inniúil
Córas Teasa Cheimiceach Dosing	3 mhí	Dea-chleachtas (a bhainistiú meirge/baictéir thógáil suas/pH laistigh den chóras teasa), Laghdú Costas	Tástáil agus cóireáil arna déanamh ag speisialtóir inniúil
Córas Bainistíochta Foirgníochta (BMS)	Gach bliain	Dea-Chleachtas, Laghdú Costais	Tuarascáil chuimsitheach seirbhíse a dhearbhaíonn go ndearnadh gach feiste a thástáil/a chalabhrú — rud atá tábhachtach do bhainistíocht fuinnimh!

SLÁINTEACHAS/CÓRAIS CHOMHSHAOIL

CINEÁL NA SÓCMHAINNÍ	AN MINICÍOCHT CHOTHABHÁLA ATÁ BEARTAITHE	CÚIS	RIACHTANAIS SHONRACHA
Córais Uisce Intíre (Measúnú Riosca Legionella)	Gach bliain	Díl indíreach (Bainistíocht Legionella)	Ba chóir doiciméad foirmiúil iomlán de chuid cigire inniúil chun cloí le Treoirínte Náisiúnta le haghaidh Legionella Bainistíochta in Éirinn 2009 a choinneáil cothrom le dáta i gcónaí.
Córais Uisce Intíre (Sampláil)	6 mhí	Díl indíreach (Bainistíocht Legionella)	Sampláil saotharlainne dheimhnithe ar uisce le haghaidh Ecolae, Legionella agus Pseudomonas, atá le coinneáil i logleabhar sláinteachais uisce ar an láthair
Uisce Stóráil Umair	Gach bliain	Díl indíreach (Bainistíocht Legionella)	Taifead foirmiúil na cigireachta
Clár Tástála Flushing agus Teochta Uisce	Seachtainiúil (malartach)	Díl indíreach (Bainistíocht Legionella)	Clár rioscabhunaithe um shruthlú agus tástáil teochta taifeadta ar gach asraon
Cithfholcadh Ceann steiriliú	Go ráithiúil	Díl indíreach (Bainistíocht Legionella)	Taifead foirmiúil ar ghlanadh agus steiriliú
Gaiste ramhar Glanadh/Diúscairt	Go ráithiúil	Fliú Trádála (FOG) Comhlíonadh Dílthiúil	Taifid fhoirmiúla ar chuairteanna agus ar dhiúscairt cheart dramhaíola ag iompróir ceadaithe Nóta: Teastaíonn Ceadúnas Effluent Trádála (FOG) freisin
Draenáil Láithreáin	Gach bliain	Dea-Chleachtas	Cleachtas oibre atá sábháilte go hiomlán le leanúint i gcás spásanna teoranta
Draenáil Inmheánach	Gach bliain	Dea-chleachtas	Cleachtas oibre atá sábháilte go hiomlán le leanúint i gcás spásanna teoranta

COMHPHÁIRTEANNA STRUCHTÚRACHA

CINEÁL NA SÓCMHAINNÍ	AN MINICÍOCHT CHOTHABHÁLA ATÁ BEARTAITHE	CÚIS	RIACHTANAIS SHONRACHA
Díon/Clúdach Cigireachtaí	Gach bliain	Dea-chleachtas (is féidir le damáiste stoirme cumhdach, bhraith dín, tileanna, fás plandaí srl a scaoileadh)	Cleachtas oibre atá sábháilte go hiomlán le leanúint chun obair a dhéanamh ag airde
Draenacha dín	Gach bliain	Dea-Chleachtas	Cleachtas oibre atá sábháilte go hiomlán le leanúint chun obair a dhéanamh ag airde
Ard-Leibhéil Leictreach Windows	Gach bliain	Dea-Chleachtas	Cleachtas oibre atá sábháilte go hiomlán le leanúint chun obair a dhéanamh ag airde
Gloiniú	Gach bliain	Dea-Chleachtas	Amharciniúchadh/cothabháil ach amháin chun a dheimhniú go bhfuil gach srianadh fuinneoige, insí agus glais ag obair i gceart

CÓRAIS SLÁNDÁLA

CINEÁL NA SÓCMHAINNÍ	AN MINICÍOCHT CHOThABHÁLA ATÁ BEARTAITHE	CÚIS	RIACHTANAIS SHONRACHA
Córais Rialaithe Rochtana (Card/Keypad)/Gaibhne	YGach bliain	Slándáil Suíomhanna, Comhlíonadh Dlíthiúil, Dea-Chleachtas	Saothair ag soláthraithe cláraithe PSA amháin
CCTV	Gach bliain	Slándáil Suíomhanna, Comhlíonadh Dlíthiúil, Dea-Chleachtas	Slándáil Suíomhanna, Comhlíonadh Dlíthiúil, Dea-Chleachtas
Aláirim Ionraitheora lena n-áirítear Aláram Cianda Monatóireacht	Gach bliain	Slándáil Suíomhanna, Comhlíonadh Dlíthiúil, Dea-Chleachtas	Slándáil Suíomhanna, Comhlíonadh Dlíthiúil, Dea-Chleachtas
AutoDoors/ autogates/Bacainní Leictreacha/ Litreacha/ Leictreacha/ Intercoms	Gach bliain	Comhlíonadh Dlí Indíreach, Dea-Chleachtas	Oibreacha ag speisialtóirí inniúla ach amháin mar gheall ar chaighdeán infheidhme éagsúla a bhaineann le hinnealra, cosaint srl agus iontaofacht ghinearálta

CÓRAIS EILE

CINEÁL NA SÓCMHAINNÍ	AN MINICÍOCHT CHOThABHÁLA ATÁ BEARTAITHE	CÚIS	RIACHTANAIS SHONRACHA
Ardaitheoirí Páinéirí (Cothabháil)	3 mhí	Comhlíonadh Dlí Indíreach, Dea-Chleachtas, Laghdú Costais	Conradh cineáil cuimsitheach molta chun an riosca a bhaineann le costais iomarcacha neamhphleanáilte a íoslaghdú
Páinéir Ardaitheoirí (Reachtúil Cigireachtaí)	6 mhí	Comhlíonadh Dlíthiúil	De ghnáth ag soláthraí árachais ach is féidir le daoine eile a bheith ina ionad (seachas soláthraithe cothabhála a ardú)
Burco/Sip Coirí Uisce	6 mhí	Comhlíonadh Dlí Indíreach, Dea-Chleachtas, Laghdú Costais	Iníúchadh agus díscálú más gá
Spriocphoist (Cigireachtaí)	Gach bliain	Comhlíonadh Dlíthiúil	Tuarascáil Cigireachta fhoirmiúil de réir duine inniúil
Fonsaí cispheile (Cigireachtaí)	Gach bliain/6-míosúil	Comhlíonadh Dlíthiúil	Tuarascáil Cigireachta fhoirmiúil ag duine inniúil (lena n-áirítear feistiú balla)
Giomnáisiam Trealamh	Gach bliain	Dea-Chleachtas, Laghdú Costais	Cigireacht agus cothabháil fhoirmiúil ag an soláthraí inniúil
Cistin Trealamh	Gach bliain	Comhlíonadh Dlí Indíreach, Dea-Chleachtas	Soláthraí deimhnithe GPL agus RGI chun cigireacht agus cothabháil lándhoiciméadaithe ar an trealamh uile lena n-áirítear PAT a chur i gcrích.

2.4 Bacainní ar Dhea-Chleachtais ChoThabhála

D'fhéadfadh easpa cur chuige cinnteoireachta cuí agus easpa pleanála cothabhála an costas oibríochta a mhéadú agus tionchar a imirt ar cháilíocht na bainistíochta saoráidí. Tá bainisteoirí saoráide i gcónaí faoi bhrú chun costais a laghdú agus éifeachtúlacht agus táirgiúlacht na foirne a uasmhéadú agus d'fhéadfadh sé a bheith deacair an chothromaíocht cheart a chruthú idir riachtanais saoráidí agus teorainneacha airgeadais. Mar a léirítear sna liostaí seo a leanas, baineann cuid de na príomhbhacainní ar dhea-chleachtais chothabhála le heaspa dearbhairthe cáilíochta, pleanáil neamhleor agus socrúchán freagrachta doiléir:

- Deacrachtaí maidir le doiciméid iomlána tógála a aimsiú (Comhad Sábháilteachta)
- Aistriú suíomhanna nua/athchóirithe go dona
- Córais atá suiteáilte go dona
- Córais uathúla nach féidir ach le soláthraí amháin iad a chothabháil
- Easpa tuisceana ar chórais suiteáilte ag foireann ar an láthair
- Easpa soiléireachta maidir le freagracht as cothabháil
- Buiséad neamhleor d'oibreacha pleanáilte, frithghníomhacha nó uasghrádaithe
- Drochsheirbhís ag conraitheoirí cothabhála
- Tá costais arda ag baint le ganntanas conraitheoirí inniúla i roinnt margai
- Easpa córas bainistíochta chun cothabháil a rianú.

2.5 Uirlisí Pleanála Úsáideacha laistigh de Bhainistíocht Áiseanna

Déantar cur síos sa chuid seo ar dhá uirlis atá úsáideach chun Saoráidí a Bhainistiú go héifeachtach, go réidh agus go ceart, eadhon an Clár Sócmhainní agus an Sceideal um ChoThabháil Coisctheach Pleanáilte (PPM).

CLÁR SÓCMHAINNÍ A CHRUTHÚ

Go simplí, is liosta mionsonraithe tiomsaithe é Clár Sócmhainní de na sócmhainní gnó go léir. Áirítear ann sonraí faoi shócmhainní amháil maoin, riocht agus úinéir. Is é cuspóir an Chláir Shócmhainne a chur ar chumas gnólaicthe eolas a fháil ar stádas, dáta soláthair, suíomh, praghas, dímhéas agus luach reatha gach sócmhainne.

Cé gur cosúil gur gnóthas ollmhór é Clár Sócmhainní iomlán a thógáil agus a chothabháil, d'fhéadfadh tionchar dearfach foriomlán a bheith aige ar bhunlíne ghnó agus is féidir leis cabhrú le pleanáil airgeadais amach anseo.

I measc na sochar eile a bhaineann le Clár Sócmhainní cruinn tá:

- Trédhearcacht iomlán a sholáthar maidir leis na sonraí sócmhainní go léir.
- A áirithiú go leanfaidh na sócmhainní uile de bheith i gcomhréir leis na caighdeán rialála.
- Rian cruinn iniúcháireachta a sholáthar.
- Cuidiú le sócmhainní a rianú agus a shainaitheint.
- Cosc a chur ar shócmhainní a chailleadh nó a ghoid le sonraí suimh cruinne.
- Dímhéas a ríomh.
- Costas cothabhála agus deisiúcháin a mheas.

Cad ba cheart a chur san áireamh i gClár Sócmhainní?

- Ainm na sócmhainne.
- Suíomh cruinn gach sócmhainne.
- Sonraí soláthair lena n-áirítear dáta ceannaigh agus praghas.
- Ionchas saoil measta.
- Luach dímhéasa.
- Sonraí árachais agus comhlíonta.
- Stair chothabhála lena n-áirítear deisiúcháin agus aga neamhfhónaimh.

Chomh maith le bheith ina riachtanas de chuid Chomhairle Contae Fhine Gall, tá go leor cúiseanna ann le Clár Sócmhainní a chruthú agus a chothabháil. Ceann de na buntáistí a bhaineann le Clár Sócmhainní a bheith aige ná gur féidir leis cabhrú le Sceideal Cothabhála Coisctheach Pleanála (PPM) a chruthú agus a chothabháil. Cuideoidh sé seo le sceidealú na cothabhála coisctheacha pleanáilte ar bhealach tráthúil i gcomhréir le minicíocht chothabhála riachtanach na sócmhainne mar a dheachtaítear le ceanglais reachtúla/dea-chleachtas/cosaint ráthaíochta.

Saincheisteanna eile nach mór a bheith ar an eolas fúthu i ndáil le sócmhainní:

- Bíonn tionchar díreach nó indíreach ag an reachtaíocht ar fhorhóir na gcineálacha sócmhainní; is ar an mbord bainistíochta/stiúrtóirí agus ar an bpríomhbhainisteoir/an bainisteoir saoráide atá sé comhlíonadh a chinntiú.
- Tá doiciméadú tosaigh tógála riachtanach chun na sócmhainní go léir a bhainistiú.
- Ní mór do roinnt soláthraithe cothabhála a bheith cláraithe anois le comhlacht creidiúnaithe chun a n-inniúlacht a léiriú.
- Ní mór buiséad leordhóthanach a cheadú le haghaidh chothabháil phleanáilte agus fhrithghníomhach na sócmhainní agus na gcóras go léir, ach is féidir coigilteas costais a bhaint amach ó lagduithe fuinnimh agus/nó ó shaincheisteanna níos mó a sheachaint (Legionella, etc.).
- Ba cheart go n-áireofaí le dea-bhainistiú sócmhainní pleanáil saolré chun a chinntiú go bhfuil buiséad caipitil leordhóthanach ar fáil nuair is gá le haghaidh athsoláthair/uasghráduithe, etc.
- Is féidir caitheamh le hoibreacha athchóirithe fabraice mar oibreacha tionscadail pleanáilte, neamhphleanáilte nó móra.

Is féidir tuilleadh eolais a fháil anseo:

- www.hsa.ie
- www.hsa.ie/eng/topics/electricity/inspection_and_testing/
- <https://assets.gov.ie/218254/7273fa79-7b17-4525-ac64-aa2774bb9cac.pdf> (draft)

SAMPLA DE CHLÁR SÓCMHAINNÍ
<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/Asset-Register-Sample-Register.xlsx>

Sceideal um Chothabháil Coisctheach Pleanáilte a Chruthú (PPM)

Tagraíonn PPM do chothabháil choisctheach atá beartaithe, ar a dtugtar cothabháil sceidealta ar shlí eile. Tá an PPM bunaithe ar an gcreideamh go bhfuil teip a chosc níos fearr ná ag fanacht le trealamh a theipeann. Mar sin, tugann sé deis chun plean a chruthú chun sócmhainní a sheiceáil ar sceideal rialta chun a chinntiú go bhfuil siad ag feidhmiú ar a gcuid is fearr i rith na bliana ar fad.

Ba chóir go n-áireofaí i Sceideal um Chothabháil Coisctheach Pleanáilte gach sócmhainn a éilíonn cothabháil phleanáilte chomh maith le dáta minicíochta agus mí na gcuairteanna cothabhála sceidealta. Ní chuireann sé sin in iúl an tábhacht a bhaineann le liosta mionsonraithe a bheith ann de na róil, na freagrachtaí agus na gníomhaíochtaí a theastaíonn ón soláthraí cothabhála chun an tsócmhainn a chothabháil, ar cheart é a leagan amach sa chonradh/sa chomhaontú leis an soláthraí cothabhála.

SAMPLA DE SCEIDEAL COTHABHÁLA COISCHEACH PLEANÁILTE –
[HTTPS://FINGALCOMMUNITYFACILITIESNETWORK.IE/WP-CONTENT/UPLOADS/2023/02/PPM-PLANNER-TEMPLATE.XLSX](https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/PPM-PLANNER-TEMPLATE.XLSX)

2.6

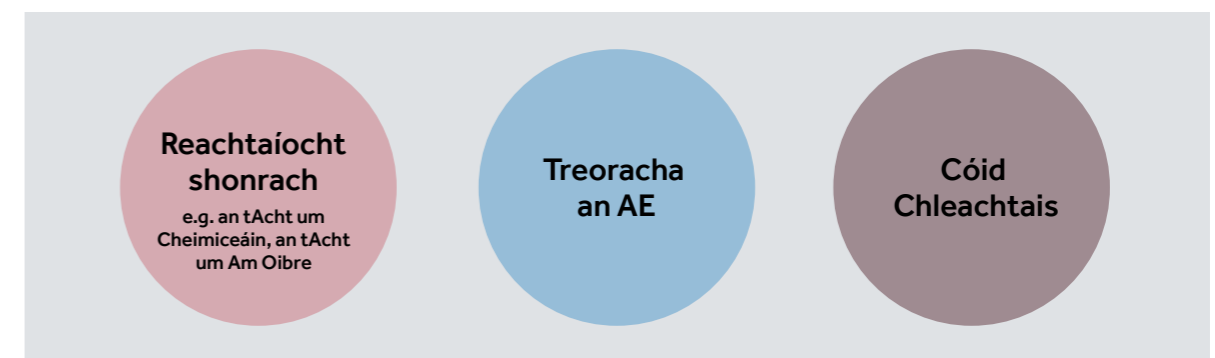
Sláinte & Sábháilteacht i mBainistíocht Áiseanna

Tá sláinte & Sábháilteacht rithábachtach i mBainistíocht Saoráidí. Breathnaítear sa chuid seo ar roinnt de na gnéithe iomadúla a bhaineann le Sláinte & Sábháilteacht i mBainistíocht Saoráidí, roinnte sna catagóirí seo a leanas:

- Reachtaíocht
  - Rochtain agus bealach amach
  - Pleananna Sábháilte agus Ceadanna Oibre
- Ráiteas Sábháilteachta
  - Measúnú Riosca
  - Guaiseacha agus Rialuithe
- Plean Gníomhaíochta don Oideachas
- Tuiscint ar an Acht Seirbhísí Dóiteáin.

Reachtaíocht reatha Sláinte & Sábháilteachta

- 1 An tAcht um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair 2005
- 2 Na Rialacháin um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair (Feidhm Ghinearálta) 2007

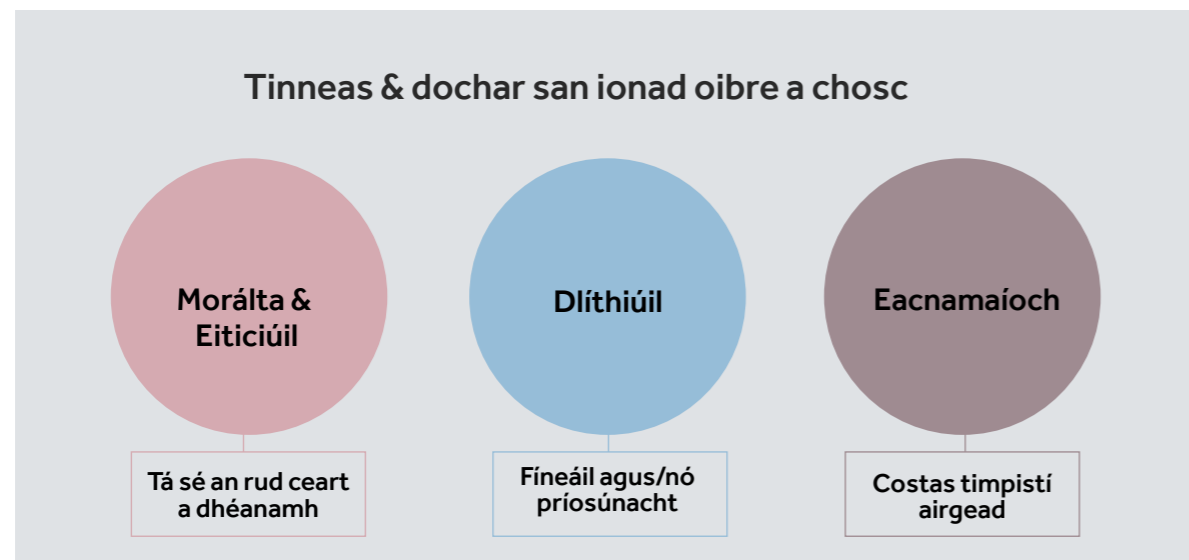
- **Acht SHWW 2005:** Príomhphiosa reachtaíochta maidir le sláinte agus sábháilteacht san ionad oibre. Tugtar cumhacht don Údarás (HSA), ina leagtar amach dualgais an Fhostóra agus an Fhostóra, foráiltear do raon beart forfheidhmithe.
- **Na Rialacháin Ghinearálta um Chur i bhFeidhm 2007:** Clúdaíonn siad an láthair oibre, trealamh oibre, TCP, láimhseáil láimhe, DSE, leictreachas, obair ar airde, oibreáin fhisiceacha (torann agus creathadh), grúpaí riosca íogaire, fostaithe torracha, obair oíche/aistriú oibre, comharthaí sábháilteachta, garchabhair agus sceidil éagsúla.
- **Cóid Chleachtais (COPanna):** Clúdaíonn siad talmhaíocht, spásanna teoranta, sábháilteacht in obair dín, obair ar bhóithre, oibreáin bhitheolaíochta, trucaillí ardaitheora oibríthe marcaigh, scafall rochtana agus oibre.
- Treoirínte HSA.

Cén fáth a Bainistigh Sláinte & Sábháilteacht?

Tá go leor cúiseanna maithe ann le Sláinte & Sábháilteacht a bhainistiú. Ar an gcéad dul síos, is é an rud ceart é a dhéanamh go heiticiúil chun daoine agus an comhshaol a chosaint. Seachas sin, d'fhéadfadh na hiarmhairtí a bhaineann le gan Sláinte & Sábháilteacht a bhainistiú go caighdeán dóthanach a bheith tromchúiseach agus d'fhéadfadh an méid seo a leanas a bheith san áireamh:

- Fostaithe nó daoine atá thíos le pian, neamhábalacht chun oibre, cailleadh tuillimh
- Fostóir ag fulaingt ciontachta agus droch-choinsiasa
- Costais árachais agus pá breoiteachta
- Eagraíocht atá thíos le poiblíocht dhiúltach
- Ní mór baill foirne eile a chur in ionad na foirne
- Am chun imscrúdú a dhéanamh
- Fíneálacha agus táillí dlíthiúla
- Trealamh damáiste
- Príosúnacht.

Téarmaíocht a úsáidtear sa roinn seo:

Áirítear le 'fostaithe' – bainisteoirí, maoirseoirí, conraitheoirí, fostaithe ar cuairt, etc.

Ní áirítear le 'fostaithe' – daoine den phobal, cliaint, etc.

daoine den phobal, cliaint, etc. – TCP, áiseanna ardaithe, gairis oibre aonair, trealamh eirgeanamaíochta

Áirítear le 'iompar míchuí' – súgradh capall, bulaíocht, ciapadh, foréigean san ionad oibre, cur isteach ar fheistí sábháilteachta.

Dliteanas Stiúrtóirí

Ní mór do stiúrtóirí agus d'oifigigh gnóthas a údaraíonn nó a stiúran aon ghníomhaíochtaí oibre a gcuid freagrachtaí dlíthiúla agus a ról maidir le sláinte agus sábháilteacht a rialú dá ngnó a thuiscint, luachanna lárnacha a chaomhnú agus caighdeáin mhaith sláinte agus sábháilteachta (HSA) a leagan síos.

- Stiúrtóirí agus Oifigigh Ghnóthais
- Ionchúisimh faoi Acht 2005
- Dualgas Cruthúnas
- Gníomhartha faillíochta & Mainneachtain gníomhú
- Fíneáil Phearsanta suas le EUR 3 m agus/nó suas le 2 bhliain príosúnachta

Dualgais Fostóirí

Is é príomhfhreagracht an fhostóra a chinntiú go bhfuil an t-ionad oibre sábháilte agus nach nochtar aon duine atá ag obair san ionad oibre nó atá ag tabhairt cuairte ar an láthair oibre do ghuaiseacha nó nach ndéanann an obair dochar dóibh. Áirítear leis sin freagrachtaí maidir leis an méid seo a leanas:

- Gach gníomhaíocht oibre a bhainistiú agus a sheoladh go sábháilte
- Áit shábháilte oibre a dhearadh, a sholáthar agus a chothabháil
- Rochtain shábháilte agus dul amach a chur ar fáil (*i.e. dul isteach agus imeacht)
- Gléasra agus trealamh sábháilte a chur ar fáil
- Tabhair faisnéis/treorú/oiliúint/maoirseacht
- Áiseanna leasa a sholáthar agus a chothabháil
- Measúnuithe riosca a chomhlánú
- Pleananna (*e.g. Plean Éigeandála) a bheith i bhfeidhm chun éigeandálaí a chosc agus a rialú.

I measc na ngníomhaíochtaí oibre go léir tá obair a dhéanann conraitheoirí agus a théann níos faide ná gnáthghníomhaíochtaí a bhaineann go sonrach leis an suíomh ar nós obair oifige, áis chúraim chónaithe a chothabháil, etc.

I measc rochtain shábháilte agus bealach amach ar sheomraí plandaí agus bairr díon agus teacht amach astu.

Rochtain Shábháilte agus Bealach Amach

- Maidir leis an áit oibre lena mbaineann, a chinntiú, a mhéid is féidir le réasún — bealaí sábháilte isteach ann agus amach as a dhearadh, a chur ar fáil agus a chothabháil
- I gcás oibleagáid a bheith ar dhuine go feadh méid ar bith de bhua aon chonartha, tionóntachta, ceadúnais nó leasa eile —
  - Áit oibre nó an bealach isteach ann nó amach as a chothabháil nó a dheisiú

PLEANÁIL AGUS FOIRGNIMH

Dleacht Fostóirí:

- A sholáthraíonn córais oibre atá pleanáilte, eagraithe, curtha i gcrích, á gcothabháil agus athbhreithnithe de réir mar is cú
- Pleananna agus nósanna imeachta leordhóthanacha atá le leanúint agus bearta atá le déanamh i gcás éigeandála nó garchontúirt thromchúisigh
- Fostaithe a ainmniú a gceanglaítear orthu na pleananna sin a chur i bhfeidhm

- 1 Pleanáil gach gníomhaíocht oibre lena n-áirítear obair ag conraitheoirí. RAMS (Ráiteas ar Mhodh Measúnaithe Riosca), árachas, oiliúint, cigireachtaí reachtúla.
- 2 Pleanáil roimh ré do gach cás éigeandála (a mhéid is indéanta le réasún).
- 3 Smaoinigh ar cé a bheidh ar an suíomh — fostaithe, cliaint, mionaíoch, conraitheoirí, cuairteoirí, daoine a dteastaíonn cúnamh fisiciúil uathu nó iad siúd a bhfuil riachtanais intleachtúla éagsúla acu.
- 4 Peeps a ullmhú (Pleananna Aslonnaithe Éigeandála Pearsanta).
- 5 Plean Freagartha Éigeandála a ullmhú.

Ceadanna chun Oibre

Teastaíonn ceadanna chun obair a dhéanamh aon uair a bhíonn baol suntasach ann don tsláinte agus don tsábháilteacht agus nuair is gá an láithreán nó an gléasra a ullmhú go beacht agus nósanna imeachta a chur in iúl go soiléir chun an riosca a rialú. Mar sin féin, ní dhéanann eisiúint cead dochar do thasc mar nach féidir é sin a bhaint amach ach amháin le hiarracht chúramach leanúnach na ndaoine sin atá ag ullmhú, ag maoirsiú agus ag déanamh na hoibre. Cuireann an córas cead oibre, áfach, nós imeachta foirmiúil ar fáil chun a chinneadh go córasach cad iad na réamhchúraimí is gá; conas is ceart iad a chur in iúl, a thaifeadh agus faireachán a dhéanamh orthu; agus conas ba chóir obair a údarú.

CEAD OIBRE

Is éard is córas cead oibre ann ná nós imeachta foirmiúil chun a chinntiú go ndéantar an córas oibre a phleanáil agus a chur i bhfeidhm i gceart do phoist a bhfuil riosca suntasach ag baint leo (HSA)

Cinnteoigh gach fostóir...gníomhaíochtaí oibre a bhainistiú agus a sheoladh chun sábháilteacht, sláinte agus leas a chuid nó a cuid fostaithe ag an obair a chinntiú, a mhéid is indéanta le réasún

Ceanglas sainorduithe COP maidir le Cead d'Iontráil Spáis Chríochnaithe

Dualgais Fostaithe

Cé go bhfuil réimse leathan dualgas ar fhostóirí a bhaineann le Sláinte & Sábháilteacht, tá freagrachtaí ar fhostaithe as a sláinte, sábháilteacht agus folláine féin agus as a gcomhghleacaithe

- Cloí le gach dlí ábhartha
- Gan a bheith faoi thionchar aon meisceach
- Comhoibriú lena bhfostóir maidir le sábháilteacht, sláinte agus leas ag an obair
- Aon ítim a sholáthraítear le haghaidh cosanta a úsáid ar an mbealach ceart
- Páirt a ghlacadh in oiliúint sábháilteachta agus sláinte a chuireann a bhfostóir ar fáil
- Tuairisc a thabhairt ar aon chásanna, cleachtais nó fabhtanna contúirteacha
- Gan gabháil d'aon iompar míchuí

Céard is Ráiteas Sábháilteachta ann?

Is doiciméad scríofa é an Ráiteas Sábháilteachta a shonraíonn an chaoi a mbainisteofar sláinte agus sábháilteacht laistigh den ghnó. Tá sé mar bhunchloch na bainistíochta sláinte agus sábháilteachta éifeachtach in aon ghnó mar léiríonn sé tiomantas na heagraíochta do shláinte agus sábháilteacht na bhfostaithe a chosaint.

Is iad seo a leanas roinnt sonraí tábhachtacha maidir le Ráiteas Sábháilteachta:

- Tá an Beartas Sláinte & Sábháilteachta mar chuid den Ráiteas Sábháilteachta.
- Cuimsíonn sé Measúnuithe Riosca.
- Ba cheart é a athbhreithniú go rialta agus go bliantúil ar a laghad.
- Ní mór aird na foirne a dhíriú air i bhfoirm agus ar bhealach is féidir a thuiscint.
- Ba cheart go mbeadh cóip den Ráiteas Sábháilteachta ar an láthair i gcónaí i gcás iniúchtaí ag an ÚSS.

Forbhreathnú ar Ghuaiseanna san Ionad Oibre

Díreach mar ábhar tocsaineach a stóráiltear go míchuí is guais san ionad oibre iad, mar sin déanann sreangú leictreach lochtach. D'fhéadfadh timpistí a bheith mar thoradh ar ghuaiseacha san ionad oibre, nó d'fhéadfadh iarmhairtí díobhálacha sláinte d'fhostaithe a bheith mar thoradh orthu. Tá líon na nguaiseacha a d'fhéadfadh a bheith ann fairsing, agus is iad seo a leanas roinnt samplaí díobh sin:

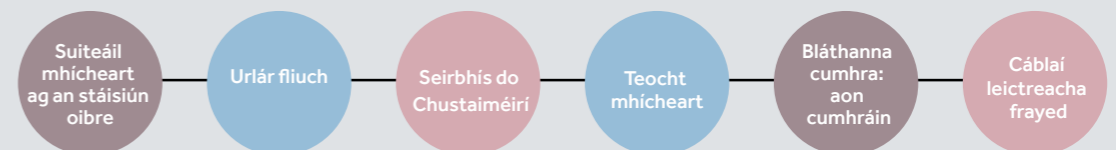
The number of potential hazards is extensive, of which a few examples are:

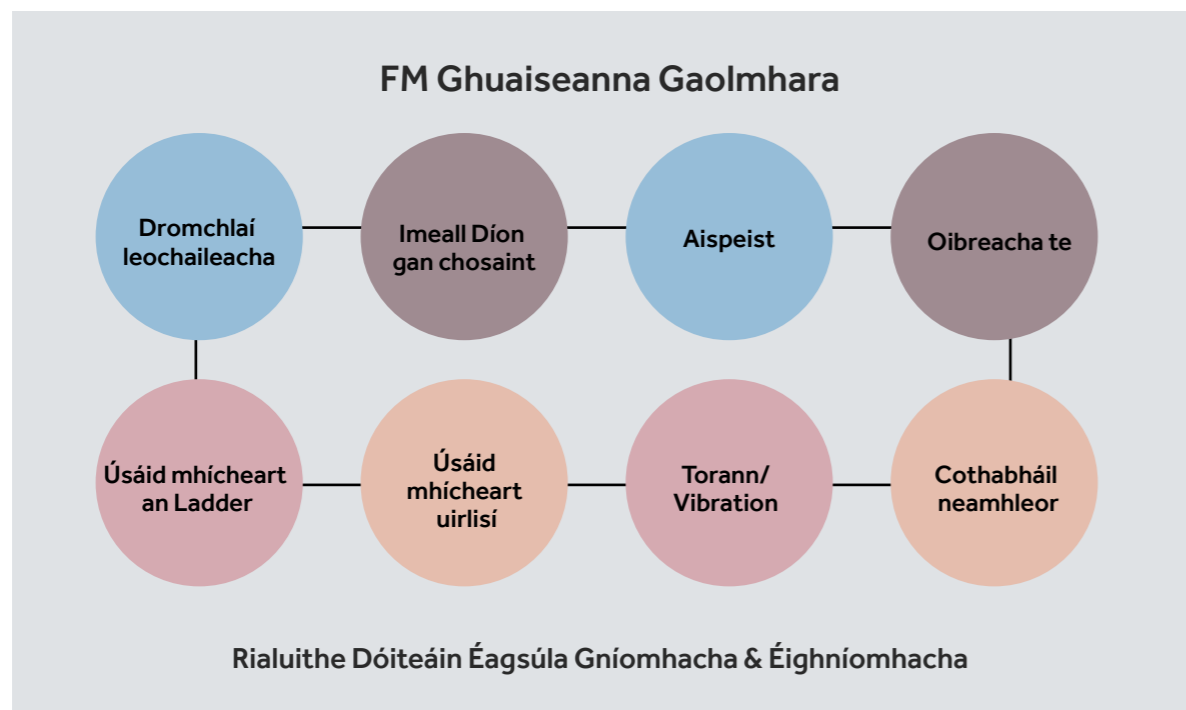
- Soicéid ró-ualaithe
- Bealaí éalaithe blocáilte
- Foinsí teasa
- Sosanna scithe neamhleor
- Inclement aimsir
- Úsáid ar bhóithre lena n-áirítear drochtheicnící tiomána nó feithiclí lochtacha.

Aon ní a d'fhéadfadh a bheith ina chúis díobhála nó díobhála do shláinte an duine, do mhaoin agus/nó don chomhshaol

Sampla

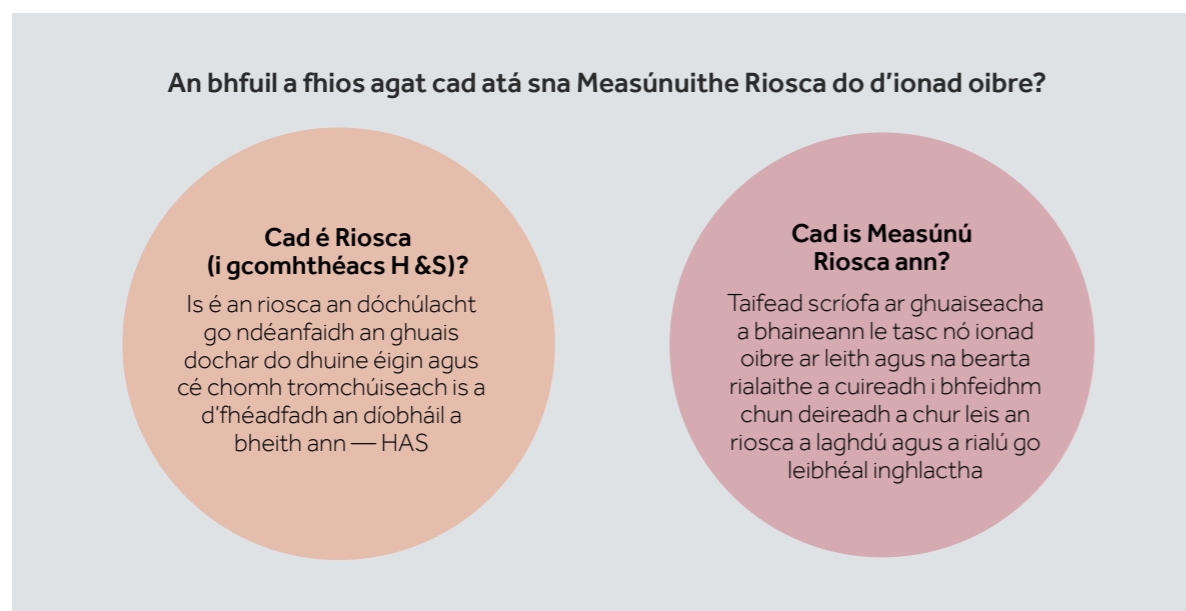

Baineann cosaint ghníomhach dóiteáin le tine a bhrath, a stopadh agus a éalú, ach ciallaíonn cosaint dóiteáin éighníomhach ina bhfuil an tine agus é a chosc ó leathadh a thuilleadh.

Measúnuithe Riosca

Ní mór d'eagraíochtaí deireadh a chur le guaiseacha san ionad oibre ar fad nó rialuithe a chur i bhfeidhm a chabhraíonn le guaiseacha san ionad oibre a chosc ó dhíobháil a dhéanamh. Déantar na rialuithe sin trí mheasúnuithe riosca, mar a léirítear san fhíseán seo:

Ba cheart go mbeadh a fhios ag na geallsealbhóirí ábhartha cá háit ar féidir teacht ar na measúnuithe riosca dá n-ionad oibre chomh maith leis an bpríomhábhar atá ann. Ba cheart soiléireacht a bheith ag an mbord bainistíochta agus ag an mbainisteoir lárionaid maidir leis an bhfreagracht atá orthu na measúnuithe riosca a chur i gcrích. Ba cheart measúnú riosca a dhéanamh ar gach cúram agus ba cheart athbhreithniú rialta a dhéanamh air. Chun tuilleadh eolais a fháil, féach ar an rannán ar Bhainistiú Riosca.

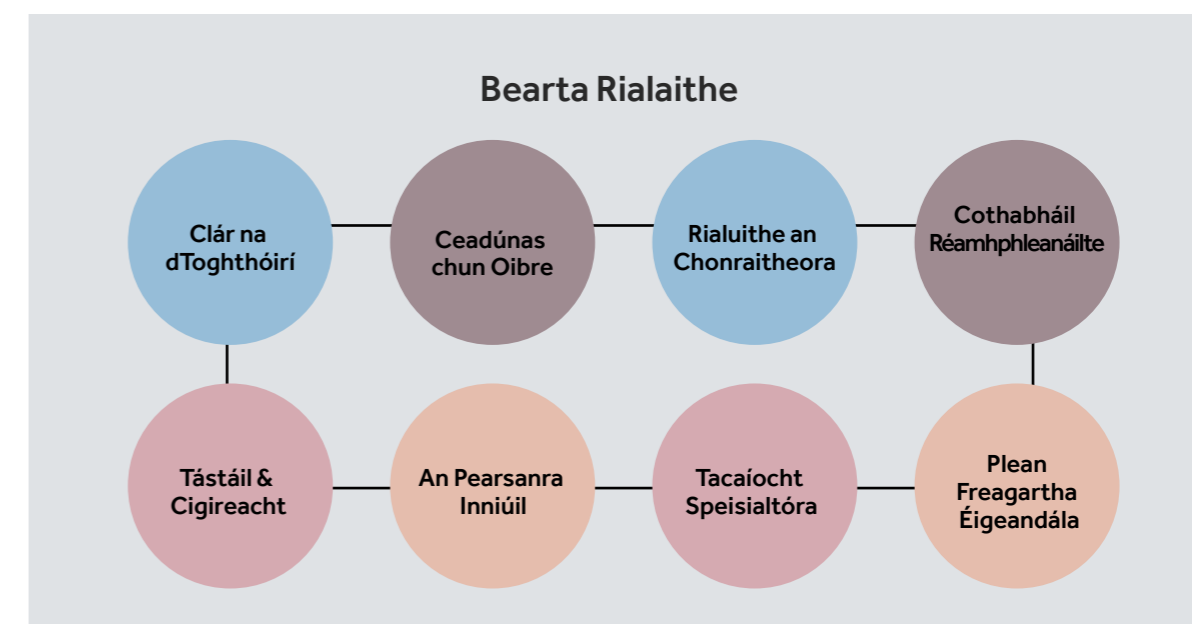
Úsáidtear mairtís riosca lena chinneadh an bhfuil guaiseacha íseal — meánach — ard — an-ard, etc.

Cad iad na Bearta Rialaithe?

Is iad na bearta rialaithe na réamhchúraimí a ghlactar chun a chinntiú nach ndéanfaidh guais díobháil ná dochar do dhaoine, do mhaoin ná don chomhshaol.

Áirítear ar rialuithe conraitheora a chinntiú go bhfuil príomhphearsanra ar an eolas má tá conraitheoirí ar an láthair, cá bhfuil siad agus cad atá ar siúl acu. Is féidir doiciméid rems a úsáid mar chuid de na Bearta Rialaithe. Seasann reimeanna do Ráiteas ar Mhodh Measúnaithe Riosca, agus is féidir na doiciméid seo a úsáid in éineacht leis an bpróiseas measúnaithe riosca chun na céimeanna atá le déanamh chun gníomhaíocht nó tasc ar leith a dhéanamh a shainiú ar bhealach sábháilte.

RAMS a sheiceáil sula dtosaíonn an obair. Coinbhleachtaí a bhainistiú m.sh., má tá conraitheoir amháin ag baint úsáide as a substaint inlasta agus tá ceann eile ag déanamh oibreacha te. Cead chun córas oibre. Pleananna Práinnfhreagartha: Pleananna tarrthála (m.sh., Obair faoi Airde nó Spás Teoranta), Aslonnú Pleananna, PEEPs (Pleananna Éigeandála Pearsanta).

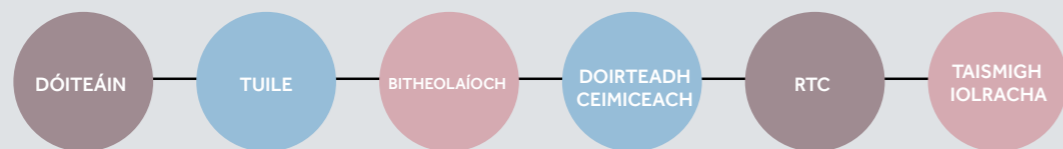
Cad iad na Nósanna Imeachta Éigeandála agus Cad is gá duit a bheith in Áit?

In aimsir géarchéime tobanna tromchúisí, déanann plan gníomhaíochta dea-shainithe an difríocht idir anord iomlán agus an cás is fearr ina laghdaítear an damáiste chomh híseal agus is féidir. In ionad oibre, is iad bainisteoirí saoráidí an chéad líne chosanta le haghaidh éigeandálaí. Tá plan dea-fhorbartha, trí mheán na héigeandála, riachtanach chun go mairfidh contúirtí tromchúiseacha, lena n-áirítear tubaistí nádúrtha agus sceimhlitheoireacht.

Chun plan bainistithe éigeandála a fhorbairt, tá sé úsáideach tús a chur leis na trí phríomhghné seo a leanas d'ullmhacht éigeandála um Bainistiú Saoráidí:

- **Leochaileachtaí a mheasúnú:** Vulnerabilities are areas that can potentially be linked to catastrophic failure. These include fire, flood, power outages, chemical spills, inclement weather, terrorism and natural disasters. An assessment should focus on identifying how the facility is vulnerable in any of these situations.
- **Róil a shainiú:** Ciallaíonn sé sin go soiléirítear cé atá freagrach as an méid a tharlaíonn i gcás éigeandála. Ní mór cúraimí sonracha a tharmligean chuig daoine aonair ar féidir leo an fhreagracht a ghlacadh orthu féin.
- **An plan a chur in iúl:** Níl plan gníomhaíochta éifeachtúil agus úsáideach ach amháin má tá a fhios ag gach duine cad atá i gceist leis an bplan, mar sin ní mór é a chur in iúl. De ghnáth, déanann sé ciall iad siúd a bhfuil príomhróil sainithe acu a chur ar an eolas ar dtús agus ansin, mar an dara céim, an leagan is bunúsáí, simplí a fhoilsiú d'fhostaithe.

Nósanna Imeachta Éigeandála

AN PRÓISEAS FREAGARTHA ÉIGEANDÁLA — CÉARD ATÁ AG TEASTÁIL

An Nós Imeachta um Fhreagairt Éigeandála

An Nós Imeachta

1. Doiciméadaithe
2. Pearsanra Freagrach a cheapadh
3. Smaoinigh ar gach áititheoir
4. Comhoibriú (e.g. leis an Tiarna Talún)
5. Oiliúint/Cumarsáid a chur ar fáil
6. Dramhail Tí a Athchúrsáil

Ceap

- An Rialaitheoir Éigeandála
- Maoir Dóiteáin/Marshals
- Freagróirí Garchabhrach
- Freagraí Doirteadh

A chur ar fáil

- Pointe Tionóil ainmnithe
- Bosca Garchabhrach
- AED
- Kit Doirteadh

Sábháilteacht ó Dhóiteán

Beidh formhór na mbainisteoirí saoráidí tar éis freastal ar oiliúint maidir le dóiteáin a chosc agus dá bhri sin ba chóir dóibh a bheith ar an eolas faoi na rioscaí coitianta agus conas iad a íoslaghdú. Mar sin féin, is gníomhaíocht leanúnach é a chinntiú go bhfuil foirgnimh saor ó bhaol dóiteáin, rud a éilíonn go leor siúlóidí agus cigireachtaí urláir. Tá sé tábhachtach freisin measúnuithe tréimhsiúla a dhéanamh ar rudaí cosúil le múchtóirí dóiteáin.

RIACHTANAIS MAIDIR LE SÁBHÁILTEACHT Ó DHÓITEÁN A THUISCINT

- ▶ An tAcht um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair 2005
- ▶ Faisnéis, maoirseacht agus oiliúint
- ▶ Na Rialacháin um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair (Feidhm Ghinearálta) 2007
- ▶ Leanaí agus daoine óga
- ▶ Leictreachas
- ▶ Comharthaí sábháilteachta
- ▶ Tionóiscí agus tarluithe contúirteacha.
  - Ionad Oibre
  - Doirse agus geataí
  - Bealaí agus bealaí éalaithe éigeandála
  - Brath dóiteáin agus comhrac dóiteáin
  - Glaineacht agus carnadh dramhaíola
  - Fostaithe faoi mhíchumas

Na hAchtanna Seirbhísí Dóiteáin (1981 agus 2003) a thuiscint

- ▶ Údarás Dóiteáin — Cumhacht iniúchta/Forfheidhmithe
  - Dualgas cúraim — Úinéir/Áititheoir
  - Bearta réasúnta chun cosaint a thabhairt i gcoinne tine a bhriseadh amach
  - Bearta réasúnacha um Shábháilteacht ó Dhóiteán agus
  - Nósanna Imeachta cuí um Shábháilteacht ó Dhóiteán (i bhfeidhm i gcónaí)
  - Sábháilteacht daoine san áitreabh a chinntiú
- ▶ Pionóis:
  - Ciontú achomair — EUR 3,000 agus/nó 6 mí
  - Ar díotáil — EUR 130,000 agus/nó 2 bhliain.

SÁBHÁILTEACHT Ó DHÓITEÁN — NA BUNEOLAS

Teastas Dóiteáin

- A bhaineann go sonracha le húsáid reatha an fhoirgnimh
- D'fhéadfadh athruithe difear a dhéanamh dá bhailíocht

Measúnú Riosca Dóiteáin

- Duine inniúil
- Déantar athbhreithniú orthu go rialta (ar a laghad uair sa bhliain).

CEANGLAIS MAIDIR LE SÁBHÁILTEACHT Ó DHÓITEÁN - CAD IAD

▶ Cigireacht Thréimhsiúil ar Bhonneagar Leictreach	▶ Tástáil Soilsithe Éigeandála agus Cothabháil
▶ Clár na nDóiteán	▶ To jump to a conclusion, dóigh a dhéanamh de do bharúil.
▶ Seirbhís do Chustaiméirí	▶ Córais Rialaithe deataigh
▶ Tástáil Aláirim Dóiteáin & Cothabháil	▶ Tástáil & Cothabháil sprinkler
▶ Píobán Dóiteáin Reels Cothabháil	▶ Foinsí adhaite a rialú
▶ Rialú ábhair indóite	▶ Fógraí maidir le Slí Comharthaíochta a aimsiú/Sábháilteacht Dóiteáin
▶ Bealaí Éalaithe Éigeandála a Choathabháil	▶ Cigireacht Thréimhsiúil ar Shuiteálacha Gáis & Ola
▶ Dramhaíl a bhaint go rialta	
▶ Cigireachtaí laethúla ar bhealaí éalaithe	

Bainistíocht conraitheora — Cén fáth a bhfuil sé riachtanach?

Tá Bainistíocht conraitheora mar chuid ríthábhachtach de FM toisc go n-éilíonn an chuid is mó de na seirbhísí rannpháirtíocht soláthraithe speisialaithe mar sin éilíonn dea-chleachtas FM an méid seo a leanas:

- Ceanglais seirbhíse atá doiciméadaithe go soiléir agus comhaontú an raoin feidhme ag soláthraithe ó thús lena n-áirítear bearta feidhmíochta, pionóis as neamhchomhlíontacht, ceanglais tuairiscithe, téarmaí íocaíochta etc. — athbhreithniú tréimhsiúil!
- Am rialta a chaitear ag siúl an fhoirgnimh ag iniúchadh go neamhfhoirmiúil agus ag iniúchadh go foirmiúil le conraitheoirí — ceistanna a chur agus díriú ar shaincheistanna a aithint sula ndéanann daoine eile iad a thuairisciú!
- Caithfidh an FM 2Know Cad a Dhéanann siad a fhios" agus a bheith muiníneach caidreamh a ghairíil le soláthraithe le haghaidh tacaíochta — b'fhéidir speisialtóirí 3ú páirtí a fhostú chun soláthraí speisialaithe a fhostú nó feidhmíochtaí soláthraí a mheas. Deiseanna a ghlacadh i gcónaí chun foghlaim ó sholáthraithe
- Ról na gconraitheoirí a thuiscint — iad a bhainistiú go daingean ach go cothrom
- Déanann sé measúnú ar an margadh (tagarmharc) le tuiscint a fháil ar an áit a oireann don chonraitheoir maidir le praghsáil agus cáilíocht — smaoinigh an rogha é 'plean B'
- Teicneolaíocht agus sonraí a úsáid a mhéid is féidir chun monatóireacht a dhéanamh ar fheidhmíocht — staitisticí deisce cabhrach, ídiú fuinnimh, aláraim BMS srl

Oiliúint agus Inniúlachtaí

Tá sé riachtanach go mbeidh an leibhéal cuí oiliúna agus inniúlachta ag aon duine a bheidh i mbun oibre chun na cúraimí is gá a dhéanamh.

Mar a mhínítear san Acht um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair 2005: meastar gur duine inniúil duine más rud é, ag féachaint don chúram a cheanglaítear air nó uirthi a dhéanamh agus aird á tabhairt ar mhéid nó guaiseacha (nó an dá cheann) an ghnóthais nó na bunáochta ina ndéanann sé nó sí obair, go bhfuil oiliúint, taithí agus eolas leordhóthanach ag an duine is iomchuí do chineál na hoibre atá le déanamh.

www.irishstatutebook.ie/eli/2005/act/10/section/2/enacted/en/html

Tuairisciú ar Thimpistí agus Teagmhais

- Ní mór do gach timpiste/teagmhas agus garchaill a bheith freagrach do bhainisteoir an ionaid láithreach.
- Ní mór tuairisc a dhéanamh chuig FAR oilte áitiúil (Freagróir Céadchabhrach).
- Ní mór foirm tuairiscithe timpiste a chomhlánú i gcomhar le bainisteoir líne/maoiseoir.
- Ba cheart do fhreastalaí an ionaid teagmháil a dhéanamh le bainisteoir an ionaid láithreach faoi aon eachtra a éilíonn go ndéanfaí teagmháil leis na Seirbhísí Éigeandála.
- Ba cheart pearsanra ábhartha (e.g. an Bord, Árachóirí) a chur ar an eolas, agus aird á tabhairt ar cheanglais RGCS.
- Ba cheart tabhairt faoi imscrúdú cuimsitheach Timpistí/Teagmhais d'fhonn atarlú a chosc.

2.7

Bainistíocht Airgeadais agus Bainistiú Saoráidí

Tá Bainistíocht Airgeadais ina chuid lárnach de chur chun feidhme rathúil aon chlár Bainistíochta/Cothabháil Saoráidí. Tá cothabháil costasach agus ní mór do stiúrthóirí, páirtithe leasmhara agus cinnteoirí ceannach isteach ann chun sócmhainní na saoráide/ionad pobail a chothabháil go héifeachtach agus pleanáil a dhéanamh chun míreanna caipitil a athsholáthar nuair is gá.

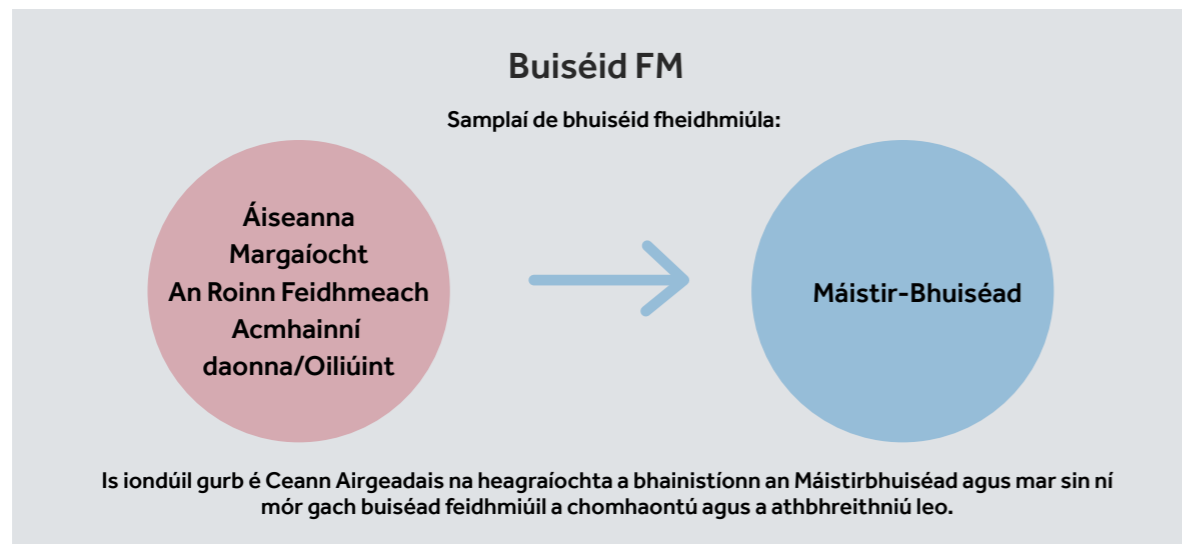
CÉN FÁTH A BHFUIL BAINISTÍOCHT AIRGEADAIS DEA-TÁBHACHTACH?

Ní mór do gach bainisteoir a thuiscint faoi bhuiséid agus costais mar gheall ar:

- Tá an t-airgeadas i gcroílár gach gnó.
- Is ionann cuntais agus an modh cumarsáide i dtuarascálacha ó ranna airgeadais.
- Tá bainistíocht airgeadais ag teastáil chun gach roinn a phleanáil agus a rialú.
- Úsáidtear faisnéis airgeadais le haghaidh cinnteoireachta agus meastóireachta riosca.

Ní mór dóibh siúd atá freagrach as Bainistíocht Saoráidí tuiscint a fháil faoi bhuiséid agus costais mar gheall ar:

- Tá seirbhísí FM neamh-ioncam a ghiniúint.
- Tá seirbhísí FM de ghnáth ach costas breise don ghnó, agus is minic nach bhfuil a dtábhacht a thuiscint.
- D'fhéadfadh costas saoráidí difear a dhéanamh d'fheidhmíocht fhoriomlán na heagraíochta — is minic gur féidir leo a bheith ar an dara costas is airde taobh thiar den phárolla agus/nó is ionann iad agus 10–25 % den láimhdeachas bliantúil!
- D'fhéadfadh costas chaipitil a bheith suntasach ionas gur gá na costas sin a bhuiséadú go cúramach.

BUISÉID FM — COSTAIS OIBRÍOCHTÚLA

Áiseanna	Fóntais	Pleanáil agus Dearadh	PPMs	Glanadh/Drámhail	Oibreacha Imoibríocha
Léas	Leictreachas	Comhairleoirí	Tírdhreachú	Go laethúil	Tírdhreachú
Morgáiste	Uisce	Pleanáil	Taobh amuigh	Oifig	Taobh amuigh
Táillí seirbhíse	Gás/Fuel	Dearadh	Díon	Windows	Díon
Rátaí	Ola	Troscán	Taobh istigh	Soláthairtí Feighlí	Taobh istigh
	Fóin	AV	Leictreach	Glanadh speisialtóireachta	Leictreach
		Bainistíocht fuinnimh	HVAC	Glanadh cairpéad	HVAC
			Bláthanna cumhra: aon cumhráin	Rialú lotnaidí	Bláthanna cumhra: aon cumhráin
			Slándáil	Diúscairt dramháiola	Slándáil
			Sábháilteacht an tSaoil	Dallóga	Sábháilteacht an tSaoil
			Troscán		Troscán
			Trealamh lónadóireachta		Trealamh lónadóireachta

Nóta: D'fhéadfadh a bheith costas seasta nó athraitheach.

BUISÉID FM — COSTAIS ATHRAITHEACHA RIARACHÁIN/OIBRÍOCHA

D'fhéadfadh Costais Seasta athrú mar gheall ar:

- Dúnadh foirgneamh/limistéar
- Laghdú ar líon na n-daoine i ngeall ar éifeachtúlachtaí oibríochtúla
- Méadú/laghdú ar líon na foirne cliant
- Méadú/laghdú ar raon feidhme — foirgnimh nua, cleachtais nua oibre
- Athrú reachtaíochta le linn thréimhse an bhuiséid
- Aimsir

- Raon feidhme mícheart a eisíodh chuig an soláthraí ar dtús
- Soláthraí/monaróir córais scortha de thrádáil
- Méadaíonn praghsanna páirteanna OEM le linn thréimhse buiséid
- Damáiste

Cé go n-athraíonn costais athraitheacha cheana féin!

BUISÉID FM — COSTAIS CHAIPITIL

Costais Chaipitil: costais a bhaineann le sócmhainní fadré a bhfuil luach acu thar roinnt blianta, mar sin úsáidtear Caiteachas Caipitil chun na costais seo a íoc... a úsáidtear go minic chun iad a leathnú nó a nuachóiriú.

Baintear úsáid as Buiséad Caipitil chun eolas a sholáthar ar an mórchaiteachas ar fhoirgnimh, troscán, feistis agus trealamh a theastaíonn ón eagraíocht chun é a dhéanamh.

De ghnáth, is ag an gceann airgeadais atá an cinneadh maidir leis an méid is féidir agus nach féidir a chaipitliú ach is minic a bhíonn an cinneadh bunaithe ar

- 1 Díl Cánach (rialacha maidir le dímhéas)
- 2 Rialacha eagrúcháin (os cionn an luach a dhéantar caipitliú ar shócmhainn)

BUISÉID FM — COSTAIS CHAIPITIL

Tionchar a imirt ar an mBuiséad:

- Straitéis Ghnó
- Athruithe atá le teacht — dátaí/amchlár, costais ghaolmhara dhíreacha agus indíreacha
- Athruithe sa mhargadh — rátaí saothair, éadálacha
- Cobhsaíocht na gcostas — foirgneamh nua, dul in éag bharántas
- Reachtaíocht nua — tine, uisce, Fgas, arduithe pá do thionscail seirbhíse ar leith
- Costais fóntais éagsúla — leictreachas, uisce, gás, rátaí

Chun go n-éireoidh le buiséadú FM, ní féidir é a dhéanamh ina n-aonar, mar sin ní mór go mbeadh an méid seo a leanas i gceist leis:

- Bainistíocht shinsearach
- Bainisteoirí eile roinne
- Páirtithe leasmhara eile
- Conraitheoirí/soláthraithe speisialaithe

Laghdaíonn sé seo an baol forlú/dúblachta agus nach bhfuil aon rud cailte/faoi-mheas

Tá súil againn go bhfuil léargas maith tugtha ag an rannóg seo ar Bhainistíocht Áiseanna agus ar an tábhacht a bhaineann leis in oibriú na n-ionad pobail. Tá sé mar aidhm ag an bhfaisnéis cabhrú le feabhas a chur ar fheidhm FM laistigh den eagraíocht. Tabhair faoi deara, áfach, nach bhfuil sa doiciméad seo ach forbhreathnú gairid ar chleachtais Bainistíochta Saoráidí in áiseanna/ionaid phobail agus nach bhfuil sé uileghabhálach. Níl sé beartaithe ach feidhmiú mar threoir mar go mbeidh gach áis difriúil.

03

Rialachas

Is é atá sa rialachas ná scafall dlíthiúil agus eagraíochtúil eagraíochta. Leagtar amach ann na rialacha, na próisis agus na struchtúir nach mór cloí leo i bhfeidhmiú agus i rialáil na cuideachta, agus tá sé tábhachtach ar chúiseanna éagsúla, agus tá cuid acu leagtha amach thíos:

- Ó thaobh an dlí de, d'fhonn a áirithiú go bhfeidhmíonn na heagraíochtaí go dlíthiúil, agus go gcomhlíonann struchtúir agus nósanna imeachta na ceanglais dlíthiúla
- Chun a chinntiú go bhfuil cuspóirí na cuideachta chun cinn
- A chinntiú go gcuireann an eagraíocht go dearfach leis an bpobal agus go bhfreastalaíonn sí go leanúnach ar na spriocghrúpaí nó ar na pobail a bhfuil sé ar intinn aici tacú leo
- Chun a chinntiú go mbaineann an eagraíocht a cuspóirí amach agus go n-iompraíonn sí go hionraic
- A áirithiú go ndéanfar formhaoirseacht láidir airgeadais
- Tacú le guthanna na bpáirtithe leasmhara a bheith mar chuid de bhainistiú acmhainní pobail
- Tacú le bainistíocht fhoriomlán na cuideachta agus a chinntiú go bhfuil an tsaoráid dea-bhainistithe, oscailte agus trédhearcach.

3.1 Cineálacha struchtúir eagrúcháin/múnlaí úinéireachta

Ciallaíonn cuideachta chorpraithe go ndeachaigh an chuideachta trí phróiseas foirmiúil dlí agus go bhfuil doiciméad rialaithe glactha aici ina leagtar amach na rialacha faoina mbeidh an chuideachta ag feidhmiú.

Ag díriú go sonrach ar eagraíochtaí neamhbhrabúis, tá na cineálacha struchtúir seo a leanas infheidhme:

- Cuideachta faoi Theorainn Ráthaíochta (CLG)
- Cuideachta faoi Theorainn Scaireanna (Cuideachtaí TEO)
- An Chuideachta Ghníomhaíochta Ainmnithe (DAC)
- Cuideachta Neamhtheoranta

Meastar gur cuideachtaí faoi theorainn ráthaíochta iad beagnach 75 % de sheachbhrabúis in Éirinn². Ós rud é nach bhfuil CLG faoi úinéireacht a chuid ball agus nach féidir luach barrachais a dháileadh ar a bhaill, fágann sé go bhfuil an struchtúr gnó seo oiriúnach go háirithe do chlubanna, d'eagraíochtaí ball agus do charthanais. Díríonn an rannóg seo a leanas ar chineál struchtúir CLG. Más mian leat tuilleadh a léamh faoi chineálacha eile struchtúir eagrúcháin, gheobhaidh tú naisc úsáideacha ag deireadh na rannóige seo.

Tá an méid seo a leanas mar shaintréith ag cuideachta faoi theorainn ráthaíochta:

- Ar a laghad 2 stiúrthóir ach ar a laghad 3 stiúrthóirí a dheonú díolúine ó cháin charthanúil agus stádas carthanúil
- Tá bunrecht aige
- Tá sé faoi dhliteanas teoranta gan aon scairchaipiteal
- Ní mór ainm na cuideachta a chríochnú i gCuideachta faoi Theorainn Ráthaíochta (CLG)
- Féadfaidh sé incháilitheacht a éileamh le haghaidh díolúine ó iniúchadh agus díolúine ó iniúchadh do chuideachta dhíomhaoin

² https://www.pobal.ie/app/uploads/2018/06/managing_better_01_governance.pdf

Is é Acht na gCuideachtaí 2014 an príomhcháipéis laistigh de dhlí na gcuideachtaí. Soláthraíonn an píosa aonair reachtaíochtaseo faisnéis do roinnt topaicí éagsúla lena n-áirítear corprú, gnáthriarachán agus bainistíocht, foirceannadh agus díscáileadh.

IS FÉIDIR É A FHÁIL ANSEO:

www.irishstatutebook.ie/eli/2014/act/38/enacted/en/html

Carthanais

I bPoblacht na hÉireann, ní mór do gach eagraíocht a thagann faoin sainmhíniú dlíthiúil ar charthanas clárú leis an Údarás Rialála Carthanas. Is ceanglas dlíthiúil é seo. Tá sé tábhachtach a thabhairt faoi deara go bhfuil an sainmhíniú ar charthanas leathan go leor agus dá bhrí sin, ní mór do go leor eagraíochtaí nach measann carthanais iad féin i dtuiscint chúng ar an téarma, áfach, a bheith cláraithe mar charthanais agus na ceanglais dlíthiúla ghaolmhara a chomhlíonadh. Chun a shainiú cé acu a mheastar nó nach meastar d'eagraíocht a bheith ina carthanas, leagtar amach na riachtanais seo san Acht Carthanas 2009. Na foirmeacha is féidir le carthanas a ghlacadh Cuideachta faoi Theorainn Ráthaíochta, cineálacha eile cuideachta, comhlachais, nó iontaobhais³.

Má ghlactar leis an iarratas ar chlárú leis an Rialálaí Carthanas, agus má bhronntar stádas carthanais ar an eagraíocht, gheobhaidh sí Uimhir Charthanais Chláraithe (RCN). Ba chóir a thabhairt faoi deara go bhfuil sé seo ar leithligh ó uimhir díolúine cánach carthanais (uimhir CHY) ó na coimisinéirí ioncain. Cé go bhfuil sé riachtanach do charthanas clárú leis an Rialálaí Carthanas, is féidir leis an eagraíocht iarratas a dhéanamh ar dhíolúine chánach i bpróiseas ar leith más mian leo é sin a dhéanamh. Más mian le cuideachta faoi theorainn ráthaíochta clárú mar charthanas agus díolúine ó cháin charthanúil a fháil, is fiú na príomhchritéir seo a leanas a bhreithniú sa reachtaíocht:

- Feidhmíonn sé i bPoblacht na hÉireann
- Tá sé ann chun críche carthanachta (nó críocha carthanachta)
- Cuireann sé an cuspóir/na cuspóirí carthanachta seo chun cinn ach amháin
- Déanann sé gach gníomhaíocht chun an cuspóir/na cuspóirí carthanachta seo a chur chun cinn
- Tá sé chun tairbhe don phobal nó do chuid den phobal in Éirinn, nó in áit eile, trína chuspóir(i) carthanachta
- Ní comhlacht eisiata é. Áirítear ar chomhlachtaí eisiata roinnt comhlachtaí spóirt, comhlachtaí a chuireann cúis pholaitiúil chun cinn mura mbaineann sé go díreach le cur chun cinn cuspóirí carthanúla an chomhlachta, na bpáirtithe polaitíochta nó na gcomhlachtaí a chuireann páirtí polaitíochta nó iarrthóir, ceardchumainn, nó comhlachtaí ionadaíochta chun cinn d'fhostóirí, comhlachais tráchtála, agus comhlachtaí a chuireann cuspóirí atá neamhdhleathach, mímhórla agus/nó contrártha le beartas poiblí chun cinn⁴
- Ní mór 3 bhall ar a laghad a bheith aige chun díolúine ó cháin charthanúil agus stádas carthanúil a dheonú (is féidir le comhaltaí a bheith ina stiúrthóirí freisin)
- Ní mór ar a laghad 3 stiúrthóir a bheith aige chun díolúine ó cháin charthanúil agus stádas carthanúil a dheonú
- Má tá ollioncam EUR 100,000 nó níos mó ag carthanas in aon bhliain airgeadais amháin, ní mór dó a chuntais a iniúchadh.
- Má dhéantar carthanas a chorprú mar chuideachta, ní mór iniúchadh a dhéanamh ar a cuntais ar neamhspleách ar a hioncam bliantúil

IS FÉIDIR TUILLEADH SONRAÍ FAOI CHARTHANAS A FHÁIL ANSEO:

www.charitiesregulatoryauthority.ie na hÉireann

³ https://www.citizensinformationboard.ie/downloads/relate/Relate_2018_05.pdf

⁴ Chun tuilleadh eolais a fháil faoi chomhlachtaí eisiata, féach https://www.citizensinformation.ie/en/government_in_ireland/national_government/standards_and_accountability/what_is_a_charity.html#186568

SAINGHNÉITHE BHUNREACHTA CARTHANAS AGUS CUIDEACHTA FAOI THEORAINN RÁTHAÍOCHTA⁵

CAD IS GÁ D'EAGRAÍOCHT A DHÉANAMH MÁ TÁ SÉ INA CARTHANAS

Ní mór gach carthanas a áireamh sa Chlár Carthanas arna chothabháil ag an Rialálaí Carthanas. Is féidir é seo a dhéanamh anseo: www.charitiesregulatoryauthority.ie

Ní mór an méid seo a leanas a bheith ar áireamh i nDoiciméad Rialaithe/Comhdhéanamh carthanais:

- Ainm an charthanais
- Ráiteas soiléir ar do phríomhchuspóir carthanachta agus ar do chuspóirí carthanachta. Is féidir leat tuilleadh a léamh anseo: www.charitiesregulator.ie/media/1544/what-is-a-charity-rev-001.pdf
- Ainm an charthanais
- Ráiteas soiléir ar do phríomhchuspóir carthanachta agus ar do chuspóirí carthanachta. Is féidir leat tuilleadh a léamh anseo: <https://www.charitiesregulator.ie/media/1544/what-is-a-charity-rev-001.pdf>
- Cumhachtaí an charthanais a cheadaíonn don charthanas a fheidhm a chomhlíonadh, e.g. an chumhacht chun airgead a thiomnú
- Sonraí maidir lena raon geografach oibríochta
- A rialacha, ar cheart go gcumhdódh siad ballraíocht, ceapacháin agus difhostuithe, coistí feidhmiúcháin, cruinnithe, agus aon rialacha eile is gá chun an eagraíocht a stiúradh go cuí
- Clásail shonracha a bhaineann le hioncam agus maoin. Is féidir leat tuilleadh a léamh anseo: www.charitiesregulator.ie/en/information-for-charities/apply-for-charitable-status

CAD IS GÁ DUIT A DHÉANAMH MÁ S CUIDEACHTA FAOI THEORAINN RÁTHAÍOCHTA GAN SCAIRCHAIPITEAL AR BITH THÚ.

Is cuid de Mheabhrán Comhlachais agus Airteagail Chomhlachais Cuideachta faoi Theorainn Ráthaíochta comhdhéanamh Cuideachta faoi Theorainn Ráthaíochta.

www.charitiesregulator.ie/en/information-for-charities/apply-for-charitable-status

- Leagtar amach sa Mheabhrán Comhlachais clásal an chuspóra atá ag an gcuideachta. Chun a chinntiú go gcomhlíontar ceanglais an Rialálaí Carthanas agus na gCoimisinéirí Ioncain maidir le díolúine charthanúil ó cháin a lorg, ní mór dó an méid seo a leanas a lua:
- Ainm na cuideachta
- A chuid aidhmeanna agus cuspóirí
- Leis an gclásal maidir le dliteanas teoranta: Deir sé seo go bhfuil dliteanas na gcomhaltaí teoranta
- An clásal caipitil: Luaitear anseo an méid atá geallta acu chun ranníocaíocht a dhéanamh le sócmhainní na cuideachta i gcás ina bhfoirceanntar í, EUR 1 de ghnáth
- An clásal comhlachais: Deir sé seo go ndearbhaíonn na comhaltaí bunaidh gur mian leo cuideachta a bhunú
- Leagtar amach sna hAirteagail Chomhlachais rialacha agus rialacháin na cuideachta, lena n-áirítear bainistíocht inmheánach na cuideachta. Áireofar ar na réimsí a chlúdófar:
- Comhaltaí na cuideachta
- Cruinniú ginearálta bliantúil agus cruinnithe ginearálta urghnácha
- Ceapachán an Bhoird Stiúrthóirí, na róil shonracha chéanna a chur as oifig: Cathaoirleach etc.
- Cruinniú de na Stiúrthóirí
- Miontuairiscí na gcruinnithe
- Séala na Cuideachta
- Cuntais agus iniúchtaí

Tá clásail shonracha ann freisin maidir le hioncam agus maoin nach mór a bheith sa Bhunreacht. Tá na clásail seo ar fáil anseo: <https://www.charitiesregulator.ie/en/information-for-charities/apply-for-charitable-status>

⁵ https://www.wheel.ie/sites/default/files/media/file-uploads/2018-08/Factsheet_Forming_A_Charity.pdf

3.2 Dea-rialachas

Is comhaltaí den chomhlacht rialaithe iad 'rialtóirí' eagraíochta. Ag brath ar stádas dlíthiúil na cuideachta chomh maith le nósanna na cuideachta, is féidir tagairt dóibh sin mar 'Baill an Choiste Bainistíochta', 'Stiúrthóirí' 'Comhaltaí Boird' nó 'Trustees'. Gairfear 'stiúrthóirí' nó 'Comhaltaí Boird' díobh seo feasta. Tá na stiúrthóirí freagrach as a chinntiú go gcomhlíonann an cuideachta an dlí agus na rialacha i gcomhréir le bunreacht na cuideachta. Seachas an ról tábhachtach a bhaineann le bheith freagrach as comhlíonadh dlí, tá príomhfhreagrachtaí eile ar na stiúrthóirí, amhail an cuideachta a stiúradh ionas go mbainfidh sí a cuspóirí amach agus a bheith cuntasach as cúrsaí airgeadais agus gníomhaíochtaí. Tá sé tábhachtach a lua go bhféadfadh dlúthbhaint a bheith ag stiúrthóirí i roinnt cuideachtaí, go háirithe cuideachtaí beaga, le réachtáil laethúil na saoráide. Sna cásanna seo, tá an fhreagracht fós ar an stiúrthóir faoi Acht na gCuideachtaí 2014 a bhaineann le bheith ina chomhalta den chomhlacht rialaithe.

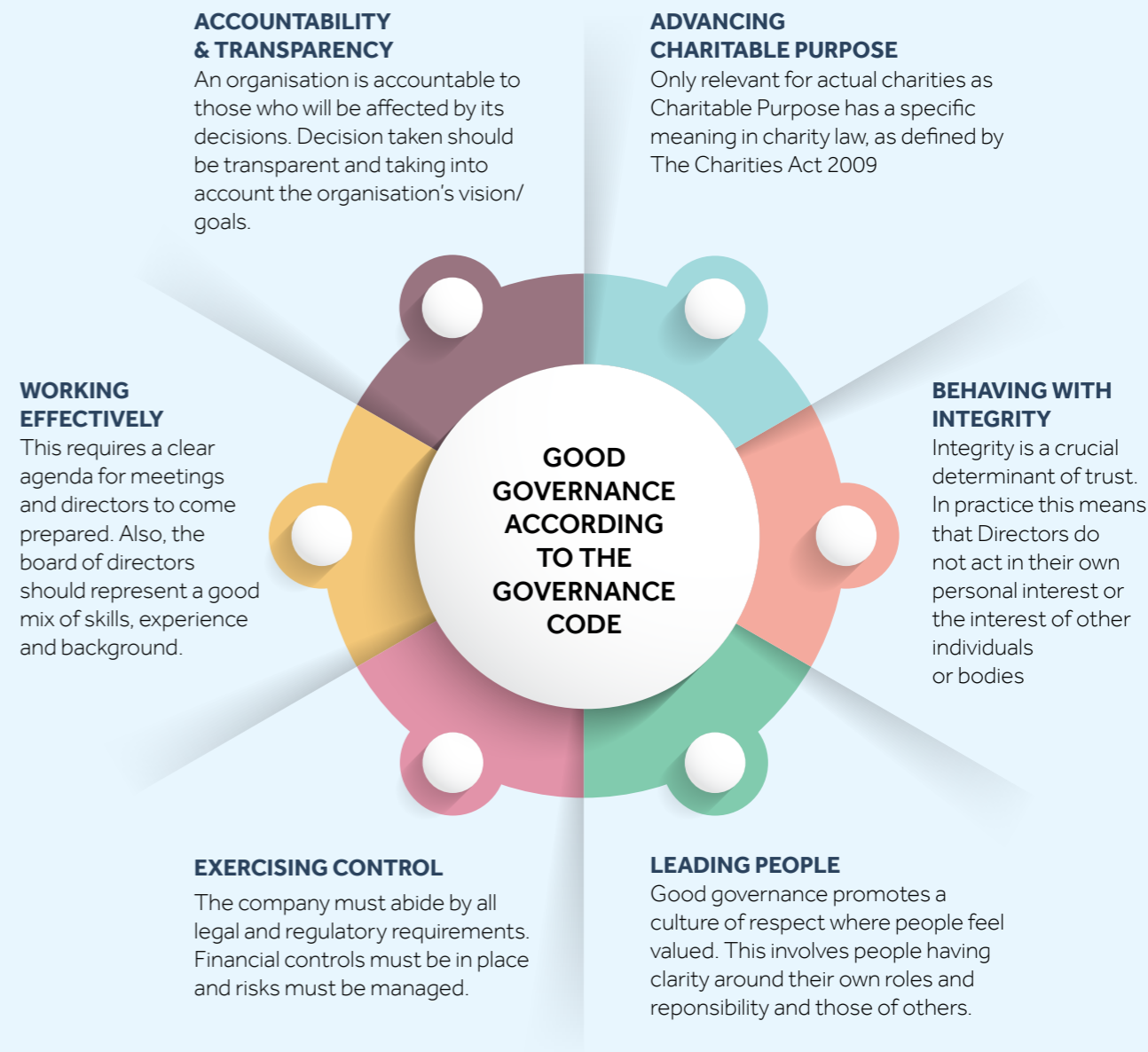

Chun oibriú go héifeachtúil agus ábharthacht a choinneáil i dtimpeallacht dhinimiciúil, ní mór d'eagraíocht a ndícheall a dhéanamh dea-rialachas a chur chun feidhme. Go bunúsach, bunaíonn dea-rialachas muinín i d'eagraíocht agus cothaíonn sé muinín sa chaoi a bhfeidhmíonn sí.

Chun oibriú go héifeachtúil agus ábharthacht a choinneáil i dtimpeallacht dhinimiciúil, ní mór d'eagraíocht a ndícheall a dhéanamh dea-rialachas a chur chun feidhme. Go bunúsach, bunaíonn dea-rialachas muinín i d'eagraíocht agus cothaíonn sé muinín sa chaoi a bhfeidhmíonn sí. Sheol an Rialálaí Carthanais Cód nua Rialachais Carthanais in 2018.⁶ Leagtar amach sa chód seo caighdeán éigeantach maidir le rialachas i gcarthanais Éireannacha agus ó 2020 ar aghaidh, ní mór do gach carthanais in Éirinn an cód a chur i bhfeidhm. Sainaithnítear sa Chód Rialachais sé phrionsabal a bhfuiltear ag súil go gcloifidh gach carthanais leo. Cé gur forbraíodh an cód go sonrach do charthanais, is féidir le heagraíochtaí neamhbhrabúis nach sainmhínítear mar charthanais, tairbhe a bhaint as freisin trína chur i bhfeidhm mar dhea-chleachtas. Sainaithnítear sa chód na sé phrionsabal sin mar bhunús don dea-rialachas, a ndéantar achoimre orthu sa tsamhail seo a leanas:

Tá sé tábhachtach go mbeadh tuiscint agus idirdhealú ag eagraíocht ar an timpeallacht theoriciúil a bhaineann le dea-rialachas ar thaobh amháin agus ar dhea-rialachas sa chleachtas ar an taobh eile. Sampla de dhá chroíphrionsabal a d'fhéadfadh a bheith deacair a chur i bhfeidhm sa ghnáthshaol ná oibriú go héifeachtach agus rialú a fheidhmiú. Go hachomair, éilíonn na prionsabail seo go léiríonn an bord stiúrthóirí éagsúlacht scileanna, taithí agus cúlraí agus go n-oibríonn siad chun a chinntiú go gcloíonn an cuideachta le gach riachtanas agus gníomh dlí. Is éard atá i mboird neamhbhrabúis de ghnáth oibríthe deonacha atá á dtiomáint ag mian inmholta cur leis an bpobal áitiúil. Mar sin féin, d'fhéadfadh sé a bheith ina bhac ar dhaoine áirithe méid suntasach ama a chaitheamh ar fhreagrachtaí riaracháin agus dlíthiúla nuair a d'fhéadfadh suim níos mó a bheith acu i gcleachtais laethúla, i gcúrsaí oibríochta, agus i rannpháirtíocht an phobail. Ceist eile a d'fhéadfadh a bheith ann ná go mb'fhéidir nach mbeadh ann ach easpa foirne a bhfuil an saineolas is gá acu ar chúrsaí dlí agus rialála. Is éard a bheadh sa bhord idéalach in eagraíocht neamhbhrabúis meascán de ghairmithe ábhartha, amhail cuntasóirí, dlíodóirí, agus baill a dhéanann ionadaíocht ar an bpobal.

⁶ <https://www.charitiesregulator.ie/en/information-for-the-public/our-news/2018/november/charities-governance-code-launched>

Figure 1: Good Governance according to the Governance Code

Is féidir leat cur síos i bhfad níos mionsonraithe a fháil ar an gcód rialachais anseo www.charitiesregulator.ie/media/1609/charities-governance-code.pdf

Tá sé tábhachtach go mbeadh tuiscint agus idirdhealú ag eagraíocht ar an timpeallacht theoriciúil a bhaineann le dea-rialachas ar thaobh amháin agus ar dhea-rialachas sa chleachtas ar an taobh eile. Sampla de dhá chroíphrionsabal a d'fhéadfadh a bheith deacair a chur i bhfeidhm sa ghnáthshaol ná oibriú go héifeachtach agus rialú a fheidhmiú. Go hachomair, éilíonn na prionsabail seo go léiríonn an bord stiúrthóirí éagsúlacht scileanna, taithí agus cúlraí agus go n-oibríonn siad chun a chinntiú go gcloíonn an cuideachta le gach riachtanas agus gníomh dlí. Is éard atá i mboird neamhbhrabúis de ghnáth oibríthe deonacha atá á dtiomáint ag mian inmholta cur leis an bpobal áitiúil. Mar sin féin, d'fhéadfadh sé a bheith ina bhac ar dhaoine áirithe méid suntasach ama a chaitheamh ar fhreagrachtaí riaracháin agus dlíthiúla nuair a d'fhéadfadh suim níos mó a bheith acu i gcleachtais laethúla, i gcúrsaí oibríochta, agus i rannpháirtíocht an phobail. Ceist eile a d'fhéadfadh a bheith ann ná go mb'fhéidir nach mbeadh ann ach easpa foirne a bhfuil an saineolas is gá acu ar chúrsaí dlí agus rialála. Is éard a bheadh sa bhord idéalach in eagraíocht neamhbhrabúis meascán de ghairmithe ábhartha, amhail cuntasóirí, dlíodóirí, agus baill a dhéanann ionadaíocht ar an bpobal.

Is féidir leat na ceisteanna seo a leanas a úsáid chun plé agus machnamh a dhéanamh ar ról agus ar shaineolas bhord stiúrthóirí d'eagraíochtaí:

- An bhfuil soiléireacht ann maidir le ról an bhoird agus ról na foirne?
- An bhfuil cur síos ar rólanna scríofa agus comhaontaithe do stiúrthóirí uile an bhoird?
- An dtuigeann na stiúrthóirí go léir an gnó go hiomlán agus an bhfreastalaíonn siad ar chruinnithe?
- An bhfuil téarmaí leagtha síos do chomhaltaí boird chun uainíocht a chinntiú?
- An bhfuil plean comharbais ag an mbord?
- Cad é an creat bainistíochta riosca?
- An bhfuil dúshlán iomlán á thabhairt don bhord maidir le feidhmíocht agus cinnteoireacht?
- Cad iad na hábhair atá curtha in áirithe do chinneadh/ceadú an bhoird?
- Cé chomh maith agus atá an bord ullmhaithe d'athbhreithniú rialachais?

LEIDEANNA

CHUN A CHINNTIÚ GO BHFUIL AN MEASCÁN RIACHTANACH SCILEANNA AGUS INNIÚLACHTAÍ AG DO BHORD:

Anailís scileanna a dhéanamh ar scileanna, eolas agus inniúlachtaí chomhaltaí an bhoird de réir an Chóid Rialachais chun láidreachtaí agus laigi an bhoird a shainaithint. Go bunúsach, ciallaíonn sé sin a chinntiú go bhfuil daoine agat a bhfuil na scileanna seo a leanas acu (smaoinigh ar dhuine a ghníomhaigh i ról gairmiúil d'eagraíocht do mhéid nó níos mó) sna nithe seo a leanas ar a laghad:

- Airgeadais
- AD (más mian leat daoine a fhostú)
- Dlí/Rialachas
- Do réimse oibre
- Agus aon scileanna sonracha eile a theastaíonn uait chun na spriocanna i do phlean nó i gcomhaontuithe maoinithe a bhaint amach

Mura bhfuil daoine agat a oireann do na scileanna sin, beidh ort baill nua a earcú. Chun seo a dhéanamh déan iarracht an méid seo a leanas:

- Scríobh cur síos gairid ar ról féach an aguisín le haghaidh samplaí) agus iarr CVanna
- Déan teagmháil leis an mBord agus cuir ar líne é www.boardmatch.ie
- Déan teagmháil le hOibrithe Deonacha Éireann agus cuir é mar ról deonach www.volunteerireland.ie chun d'ionad áitiúil a aimsiú
- Iarr ar do theagmhálaithe go léir smaoiniamh an bhfuil aithne acu ar dhuine
- Ionduchtú agus oiliúint leanúnach a chur in ord tosaíochta agus a chur ar fáil do chomhaltaí boird agus an tionchar ar a dtiomantas ama don bhord a chur in iúl go soiléir do stiúrthóirí féideartha

3.3

Rialachas Acmhainní

ÁBHAIR LAISTIGH DE STRUCHTÚIR DHLÍTHIÚLA AGUS STÁDAS

Cineálacha struchtúr dlíthiúil agus samhlacha bainistíochta

www.irishstatutebook.ie/eli/2014/act/38/enacted/en/html
www.pobal.ie/app/uploads/2018/06/managing_better_01_governance.pdf
www.cro.ie/Registration/Company/Company-Type-Information.
www.icos.ie

Cuideachta a chur ar bun

www.cro.ie/en-ie
www.cro.ie/Publications/Company-Forms
www.odce.ie/en-gb/faq/companies.aspx

Carthanais — Sainmhíniú agus díolúine ó cháin charthanúil

www.charitiesregulator.ie/en
www.charitiesregulator.ie/media/1544/what-is-a-charity-rev-001.pdf
www.irishstatutebook.ie/eli/2009/act/6/enacted/en/print
www.revenue.ie/en/companies-and-charities/charities-and-sports-bodies/index.aspx
www.revenue.ie/en/tax-professionals/tm/income-tax-capital-gains-tax-corporation-tax/part-07/07-01-07.pdf

Ainm na Cuideachta a Athrú

www.cro.ie/Portals/0/Leaflets/Info%20Leaflet%208.pdf

Lámhleabhar Rialachais

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/Governance-Manual.pdf>

Téarmaí Tagartha don Fhoghrúpa Rialachais agus Airgeadais

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/Terms-of-Reference-for-Governance-and-Finance-SG.pdf>

ÁBHAR LAISTIGH DEN BHORD STIÚRTHÓIRÍ

Riachtanais, freagrachtaí agus dualgais Stiúrthóirí

www.pobal.ie/app/uploads/2018/06/managing_better_01_governance.pdf
www.cro.ie/Portals/0/Leaflets/Info%20Leaflet%2036.pdf
www.odce.ie/Portals/0/Information%20Booklets%202014%20Act/Directors%20LoRes%2031%20Jan%202019.pdf
www.cro.ie/Portals/0/Leaflets/Info%20Leaflet%2036.pdf

An Dea-Rialachas agus an Cód Rialachais

www.charitiesregulator.ie/en/information-for-charities/charities-governance-code
www.charitiesregulator.ie/media/1609/charities-governance-code.pdf
www.governancecode.ie
www.pobal.ie/app/uploads/2018/06/managing_better_01_governance.pdf

Rúnaí na Cuideachta

www.odce.ie/Portals/0/Information%20Booklets%202014%20Act/Secretaries.pdf
www.cro.ie/Portals/0/Leaflets/Info%20Leaflet%2016.pdf

Cruinnithe an Bhoird Stiúrthóirí

[www.odce.ie/Portals/0/Information%20Booklets%202014%20Act/Companies%20-%20LoRes%20\(%20Jan%2019\).pdf](http://www.odce.ie/Portals/0/Information%20Booklets%202014%20Act/Companies%20-%20LoRes%20(%20Jan%2019).pdf)

Coinbhleachtaí leasa a bhainistiú

www.charitiesregulator.ie/media/1417/managing-conflicts-of-interest-may-2018.pdf

ÁBHAI LAISTIGH DEN REACHTAÍOCHT D'EAGRAÍOCHTAÍ POBAIL AGUS DEONACHA

Ábhair laistigh den reachtaíocht d'eagraíochtaí pobail agus deonacha
www.dataprotection.ie

An tAcht um Shaoráil Faisnéise, 2014
www.irishstatutebook.ie/eli/2014/act/30/enacted/en/html

Cosaint Leanáí
www.tusla.ie/children-first

An Biúró Náisiúnta Grinnfhiosrúcháin (Leanáí agus Daoine Soghonta 2012-16)
www.irishstatutebook.ie/eli/2012/act/47/enacted/en/html
www.revisedacts.lawreform.ie/eli/2012/act/47/revised/en/html

An tAcht um Brústocaireacht a Rialáil 2015
www.lobbying.ie

An Dlí Comhionannais Fostaíochta
www.ihrec.ie/your-rights/
www.workplacelrelations.ie/en/publications_forms/wrc-quick-guide-booklet-eng-.pdf

Reachtaíocht Sláinte agus Sábháilteachta
www.hsa.ie/eng

Treoirínte maidir le Soláthar Poiblí
www.gov.ie/en/publication/c23f5-public-procurement-guidelines-for-goods-and-services/?referrer=www.etenders.gov.ie

Eitic in Oifig Phoiblí
www.sipo.ie/acts-and-codes/guidelines

Acht na dTeangacha Oifigiúla
www.coimisineir.ie/index?lang=EN

Cód iompair
www.gov.ie/en/publication/0918ef-code-of-practice-for-the-governance-of-state-bodies

An Earnáil Phoiblí Comhionannas agus Dualgas ar Chearta an Duine
www.ihrec.ie/our-work/public-sector-duty

04

Acmhainní Daonna

4.1 Treoirleabhar nó beartas Acmhainní Daonna (HR)

Tá an fheidhm AD freagrach as réimse leathan freagrachtaí agus cúraimí a bhaineann leis an gcuideachta agus le fostaithe amhail:

- Fostaithe a earcú
- Sochair a fhorbairt agus a riar, lena n-áirítear pá, saoire bhreitheachta, am saoire, bónaís, pleananna scoir, agus pleananna sláinte
- Oiliúint agus forbairt fostaithe, lena n-áirítear oiliúint i scileanna poist, pleanáil ghairme, oiliúint beartais agus dlí, agus foirne a thógáil
- Monatóireacht a dhéanamh ar fheidhmíocht fostaithe
- Breithmheasanna feidhmíochta a dhéanamh agus oibriú leis an bhfostaí chun toradh dearfach a bhaint amach bunaithe ar na breithmheasanna seo
- Cultúr na heagraíochta a chur chun cinn trí aghaidh a thabhairt ar shaincheistean a bhaineann le sásamh poist, cúinsí comhshaoil, agus polaitíocht oifige

Cé go bhféadfadh an bhainistíocht shinsearach an fheidhm AD, go háirithe in eagraíochtaí níos lú, a dhéanamh go príomha, téann roinnt eagraíochtaí i mbun seirbhísí ó shaineolaí/cuideachta acmhainní daonna chun comhairle a chur orthu maidir lena gcuid cúrsaí acmhainní daonna. D'fhéadfadh sé sin a bheith ina rogha chostasach ach d'fhéadfadh sé a dhearbhu d'fhostóirí agus do bhoird bhainistíochta go bhfuiltear ag déileáil i gceart agus go héifeachtúil lena gcuid cúrsaí AD go léir.

Ba chóir na sonraí go léir a bhaineann le AD a bhailiú i dtreoirleabhar nó i bpolasaí acmhainní daonna d'eagraíochta. Déanann sé seo cur síos ar gach próiseas chun tacú le do lucht saothair agus iad a bhainistiú. Cé nach treoir chuimsitheach maidir le dlí na fostaíochta é seo, ba chóir go dtabharfadh sé forbheathnú don lucht bainistíochta agus don fhoireann araon maidir le cearta, teidliochtaí, agus oibleagáidí a chuireann bonn eolais faoi do phróisis chun fostaíocht a bhainistiú ó thús go deireadh am an fostaí le d'eagraíocht.

Cuirfidh roinnt eagraíochtaí lámhleabhar foirne ar fáil freisin, a d'fhéadfadh a bheith ina achoimre níos giorra agus níos bunúsaí ar an Ardionadaí agus ar phríomhbheartais eile. Má tá duine díobh seo agat, ba cheart cóip a chur ar fáil don fhoireann agus d'oibríthe deonacha ina n-ionduchtú. Is é seo an dea-chleachtas.

Tríd is tríd, is féidir an iliomad réimsí laistigh d'Acmhainní Daonna a bhfuil cur síos orthu i dtreoirleabhar acmhainní daonna a roinnt i dtrí chatagóir leathana:

- **Treoirleabhar Dlí:** Baineann siad sin go docht leis na ceanglais dhlíthiúla agus ní mór déileáil leo i gcomhréir leis an dlí. Tá roinnt piosaí reachtaíochta agus cóid chleachtas ann nach mór d'fhostóirí agus d'fhostaithe cloí leo i ndáil le fostaíocht. Tá liosta iomlán reachtaíochta liostaithe san aguisín agus tá eolas inrochtana faoi fostaíocht d'fhostaithe ar fáil ón NERA (an tÚdarás Náisiúnta um Chearta Fostaíochta).
- **Dea-chleachtas:** Tagraíonn sé seo do chleachtas ina ndéanann tú iarracht gníomhú ar cad ba chóir duit a dhéanamh nó ba chóir duit a bheith ag iarraidh a dhéanamh. Tagann dea-chleachtas ó thaighde, polasaí agus litríocht eile a bhaineann leis an réimse seo, lena n-áirítear treoir ó IBEC (Cónaidhm Ghnó agus Fhostóirí na hÉireann) agus NERA, agus ó ghrúpaí eile a bhfuil saineolas acu ar Bhainistíocht Acmhainní Daonna (HRM) agus réimsí gaolmhara.
- **Custaim agus cleachtas sa chuideachta:** Tagraíonn sé seo do na nósanna imeachta nó na próisis atá san áireamh sa treoirleabhar a tháinig chun cinn le himeacht ama agus atá leabaithe anois i bpolasaí na cuideachta. Ní mór na próisis agus na nósanna imeachta sin go léir a bheith i gcomhréir leis an dlí.

4.2 Bainistíocht Acmhainní Daonna & Athchóiriú Eagraíochtúil

Seo a leanas liosta de phrionsabail chaighdeánacha dea-chleachtas don Bhainistíocht Acmhainní Daonna agus tagraíonn sé do dhlí agus do reachtaíocht nuair is gá. Is féidir an liosta seo a chur san áireamh i dtreoirleabhar acmhainní daonna d'eagraíochta mar phrionsabail bhunúsacha do bheartais agus nósanna imeachta:

- **Cloí leis an Dlí:** déantar gach próiseas acmhainní daonna de réir dhlí na hÉireann agus na hEorpa.
- **Cóir, macánta agus trédhearcach:** cuirtear gach próiseas acmhainní daonna i bhfeidhm go cothrom agus i gcomhréir leis na nósanna imeachta seo maidir le gach fostaí, agus aird chuif á tabhairt ar imthosca pearsanta agus gairmiúla i gcónaí.
- **Éifeachtúlacht:** go gcuirfear gach próiseas i gcrích chomh héifeachtúil agus is féidir agus gan moill mhíchuí. Ní dhéanann sé seo dochar do dhea-chinnteoireacht agus breithnítear cinnteoireacht, agus glactar go leor ama i ngach cinneadh a bhaineann le fostaithe.
- **Cáilíocht:** tá gach próiseas acmhainní daonna ag teacht le caighdeáin dea-chleachtas agus le creat comhaontaithe nó treoir cleachtas fianaise-bhunaithe. Is mó an seans go gcuirfidh próisis bhainistíochta foirne ar ardchaighdeán seirbhísí níos fearr ar fáil do na cliant.
- **Comhionannas:** feidhmíú i gcónaí de réir phrionsabail an chomhionannais do gach fostaí agus d'fhostaithe ionchasacha, ag cloí go docht le reachtaíocht comhionannais fostaíochta.
- **Feabhas a chur ar fheidhmíocht agus ceannaireacht:** Ba chóir go mbeadh an chuideachta tiomanta do phróisis a thacaíonn le feabhsú feidhmíochta, forbairt foirne, agus seachadadh seirbhísí ardchaighdeáin. Bail foirne a spreagadh chun ról cheannaireachta a ghlacadh chucu féin agus a ról a mhéadú.
- **Forbairt scileanna:** bí tiomanta d'fhorbairt ghairmiúil na bhfostaithe agus aitheantas a thabhairt don fhreagracht atá ort tacú le forbairt scileanna agus cumas le haghaidh lánfheidhmíochta laistigh dá bpoist, agus le haghaidh dul chun cinn gairme.
- **Srianta acmhainní:** a áirithiú go dtacaítear le forbairt scileanna nuair is féidir, cé nach n-éascaíonn srianta buiséadacha an méid sin i gcónaí.

4.3 Spreagadh agus rannpháirtíocht i measc na foirne

Tá buntáiste thar a bheith luachmhar ag neamhbhrabúis toisc go mbunaíonn an chuid is mó dá bhfostaithe a rogha gairme ar leasanna, luachanna agus paisean. Ós rud é go bhfuil buiséid daingean ag an chuid is mó de na neamhbhrabúis, ní gnách gurb é an t-airgead an spreagadh a thiomáineann daoine chun páirt a ghlacadh sa chineál seo eagraíochta agus coinneáil ag obair ann. Léiríonn taighde go bhfuil an spreagadh i measc daoine atá ag obair san earnáil neamhbhrabúis nasctha go dlúth le trí fhachtóir, eadhon, **nasc pearsanta le hobair an duine, fonn pearsanta difríocht a dhéanamh**, agus **fonn pearsanta a dhéanamh**⁸. Ach, cé gur féidir le go leor eagraíochtaí neamhbhrabúis daoine móra a fhostú, tá baol ann go gcaillfidh siad an fhoireann tar éis tamaill mura gcoinnítear iad spreagtha agus gafa.

Tá rannpháirtíocht fostaithe rithabhachtach ar go leor cúiseanna. Baineann sé le dóchas agus sásamh i measc na foirne chomh maith le cumas níos mó chun díriú ar a gcuid oibre, leibhéal táirgiúlachta níos airde, tiomantas níos mó do spriocanna agus misean na heagraíochta, agus leibhéal níos ísle láimhdeachais i measc na foirne. Is bealach iontach é rannpháirtíocht, i bhfocail eile, chun d'eagraíocht a dhéanamh éifeachtach, inbhuanaithe agus tarraingteach dá húsáideoirí.

⁸ Renard, M. & Snelgar, R.J. 2016, "Conas is féidir obair a dhearadh chun go mbeidh sé ina luach saothair iontu féin? Léargas cáilíochtúil ó fhostaithe neamhbhrabúis na hAfraice Theas", SA Journal of Industrial Psychology, vol. 42, uimh. 1, lgh. 1-12.

Maidir le conas timpeallacht a chruthú a chothaíonn rannpháirtíocht, tá roinnt tosca coitianta ann a dtugtar aird orthu i dtaighde ar an topaic. Is iad seo a leanas⁹.

- Caidreamh **tacúil a bheith acu** le bainisteoirí
- Caidreamh tacúil comhoibrítheach agus **obair bhuíne dhearfacha** bheith acu
- Aiseolas dearfach agus minic a fháil
- Mothúcháin **rialaithe agus rogha** a bheith acu thar obair an duine
- Bheith agus mothú **páirteach i bpróisis chinnteoireachta** a bhaineann le hobair an duine
- **Tuiscint a bheith acu ar nasc** leis an eagraíocht agus a cuspóir
- A mheas go bhfuil an eagraíocht **cothrom agus tacúil**
- Na **hacmhainní** is gá a bheith agat chun post a dhéanamh
- **Deiseanna fáis** agus foghlama a bheith agat
- **Ionchais shoiléire agus spriocanna** soiléire a bheith acu
- Cúraimí dea-chothromaithe **agus éagsúlacht scileanna** a bheith acu i ról an phoist

Tá sé úsáideach go mbeadh modh chun rannpháirtíocht foirne a thomhas gach 1-3 bliana. B'fhéidir gur mhaith leat é seo a ailíniú le próisis eile cosúil le planáil straitéiseach nó athbhreithnithe boird. Cabhraíonn sé más féidir leat sonraí a chur i gcomparáid ó bhliain go bliain (nó suirbhé go suirbhé), nó más féidir leat uirlis tagarmharcáilte a úsáid (féach táblaí le haghaidh uirlis neamhbhrabúis).

Cé nach bhfuil **straitéis coinneála foirmiúil** ann faoi láthair i measc neamhbhrabúis go hidirnáisiúnta¹⁰ moltar straitéis den sórt sin a bheith i bhfeidhm toisc go gcruthaíonn sé feachtas ar an tábhacht a bhaineann le baill foirne a choinneáil spreagtha agus gafa. Pointe tosaigh bunúsach amháin chun straitéis choinneála a chruthú ná do **ráta coinneála a thomhas**, a thagraíonn don chóras méadrach a thomhaiseann céatadán na bhfostaithe a fhanann fostaithe thar thréimhse shonrach ama. Cabhróidh sé seo leat súil a choinneáil ar do chuid iarrachtaí agus féach an bhfuil do straitéis ag obair.

IS FÉIDIR LEAT CABHAIR A FHÁIL MAIDIR LE CONAS É SEO A DHÉANAMH ANSEO:
www.peoplehr.com/en-gb/blog/benchmarking-employee-turnover-how-do-you-compare

Is é an chéad chéim eile ná a sheiceáil an bhfuil a fhios agat cén fáth a bhfuil d'fhostaithe ag fágáil sa chéad áit. Más mian leat d'fhoireann a choinneáil ar feadh thréimhse níos faide, ní féidir an tábhacht a bhaineann le tuiscint a fháil ar a gcúis le fágáil a mheas faoina luach. Is bealach éasca é sin a dhéanamh trí agallaimh scoir a dhéanamh gach uair a fhágann ball foirne, oibríthe deonacha san áireamh. Is féidir leat an t-eolas seo a úsáid chun treochtaí a anailísiú agus a aithint agus a n-aiseolas a úsáid i do straitéis chun láimhdeachas fostaithe a íosláhdú.

Ag an bpointe seo beidh tuilleadh eolais agat faoi rannpháirtíocht agus láimhdeachas na foirne, agus beidh na príomhchúiseanna leis an eagraíocht a fhágáil ar eolas agat freisin. Is é an chéad chéim eile ná plan a chruthú chun an fhoireann a choinneáil. Fiafraigh díot féin, 'cad a dhéanfaid tú go nithiúil chun d'fhostaithe a choinneáil ar feadh thréimhse níos faide san eagraíocht?'

⁹ <http://qualitymatters.ie/wp-content/uploads/2021/06/Engagement-Insight-Literature-Review.pdf>

¹⁰ <https://www.nonprofitr.com/wp-content/uploads/2016/04/2016NEPSurvey-final.pdf>

Déanann an liosta seo a leanas achoimre ar dhea-chleachtas chun rannpháirtíocht agus tiomantas na foirne a mhéadú agus molann sé rudaí éagsúla is féidir leat a dhéanamh chun spreagadh d'fhostaí a chothú sa ghnáthshaol oibre:

SOCRAIGH SPRIOCANNA SEACHTAINIÚLA/MÍOSÚLA:

Cé go mbeidh spriocanna móra, aislingeacha ag d'eagraíocht mar chuid de do straitéis fhoriomlán, is féidir spriocanna seachtainiúla níos lú a leagan síos thar a bheith spreagthach. Seachas moladh do chuid fostaithe nuair a shroicheann siad na spriocanna níos lú is féidir leat a mheas freisin luach saothair an fhoireann le rud éigin níos nithiúla cosúil le fágáil ag obair go luath lá amháin

TAISPEÁIN GO BHFUIL MUINÍN AGAT AS DO CHUID FOSTAITHE CHUN LIGEAN DÓIBH A BHEITH I GCEANNAS:

Go ginearálta, is maith le daoine freagracht a thabhairt dóibh óna mbainisteoirí toisc gur comhartha muiníne é. Is féidir leat é seo a dhéanamh trí ligean dóibh ceannaireacht a thabhairt ó am go chéile nuair a bhíonn cruinnithe á réachtáil agat (i.e. cruinnithe foirne/tionscadail thábhachtacha)

AISEOLAS A THABHAIRT AGUS AISEOLAS A LORG:

Nuair a bhraitheann fostaithe go n-áirítear a dtuairim agus go bhfuil siad á n-éisteacht, beidh siad níos tiomanta agus níos gafa. Má labhraíonn tú le d'fhostaithe go minic agus má ghlacann tú am chun a n-aiseolas agus a dtuairimí a bhreithniú i ndáiríre, cuirfidh tú cultúr chun cinn nach mbraitheann imeagla ar fhostaithe labhairt suas agus a gcuid tuairimí agus léargas a roinnt. Is féidir leat é seo a dhéanamh ar bhealach níos struchtúrtha freisin trí chruinnithe a éascú inar féidir comhráite tábhachtacha a dhéanamh, agus is féidir aiseolas a thabhairt.

BÍ AN-SOILÉIR FAOI LUACHANNA, RIACHTANAS AGUS IONCHAIS NUAIR A BHÍONN DAOINE NUA Á BHFRUILIÚ:

Méadóidh sé seo do seans fostaithe a mhealladh a oireann d'eagraíocht agus a bhraitheann tarrainthe ar do spriocanna, fis agus luachanna. Bí cinnte go léiríonn do cheisteanna agallaimh agus modhanna measúnaithe eile na ceisteanna sin.

CULTÚR MUINÍNE A THÓGÁIL:

Cé go bhféadfadh sé seo a bheith níos éasca ná mar a rinneadh, tá rudaí áirithe is féidir leat a dhéanamh chun a thaispeáint go bhfuil tú dáiríre faoi mhuintín a chothú. Is fórsaí cumhachtacha iad an neamhspleáchas agus an trédhearcacht a mhéid a bhaineann le muinín a chothú. Is féidir leat a thaispeáint go bhfuil muinín agat as d'fhostaithe trí spreagadh a thabhairt dóibh bealaí cruthaitheacha nua a aimsiú chun fadhbanna a réiteach agus, nuair is féidir, lig dóibh treoir d'eagraíochta a threorú. Bealach eile chun muinín a bhunú ná d'fhostaithe a choinneáil cothrom le dáta ar an áit a bhfuil an eagraíocht i gceannas agus iad a spreagadh chun a dtuairim ar seo a roinnt

NÁ BÍODH IMNÍ ORT AR EASAONTÚ AGUS AR CHOINBHLEACHTAÍ:

Beidh coimhlint agformhór na n-eagraíochtaí ag céim éigin. Nuair a láimhseáiltear go maith í, ní hamháin gur féidir coimhlint a réiteach, ach is féidir í a dhírú ar fhuinneamh cruthaitheach agus ar smaointe a bhféadfadh nuálaíocht agus athruithe dearfacha ar chur chuige, ar réitigh agus ar chleachtais laethúla a bheith mar thoradh orthu. Bíonn scileanna agus oiliúint áirithe ag teastáil chun déileáil le coinbhleachtaí, áfach, agus má tá amhras ort faoi conas coinbhleachtaí a láimhseáil, tá sé tábhachtach go lorgaíonn tú comhairle.

IS FÉIDIR LEAT TEACHT AR THROIR Mhór MAIDIR LE RÉITEACH COINBHLEACHTA IN EAGRAÍOCHTAÍ NEAMHBHRABÚIS ANSEO:
www.nonprofitrisk.org/wp-content/uploads/2016/11/RME_Spring_2016.pdf

ACMHAINNÍ ACMHAINNÍ DAONNA GINEARÁLTA AGUS EARCAÍOCHT FOIRNE

Treoir Dea-Chleachtais na Rothaí maidir le hAcmhainní Daonna www.wheel.ie/sites/default/files/media/file-uploads/2019-04/19212-The%20Wheel%20Workplaces%20That%20Work%20WEB.pdf
Pobal Bainistiú Sraith Níos Fearr ar Acmhainní Daonna www.pobal.ie/app/uploads/2018/06/Managing-Better-volume-3-Human-Resources.pdf
Daoine aonair ar mian leo obair dheonach a dhéanamh a mheaitseáil le heagraíochtaí a dteastaíonn baill oilte boird uathu www.boardmatch.ie
Fógra an Roth do phoist san earnáil phobail agus dheonach, deiseanna oibre deonaí, agus tairiscintí www.wheel.ie/jobs
Fógraíocht Aivelink le haghaidh poist san earnáil phobail agus dheonach, deiseanna oibre deonaí, agus tairiscintí www.avelink.ie/vacancies
Dóchas fógra faoi phoist íoctha agus deiseanna deonacha i réimse na forbartha domhanda www.dochas.ie
Oibríthe deonacha a earcú www.volunteer.ie
Bunachar sonraí náisiúnta inar féidir poist mar shaorálaithe a phostáil agus oibríthe deonacha féideartha a lorg www.i-vol.ie/post-a-volunteering-opportunity
Beartas Earcaíochta agus Roghnúcháin https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/Recruitment-and-Selection-Policy-Template.pdf
Téarmaí Tagartha Samplacha d'Fhochoiste AD https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/Terms-of-Reference-for-HR-Sub-committee.pdf

ACMHAINNÍ AR CHULTÚR AGUS AR FHOGHLAIM OIBRE

Is féidir leat léamh anseo faoi áiteanna a ainmníodh mar 'ionad oibre is fearr' www.greatplacetowork.ie
Rannpháirtíocht Insight — uirlis rannpháirtíochta tagarmharcála agus bhailíochtaithe d'earnáil neamhbhrabúis na hÉireann www.qualitymatters.ie/insightengagement
Scéim deimhniúcháin is ea 'Sármhaitheas trí Dhaoine' a ceapadh chun cabhrú le heagraíochtaí dul i dteagmháil níos fearr le fostaithe. Ní mór duit íoc as seo. Is féidir leat teagmháil a dhéanamh leo chun luachan a fháil www.nsai.ie/certification/management-systems/excellence-through-people
Lámhleabhar Tacaíochta Bainisteoir Ionad Pobail https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/03/Community-Centre-Managers-Support-Manual.pdf

ACMHAINNÍ MAIDIR LE CEARTA AGUS FÉIDEARTHACHTAÍ FOSTAÍOCHTA

Eolas na saoránach faoi scéimeanna tacaíochta fostaíochta www.citizensinformation.ie/en
Eolas agus Áireamhán Iomarcaíochta Reachtúil www.welfare.ie/en/Pages/secure/redundancycalculator.aspx
Cód cleachtais na gCoimisinéirí Ioncaim chun stádas fostaíochta nó féinfhostaíochta duine aonair a chinneadh www.revenue.ie/en/self-assessment-and-self-employment/documents/code-of-practice-on-employment-status.pdf
An Roinn Coimirce Sóisialaí Eolas ón Roinn Coimirce Sóisialaí d'fhostóirí ar ÁSPC, sochair agus iomarcaíocht www.gov.ie/en/organisation/departments/social-protection
Cód Cleachtais chun Stádas Fostaíochta a Chinneadh www.revenue.ie/en/self-assessment-and-self-employment/documents/code-of-practice-on-employment-status.pdf
Suíomh gréasáin na Comhdhála — An brateagraíocht do cheardchumainn www.ictu.ie
An tÚdarás Náisiúnta um Chearta Fostaíochta www.nera.ie
An Coimisiún um Chaidreamh Oibreachais www.lrc.ie
Ceartha Fostaíochta na hÉireann www.employmentrightsireland.com

ACMHAINNÍ ACMHAINNÍ DAONNA EILE

Carmichael Foinsíú allamuigh Párolla agus seirbhísí eile d'eagraíochtaí níos lú www.carmichaelireland.ie/what-we-do/services/payroll-and-accounting-services/
Eolas faoi Ghrinnfhiosrúchán an Gharda Síochána www.garda.ie/en/about-us/online-services/garda-vetting/
Treoir maidir le Breithmheas Feidhmíochta Carmichael www.carmichaelireland.ie/resources/performance-appraisal-make-it-meaningful-and-motivational/

05

Airgead agus Soláthar

5.1 Dea-chleachtas bunúsach

Tá bainistíocht airgeadais ina cuid lárnach d'áis phobail a fheidhmiú ar bhealach inbhuanaithe. Baineann na príomhphríos le cuntais agus taifid chruinne a choinneáil, monatóireacht, pleanáil agus athbheithniú. Tá sé an-tábhachtach go ndéanfaí an t-airgeadas a bhainistiú ar bhealach éifeachtúil, struchtúrtha agus trédhearcach. Go praiticiúil, ciallaíonn sé sin go bhfuil **córais bhainistíochta airgeadais** iomchuí i bhfeidhm, **rialuithe inmheánacha** láidre, **beartas airgeadais** mionsonraithe agus **straitéis airgeadais** shoiléir.

Is ar an mBord atá an fhreagracht deiridh as bainistíocht airgeadais eagraíochta, agus ní mór é seo a bheith mar chuid de phróiseas pleanála straitéisí gearrthéarmacha agus fadtéarmacha na heagraíochta. Dá bhrí sin, is féidir an fhreagracht maidir le bainistiú airgeadais ó lá go lá a tharmligeán go hiomlán chuig an bhfoireann, chuig an gcisteoir nó chuig cuntasóir, ach ní mór don bhord maoirseacht a choinneáil agus seiceálacha agus ceartúcháin a áirithiú.

Is iomaí buntáiste a bhaineann le dea-bhainistíocht airgeadais, amhail:

- Cinntíonn sé go n-úsáideann an eagraíocht a cuid acmhainní ar an mbealach is fearr is féidir
- Tacaíonn sé le cuntasacht níos fearr
- Cinntíonn sé go gcoinníonn an eagraíocht dea-cháil i measc páirtithe leasmhara agus comhlachtaí cistiúcháin.

Tá na paraiméadair seo go léir tábhachtach do chobhsaíocht agus inbhuanaitheacht fhoriomlán na heagraíochta.

Is iad seo a leanas na príomhphrionsabail lárnacha do dhea-chleachtas laistigh de chóras airgeadais cuideachta:

- **Comhsheasmhacht:** a chinntiú go mbeidh na córais a cuireadh i bhfeidhm comhsheasmhach le himeacht ama
- **Trédhearcacht:** a chinntiú go gcuireann an eagraíocht an fhaisnéis airgeadais go léir ar fáil do na príomhpháirtithe leasmhara go léir
- **Comhlíonadh:** a ráthú go gcomhlíonann na córais airgeadais uile na caighdeáin chuntasaíochta

IS FÉIDIR LEAT TEACHT AR THACAÍOCHT MHÓR CHUN RIALUITHE AIRGEADAIS INMHEÁNACHA A FHOBAIRT AGUS A CHUR I BHFEIDHM LAISTIGH DE D'EAGRAÍOCHT SA TREOIR SEO ÓN RIALÁLAÍ CARTHANAS:
www.charitiesregulator.ie/media/1081/financial-controls-guidelines-june-2017.pdf

5.2 Réamhrá maidir le Pleanáil agus Buiséadú

Insíonn buiséad eagraíochta an scéal, i dtéarmaí airgeadaíochta, ar cad iad pleananna agus spriocanna na heagraíochta. Ba cheart é seo a thabhairt chun críche sula dtosaíonn do bhliain fhioscach. Cabhróidh sé leat cinntí airgeadais a dhéanamh agus monatóireacht a dhéanamh ar chaiteachas le linn bliana nó tionscadail ar leith. Beidh buiséad ag teastáil uait freisin chun iarratas a dhéanamh ar dheontas, toisc go gcaithfidh tú a chur in iúl don chisteoir cad is gá duit an deontas a fháil, agus cén t-airgead eile, más ann dó, a bheidh tú ag fáil nó ag cur le tionscadal. Tá córas airgeadais láidir láidir aitheanta go dearfach ag gach maoinitheoir. Ní mór do chisteoirí a bheith cinnte go ndéanfar aon acmhainní a leithdháileann siad ar d'eagraíocht a bhainistiú go trédhearcach agus go n-úsáidfear iad de réir na gcritéar maoinithe.

Pleanáil straitéiseach, pleanáil ghnó agus buiséadú dul le chéile sa chiall go bhfuil an is é príomhaidhm plean gnó bliantúil spriocanna straitéiseacha d'eagraíochta a léiriú agus a chur i bhfeidhm. Ciallaíonn sé sin, i dtéarmaí leithdháilte buiséid, go dtabharfar tús áite do shaincheistean a thugann treoir don phlean straitéiseach agus do na spriocanna a bheidh ann amach anseo. Mar chuid den phleanáil buiséid, ba cheart duit breithniú a dhéanamh ar uainiú agus ar mhéid measta na sreafaí airgid, isteach agus amach. Cinntíonn sé sin go mbeidh d'eagraíocht/d'chuideachta in ann pleanáil a dhéanamh ar ghá féideartha **cúlchistí a úsáid**, a thagraíonn do phríomhchathair eagraíochta nach bhfuil ainmnithe chun aon chríche ar leith. Is féidir

cúlchistí a úsáid i gcásanna ina bhfuil bearna ama idir caiteachas riachtanach agus nuair a thagann deontais isteach, agus/nó i gcás ioncam laghdaithe nó athruithe ar chúinsí. Baineann ceann de na príomhchúiseanna go bhfuil cúlchistí ag cuideachta leis an bhféidearthacht, ar chúis éigin, go mbeidh maoiniú dosháraithe, laghdaithe nó gearrtha. Má tharlaíonn sé sin, beidh cúlchistí ag teastáil uait chun aon chaiteachas comhaontaithe a mhaoiniú go dtí go n-éireoidh leat maoiniú malartach a ráthú chun do chostais a chlúdach.

 IS FÉIDIR LEAT TEACHT AR THREOIR MHIONSONRAITHE SHOTHUIGTHE MAIDIR LE CÚLCHISTÍ ANSEO: www.charitiesregulator.ie/media/1919/guidance-on-charity-reserves-final.pdf

5.3 Róil Airgeadais agus Freagracht

Is iad na baill foirne a bhfuil cáilíocht ghairmiúil chuntasaíochta acu do phríomhshócmhainní maidir le bainistíocht eacnamaíoch. Mar sin féin, má éiríonn leat ionad oibre a chruthú ina roinntear scileanna bainistíochta foscacha ar fud na heagraíochta, le freagracht fhoriomlán leis an mbord stiúthóirí, beidh sé riachtanach a chinntiú go bhfuil seiceálacha agus ceartúcháin leordhóthanacha ag duine cáilithe chun dearbhú a thabhairt don Bhord go bhfuil gach rud á dhéanamh go gairmiúil, go comhsheasmhach, agus ar ardchaighdeán.

FORBHREATHNÚ AR NA RÓIL AGUS NA FREAGRACHTAÍ I GCÚRSAÍ AIRGEADAIS¹¹:

Bord Stiúthóirí	<ul style="list-style-type: none"> • Freagrach as cobhsaíocht fhadtéarmach i ndáil le feidhmíocht airgeadais • Ní mór do gach ball boird a ról agus a bhfreagrachtaí i gcúrsaí airgeadais a thuiscint agus a chinntiú go gcloítear le riachtanais dhlíthiúla • An beartas a fhorghnó agus a áirithiú go gcuirfear i bhfeidhm é • Ní mór don bhord buiséad réalaiocht a cheadú gach bliain
An Fhoireann Bhainistíochta (D'fhéadfadh sé seo a bheith ar an POF, bainisteoir, nó foireann bainistíochta beag)	<ul style="list-style-type: none"> • Cur chun feidhme beartais agus gach seiceáil agus ceartúchán a chinntiú • Faireachán a dhéanamh ar thorthaí airgeadais agus iad a chur i gcomparáid le buiséid atá beartaithe. I gcás éagsúlachtaí, déantar gníomhaíochtaí a mhodhnú chun a áirithiú go mbeidh an eagraíocht ag teacht lena buiséad • Pleananna agus monatóireacht sreabhach airgid mar sin is féidir chun freastal ar oibleagáidí • Ullmhaíonn sé buiséid agus ailíníonn sé le riachtanais oibriúcháin
Foireann (D'fhéadfadh sé seo a bheith ina riarthóir airgeadais, nó ina chuntasóir seachtrach)	<ul style="list-style-type: none"> • Airgeadas a bhainistiú i gcomhréir le beartas na heagraíochta • Ní mór don fhoireann inniúil tuarascálacha airgeadais a ullmhú agus a anailísiú ar bhealach comhsheasmhach, cruinn agus tráthúil • Aon ábhar imní a chur in iúl don lucht bainistíochta a luaithe is féidir

5.4 Iniúchadh ar Ráitis Airgeadais

Ní mór d'eagraíochtaí leabhair chuntais a choinneáil ar a gcuid gnóthaí airgeadais. Úsáidtear na leabhair seo ansin chun a gcuid ráiteas airgeadais a ullmhú a léiríonn, i mbeagán focal, bunús airgid eagraíochta agus cá bhfuil sé anois/conas a caitheadh é. Tá gach gníomhaíocht tuairiscithe airgeadais agus bainistíochta bunaithe ar leabharchoimeád, agus ba cheart í a dhéanamh ar bhealach cruinn, mionsonraithe agus tráthúil.

Is iad seo a leanas na príomhphríomhoidí atá le cur i bhfeidhm i leabharchoimeád maith airgeadais:

- Ba chóir duit **gach ioncam a fhaightear agus gach** iocaíocht a dhéantar a choinneáil agus athaifeadh
- Tá sé rithábhachtach go **dtaiscfear** an t-ioncam go léir a fhaightear isteach i gcuntas bainc na n-eagraíochtaí agus mar sin tá **taifead fíor agus cruinn** ar an ioncam go léir a fhaightear
- I ndiaidh na céimeanna tábhachtacha, cruthaíonn sé éasca ar féidir leat a **rianú agus a mheas** stádas airgeadais do chuideachta ag aon am ar leith
- Tá sé de **dhualgas reachtúil** ar stiúthóirí cuideachta na ráitis airgeadais a ullmhú ar bhonn bliantúil

Scrúdaíonn an t- **iniúchadh** na ráitis airgeadais d'fhonn meastóireacht neamhspleách, ghairmiúil agus eolasach a thabhairt do bhord stiúthóirí na heagraíochta ar ráitis airgeadais na cuideachta chun an méid seo a leanas a dheimhniú:

- Ullmhaíodh na taifid de réir Acht na gCuideachtaí 2014 agus de réir aon reachtaíochta agus caighdeán cuntasaíochta ábhartha eile.

 IS FÉIDIR LEAT TEACHT AR ACHT NA GCUIDEACHTAÍ ANSEO: www.irishstatutebook.ie/eli/2014/act/38/enacted/en/html

- Ba cheart léargas fíor agus cothrom a thabhairt sna taifid ar chúrsaí, ar bharrachas nó ar easnamh na heagraíochta, agus ar a sócmhainní agus a dliteanais don bhliain sin.

Tá cineálacha éagsúla iniúchtaí ann:

Déanann cuideachtaí cuntasaíochta iniúchtaí seachtracha a dhéanann speisialtóireacht in iniúchtaí chun meastóireacht neodrach agus neamhspleách a ullmhú ar ráitis airgeadais na heagraíochta.

Is féidir le fostaithe na heagraíochta féin (má tá feidhm foirne iniúcháireachta laistigh den eagraíocht) nó sa-inchomhairleoir ceaptha **Iniúchtaí Inmheánacha** a dhéanamh. Dírionn siad ar mheastóireacht a dhéanamh ar éifeachtúlacht próiseas bainistíochta riosca, rialachais agus rialaithe inmheánaigh eagraíochta. Tuairiscíonn iniúchóirí inmheánacha do bhord na stiúthóirí don ghrúpa agus déanann siad moltaí maidir le feabhsúcháin nuair is iomchuí. Má tá duine agat a bhfuil taithí airgeadais aige ar do bhord, is féidir leo iniúchadh inmheánach a dhéanamh, nó is féidir leat coiste airgeadais agus iniúcháireachta a fhorbairt a mheastar a bheith ina dhea-chleachtas le haghaidh neamhbhrabúis nó carthanais níos mó. Ba cheart don choiste sin teacht le chéile ar bhonn rialta de réir mar is gá chun a chur ar a chumas tuairisciú don bhord le muinín ar éifeachtacht na gcleachtas airgeadais.

Déantar **Iniúchtaí ar Dheontais Sheachtracha** lena chinntiú go gcaitear aon deontais ar bhealach a fhreagraíonn do chomhaontú an chomhlachta maoinithe, lena n-áirítear na gníomhaíochtaí atá beartaithe agus an buiséad comhaontaithe. Is iondúil gurb é an cisteoir nó ionadaí thar ceann an chisteora a stiúranann iad. Déantar rannpháirtíocht iniúcháir ag d'eagraíocht a bhainistiú trí litir rannpháirtíochta nach mór clásail éagsúla a bheith inti.

 IS FÉIDIR LEAT TUILLEADH A LÉAMH FAOI NA CLÁSAIL SEO AGUS SONRAÍ TÁBHACHTACHA EILE AR AN INIÚCHADH ANSEO: www.pobal.ie/app/uploads/2018/06/Managing-Better-volume-2-Financial-Management.pdf

5.5

Acmhainní Airgeadas agus Iniúchadh

CAD É?

Pobal Bainistiú Sraith Níos Fearr: Bainistíocht Airgeadais

www.pobal.ie/app/uploads/2018/06/Managing-Better-volume-2-Financial-Management.pdf

Bileog eolais CRO maidir le riachtanais tuairisceáin bhliantúil agus ráitis airgeadais

www.cro.ie/Portals/0/Leaflets/Info%20Leaflet%202023.pdf

Seicliosta lena chinntiú go gcuirtear na rialuithe/próisis chuí atá ag teastáil san áireamh

www.charitiesregulator.ie/media/1081/financial-controls-guidelines-june-2017.pdf

Treoirlínte an Rialálaí Carthanas ag díriú ar Rialuithe Inmheánacha Airgeadais

www.charitiesregulator.ie/media/1333/internal-financial-controls-guidelines-for-charities.pdf

Treoir ghairid Roth nuair a dhéanann tú athbhreithniú ar do chóras bainistíochta airgeadais

www.wheel.ie/advice-guidance/managing-your-organisation/financial-management-nonprofits/financial-controls

Teimpléid Carmichael d'eagraíochtaí chun cuidiú le ceanglais chomhlíonta sa tuairisciú bliantúil a chomhlíonadh

www.goodgovernanceawards.ie/resources/#toggle-id-1

Treoir ó Carmichael maidir le conas feabhas a chur ar thuarascálacha bliantúla agus ar ráitis airgeadais

www.carmichaelireland.ie/app/uploads/2021/01/Improving-Your-Annual-Report.pdf

Is féidir teacht ar fhaisnéis ioncaim maidir le saincheisteanna cánachais ar a suíomh gréasáin

www.revenue.ie/en/search.aspx?q=charities

Leagtar amach sa Chiorclán prionsabail, nósanna imeachta agus riachtanais tuairiscithe phoiblí na bainistíochta eacnamaíche poiblí atá le leanúint i mbainistiú maoinithe deontais a chuirtear ar fáil ó airgead poiblí

<https://circulargov.ie/pdf/circular/per/2014/13.pdf>

Treoir ar Chúltaca Carthanachta

www.charitiesregulator.ie/media/1919/guidance-on-charity-reserves-final.pdf

Teimpléad an Bhuiséid

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/03/Sample-budget-template.xlsx>

Treoir ghairid chun roinnt de dhualgais dhlíthiúla agus de chearta iniúcháirí faoi Acht na gCuideachtaí a mhíniú.

www.odce.ie/Portals/0/Quick%20Guides%202014%20Act/Auditors%20-%20Lo%20Res.pdf

Leabhrán eolais maidir leis na príomhdhualgais agus na príomhchumhachtaí más iniúcháirí

www.odce.ie/Portals/0/Information%20Booklets%202014%20Act/Auditors.pdf

Tá an ceanglas maidir le cuntais bhliantúla iniúchta a ullmhú leagtha amach in Acht na gCuideachtaí 2014 atá le fáil anseo

www.irishstatutebook.ie/eli/2014/act/38/enacted/en/html

Teimpléad beartas airgeadais

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/Financial-Policy-Procedure-Manual-Template.pdf>

Lámhleabhar beartais agus nósanna imeachta airgeadais

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/Financial-Management-Policy.pdf>

5.6

Soláthar

Is é cuspóir an tsoláthair trédhearcacht agus cothromas a áirithiú i gcónaí chun earraí agus seirbhísí a sholáthar. Ní mór do gach eagraíocht a fhaigheann maoiniú ó aon chomhlacht poiblí feidhmiú laistigh de threoirlínte soláthair an Rialtais. Tá sé seo infheidhme maidir le dámhachtain conarthaí chun earraí agus seirbhísí a sholáthar. Agus earraí nó seirbhísí á gceannach, ní mór nósanna imeachta foirmiúla a leanúint. Cé go bhfuil roinnt bunrialacha agus bunphrionsabail ghinearálta ann a bhfuil feidhm acu maidir le hearraí agus seirbhísí a cheannach, bíonn an próiseas éagsúil ag brath ar luach an chaiteachais atá le déanamh.

Treoir ghinearálta agus prionsabail ghinearálta nuair atá conarthaí soláthair á gceannach nó á gcomhaontú:

- Ní mór don Bhainisteoir Ionaid a chinntiú go bhfuil gach caiteachas ceadaithe ag an mBord laistigh de na teorainneacha comhaontaithe atá leagtha amach i ndoiciméad pholasaí agus nósanna imeachta airgeadais na cuideachta.
- Déantar íocaíochtaí bunaithe ar shonrasc a thabhairt ar aird
- Ní mór gach táirge agus seirbhís a cheannaítear a bheith le haghaidh úsáid an ionaid amháin
- Ba chóir sonraisc cheannaigh a phróiseáil agus a íoc de réir pholasaí íocaíochta an ionaid
- Ní mór don Bhainisteoir Ionaid gach gnáthchaiteachas a cheadú roimh ré agus ní mór sonrasc bunaidh agus nó admháil a bheith mar thaca leis.
- Ní mór d'aon íocaíochtaí urghnácha (thar theorainn atá comhaontaithe roimh ré agus atá tugtha faoi deara sa bheartas airgeadais nó sa lámhleabhar boird) a bheith réamhcheadaithe ag an mbord sula dtarlaíonn an caiteachas
- Ní mór luach maith ar airgead a bheith lárnach don rogha. Aithnítear nach gá gurb é seo an praghas is ísle ach d'fhéadfadh sé go gcuirfí fachtóirí eile san áireamh freisin, amhail cáilíocht/tacaíocht. Ba cheart taifead den chinnteoireacht a choinneáil do gach ceannachán suntasach
- Níor cheart aon fhachtóir tionchair speisialta a bheith ann a dhéanfaidh difear don chinneadh. Aon chomhaltas den Bhord Stiúrthóirí a bhfuil leas tairbhiúil nó leas tráchtála eile aige sa chinneadh, ní mór dó coinbhleacht leasa a dhearbhu agus staonadh ón gcinneadh ceannaigh.

MÉID AN CHEANNAIGH	CRITÉIR SHONRACHA
suas le EUR 3,000 (ceannacháin ne-amh-athfhillteacha amháin)	<ul style="list-style-type: none"> Luachan amháin ar a laghad atá le lorg Formheas ag ceadú údaraithe i gcomhréir le doiciméad beartais agus nósanna imeachta airgeadais na heagraíochta
suas le EUR 6,000 (Oibreacha, Soláthairtí nó Seirbhísí)	<ul style="list-style-type: none"> Ar a laghad trí luachana atá le lorg
EUR 6,000- EUR 25,000 (Oibreacha, Soláthairtí nó Seirbhísí)	<ul style="list-style-type: none"> Is gá cuireadh i scríbhinn a thabhairt do sholáthairtí nó do chonarthaí seirbhíse idir EUR 6,000 — EUR 25,000. Tá trí luachana neamhspleácha ag teastáil. Ní mór na luachanna seo a bheith i scríbhinn agus ní mór dóibh an praghas, na téarmaí agus na sonraíochtaí a leagan amach. Ní mór na meastacháin a choinneáil, agus ní mór taifead den chinneadh a dhéanamh i miontuairiscí an chruinnithe ábhartha. Ba cheart go n-áireofaí leis sin nótaí maidir leis na bearta a glacadh chun cuireadh a thabhairt do sholáthairtí lua agus an chúis/na cúiseanna leis an roghnú a rinneadh
EUR 25,000 — EUR 50,000	<ul style="list-style-type: none"> Cúig luachana ar a laghad atá le lorg Ceadú ón mbord bainistíochta Tuarascáil mheastóireachta le comhlánú agus le coinneáil ar comhad Ní mór na meastacháin a choinneáil, agus ní mór taifead den chinneadh a dhéanamh i miontuairiscí an chruinnithe ábhartha. Ba cheart go n-áireofaí leis sin nótaí maidir leis na bearta a glacadh chun cuireadh a thabhairt do sholáthairtí a lua agus an chúis/na cúiseanna leis an roghnú a rinneadh.
Níos mó ná 50k	<p>Meastóireacht ar thairiscintí</p> <ul style="list-style-type: none"> Maidir le caiteachas ar an leibhéal sin, ba cheart coiste a bhunú. D'fhéadfadh speisialtóirí seachtracha a bhfuil an saineolas acu cabhrú leis an ngrúpa an rogha is fearr a dhéanamh. Má thugtar cúnamh deontais don tionscadal, ba cheart cuireadh a thabhairt don chomhlacht maoiniúcháin páirt a ghlacadh ann freisin. D'fhéadfadh sé a bheith iomchuí cuireadh a thabhairt do na hiarrthóirí is iomaíche a bheith i láthair agus mionsaothrú a dhéanamh ar thograí le haghaidh tionscadal teicniúil nó comhairliúcháin. Mar sin féin, ní mór a bheith cúramach chun comhphlé le hiarrthóirí a sheachaint a d'fhéadfaí a mheas mar "idirbheartaíocht iarthairisceana" maidir le praghas nó athruithe ar shonraíochtaí tairisceana. D'fhéadfadh sé gur ghá gearrliosta tairiscintí a dhéanamh chun líon na dtairiscintí a laghdú nó chun tuilleadh faisnéise a fháil. Ba cheart an nós imeachta sin a dhoiciméadú trí bhithin tuarascála Ní mór tuarascáil mheastóireachta ar gach tairiscint a ullmhú. Ba cheart an Conradh a bhronnadh go hidéalach ar an luachan is ísle, ach ní mór fachtóirí eile a mheas freisin amhail inniúlacht an tsoláthóra, cáilíocht na seirbhíse, luach foriomlán ar airgead agus tagairtí Ní mór an chúis leis an rogha deiridh a thairiscint i miontuairiscí an chruinnithe nuair a dhéanfar an cinneadh.

LEIDEANNA

MAIDIR LE SOLÁTHAR:

- **Taighde a dhéanamh agus anailís a dhéanamh air sula scríobhann tú d'iarratas ar thairiscintí** chun tuiscint a fháil ar an margadh, iniúchadh a dhéanamh ar na roghanna atá ar fáil, agus eolas a fháil faoi tháirgí/réitigh nua. Tá tábhacht ar leith ag baint leis an méid sin maidir le TF ina bhfuil forbairtí suntasacha ar roghanna nó ar dhea-chleachtas coitianta.
- **Scríobh iarratas gairid ar thairiscintí agus déan seiceáil ar dhuine a bhfuil taithí aige/aici ar chúiseanna cáilíochta.** Tá sé sin ábhartha go háirithe má tá sonraíochtaí teicniúla i gceist leis an iarraidh. An duine a bhfuil taithí aige nó aici a spreagadh chun aon mholtaí maidir le feabhsúchán a chur ar fáil, mar shampla, d'fhéadfaidís a bheith in ann bealach níos fearr a mholadh chun na cuspóirí a bhaint amach ná mar a mholtar. Cuir rannóg san áireamh ar
  - Cuspóirí
  - Próiseas
  - Amlíne
  - Costas
  - Critéir chinnteoireachta
- **Sceideal marcála a fhorbairt.** B'fhéidir go mbeadh sé ábhartha an rogha is saoire a lorg má tá tú soiléir faoin méid atá á lorg agat, mar shampla "10 nua Acer Aspire XC-1660 ríomhaire Deisce". Mar sin féin, má tá roinnt fachtóirí anaithnid agus d'fhéadfadh réitigh raon feidhme, cineál, agus praghas, mar shampla Nuair a lorg córas lightning nua nó plean straitéiseach a fhorbairt, tá tú is fearr a shocrú ar phraghas treoirline agus sceideal marcála a fhorbairt. Ba chóir é seo a shoiléiriú conas a dhéanfaidh tú an cinneadh, i.e., "Taithí 20 %, Cur síos ar an táirge/modheolaíocht 20 %, Price 60 %". Cinntíonn sé sin go gcomhlíonann gach tairiscint na ceanglais agus go ndéantar meastóireacht orthu ar bhealach cothrom agus struchtúrtha.

5.7

Soláthar agus Tairiscintí Acmhainní

CAD É?

Suíomh Gréasáin Oifig Soláthair an Rialtais

<http://ogp.gov.ie>

Tá an treoir seo forbartha ag an Oifig um Sholáthar Rialtais chun cabhrú le cleachtóirí soláthair soláthairtí a bhainistiú

www.etenders.gov.ie

06

Tiomsú an Chiste

Is minic a bhíonn tiomsú airgid breise de dhíth ar chláir nuálaíochta agus forbartha chun iad sin a chur ar bun. I gcásanna áirithe, d'fhéadfadh sé go mbeadh ar sheirbhísí pobail agus deonacha airgead a thiomsú chun cur leis an maoiniú do chroisheirbhísí. Is féidir le maoiniú a ardú a bheith dúshlánach agus is minic a bhíonn sé sa bhreis ar thascanna bainistíochta eile. Mar sin féin, agus taighde á dhéanamh go córasach, ba chóir go gcuirfeadh sé ar chumas eagraíochta na deiseanna maoinithe atá oiriúnach dá saoráid phobail ar leith a shainiú agus iarratais éifeachtacha ar mhaoiniú a cheapadh a n-éireoidh leo, ar a laghad cuid den am. Go ginearálta, d'fhéadfadh deontais tosaigh a bheith ar an tasc is deacra mar gur mhaith le go leor gníomhaireachtaí maoinithe infheistíocht a dhéanamh i dtionscadail a bhfuil sé léirithe acu cheana féin go bhfuil rath orthu.

6.1 Tiomsú airgid le haghaidh bunchostas agus samhail iomlán aisghabhála costas a úsáid

Tá go leor cineálacha deontas ann, ó dheontais bheaga dheonacha eanála ar thaobh amháin den scála go deontais mhóra a thugann fondúireachtaí idirnáisiúnta amach ar an taobh eile den scála. Tá roinnt deontas dírithe ar thionscadail a dhíríonn go sonrach, i.e., meabhairshláinte nó rannpháirtíocht na hóige, agus cinn eile ar chaipiteal a cheannach. Ní bhíonn deontais lena gcumhdaítear príomhchostais foirne chomh minic céanna, agus d'fhéadfadh sé sin a bheith ina dhúshlán más gá don eagraíocht a croichostais foirne a fhóirdheonú.

Bealach amháin chun aghaidh a thabhairt ar an dúshlán sin is ea **samhail iomlán aisghabhála costas** a úsáid. Is é atá i gceist leis sin costais oibríochtaí an chláir a roinnt thar gach clár/tionscadal aonair a ritheann tú. Mar sin, mar shampla, má tá iarratas á dhéanamh agat ar EUR 10,000 do chlár óige nua, d'fhéadfadh EUR 2,000 de seo a bheith i dtreo bhunchostais na heagraíochta, i.e., cíos, cumhacht, árachas, agus am bainistíochta nó riaracháin. Ciallaíonn an tsamhail seo go bhforlíontar príomhchostais agus tugtar fiormheastachán ar mhéid iarbhair na dtionscadal aonuaire (i.e., ba cheart dóibh rannchuidiú le costais tógála agus foirne). Ar ndóigh, is fearr le maoinitheoirí go gcoinnítear forchostais chomh híseal agus is féidir, mar sin is glao breithiúnais i gcónaí cé mhéad a chuir tú isteach. Mar riail ordóg, is gnách go mbíonn forchostais idir 5-20% le airmheán sábháilte idir 10-12%. Beidh do ríomh ag brath ar líon na gclár aonair a reáchtáilann tú agus ar do mhúnla costais agus maoinithe. D'fhéadfadh sé a bheith úsáideach don bhord aontú go n-úsáidfidh gach iarratas ar mhaoiniú samhail iomlán aisghabhála costas agus go n-aontóidh tú ar chéatadán a úsáidfidh tú chun é seo a ríomh ar fud na n-iarratas go léir.

6.2 Cá háit a bhfaighidh tú eolas faoi roghanna maoinithe

Ní féidir iarratas a dhéanamh ar fhormhór na scéimeanna maoinithe ach ag amanna áirithe, mar sin tá sé rithábachtach go gcoinneoidh tú féin ar an eolas i gcónaí ionas nach gcaillfidh tú amach faoi dheiseanna maoinithe. Seo roinnt leideanna maidir leis an méid is féidir leat a dhéanamh chun tús a chur le súl a choinneáil ar na deontais atá ar fáil:

CAD É ATÁ ANN

Scéimeanna Deontais Oifig Forbartha Pobail Chomhairle Contae Fhine Gall lena n-áirítear iarratas foirmeacha agus eolas ar na critéir mhaoinithe

www.fingal.ie/council/service/community-activities-funding-scheme

Liostáil chun nuachtlitreacha seachtainiúla a fháil faoi dhó sa tseachtain atá dírithe ar an earnáil phobail agus dheonach le heolas faoi mhaoiniú agus faoi thiomsaitheoirí airgid. Tá sé seo saor in aisce.

www.activeink.ie/newsletter-info

Síntiús le seirbhísí pointí maoinithe an Roth, ar bunachar sonraí ar líne é ina bhfuil 800+ scéim deontais d'earnáil phobail agus dheonach na hÉireann. Cosnaíonn sé seo EUR 125 do Chomhaltaí The Wheel agus EUR 200 do dhaoine nach comhaltaí iad

www.wheel.ie/funding/subscribe

Forbhreathnú deontais Líonra Rannpháirtíochta Poiblí Fhine Gall agus eolas ar conas is féidir leat deontais a aithint. Tá sé seo saor in aisce.

www.fingalppn.ie/resource/grants

CAD É ATÁ ANN

Athmhachnamh ar Éirinn
www.rethinkireland.ie

Is eagraíocht daonchairdis neamhspleách í an fhondúireacht NTR a chuireann tacaíocht ilbhliantúil ar fáil do thionscadail nuálacha chomhshaoil
www.ntr-foundation.org/projects-we-support

Cuireann Fiontraíthe Sóisialta Éireann cláir ar fáil a chuimsíonn maoiniú, oiliúint agus tacaíochtaí d'fhi-ontraíthe sóisialta
www.socialentrepreneurs.ie

An Chomhairle Oidhreachta — Tacú le tionscadail phobalbhunaithe a chaomhnaíonn oidhreacht na hÉireann
www.heritagecouncil.ie/funding

Údarás Fuinnimh Inmharthana na hÉireann Pobail Fuinnimh Níos Fearr — Do thionscadail éifeachtúlachta fuinnimh pobalbhunaithe.
www.seai.ie/grants/community-grants/

Eisíocann an Crannchur Náisiúnta suimeanna móra airgid do charthanas. Ar a suíomh gréasáin is féidir leat léamh faoi conas iarratas a dhéanamh ar na sruthanna éagsúla maoinithe, go ginearálta teastaíonn tacaíocht ó do sheirbhísí sláinte áitiúla.
www.lottery.ie/useful-info/apply-for-good-causes-funding

Cuireann POBAL seirbhísí bainistíochta agus tacaíochta ar fáil do na cláir seo thar ceann an Rialtais.
www.pobal.ie/programmes

Is líonra domhanda daonchairdis é Cistí na hÉireann. Tá rogha deiseanna deontais ar fáil ar a suíomh gréasáin do ghrúpaí pobail i réimsí éagsúla
www.irelandfunds.org/grants

Riarann Fondúireacht Phobail na hÉireann raon scéimeanna deontais is féidir a fháil anseo
www.communityfoundation.ie/grants/types-of-grants

Faoi gCiste um Fhuinneamh do Ghlúine ESB, eisíocfar EUR 1 m in aghaidh na bliana trí chiste ráithiúil le carthanais atá ag obair i réimsí an fhéinmharaithe a chosc, easpa dídine agus rochtain agus tacaíocht oideachais.
www.esb.ie/acting-responsibly/community-stem-and-the-arts/esb-corporate-responsibility

Seoladh Ciste Pobail Tesco chun tacú le cúiseanna maithe áitiúla sna pobail ar fud gach ceann dá siopaí ar fud na hÉireann
www.tescoireland.ie/sustainability/places/community-fund

Tacaíonn an Ciste Coca Cola le heagraíochtaí neamhbhrabúis áitiúla Éireannacha trí mhaoiniú a thabhairt do thionscadail atá tábhachtach dá bpobail
www.coca-cola.ie/community/thank-you-fund

Cuireann an Supervalu — Tionscnamh na mBailte Slachtmhara Urraithe duaiseanna airgid ar fáil do bhailte buaiteacha gach bliain. Chomh maith leis sin, reáchtáiltear Dámhachtainí Speisialta a tharraingíonn aird ar ghníomhaíochtaí comhshaoil áitiúla ar leith.
www.tidytowns.ie

CAD É ATÁ ANN

Tá an clár Deontais Google Ad deartha chun cabhrú le neamhbhrabúis deontóirí a mhealladh, feasacht a ardú dá n-eagraíocht, agus oibrithe deonacha a earcú a bhfuil fógraíocht chomhchineáil acu ar Chuardach Google.
www.google.ie/intl/en/grants

Is clár píolótach é Oibrithe Deonacha Pobail a thugann deis d'eagraíochtaí oibrithe deonacha oilte a fhostú in imeachtaí/tionscnaimh áitiúla agus ar fhógra níos giorra nuair a thagann riachtanais phráinneacha chun cinn sa phobal
www.i-vol.ie/find-volunteers

Áiteanna chun deontais ón Aontas Eorpach a chuardach**CÉN GRÚPA/EAGRAÍOCHT/CISTE ATÁ ANN?**

Forbhreathnú ar an Aontas Eorpach — deontais arna maoiniú
<https://ec.europa.eu/info/funding>

Is clár tacaíochta agus forbartha acmhainní é Access Europe d'eagraíochtaí sochaí sibhialta na hÉireann chun rochtain níos fearr a fháil ar chistí an AE
www.access-europe.ie

Bainistíonn Léargas maoiniú d'eagraíochtaí a bhfuil baint acu le gníomhaíocht oideachais de chineál ar bith
www.leargas.ie

Cuireann an Clár Life maoiniú ar fáil chun tacú le tionscadail um Ghníomhú ar son na hAeráide ar fud an AE inar féidir le ENRanna agus grúpaí pobail páirt a ghlacadh ann.
www.gov.ie/en/publication/7e5e8-life-programme

6.3

Maoiniú Reachtúil a dhaingniú

In Éirinn, is é an stát an soláthraí deontas is tábhachtaí d'eagraíochtaí neamhbhrabúis. Tugtar **deontais reachtúla** orthu seo agus is féidir leo teacht ó ranna rialtais, comhlachtaí seirbhíse poiblí (i.e. Túsla, an Roinn Coimisce Sóisialaí), údarais áitiúla ar nós comhairlí cathrach agus contae, nó a bheith á mbainistiú trí Pobal. Tá deontais ilbhliantúla á lorg go mór agus mar sin, is minic a bhíonn siad iomaíoch nuair a thagann siad chun cinn, bíonn gá i bhfad níos mó le maoiniú ná mar a bhíonn cistí ar fáil chun freastal go leordhóthanach ar an ngá atá leo. Maidir le seirbhísí pobail, is rogha mhaith é maoiniú na comhairle áitiúla a fhiosrú.

LEIDEANNA

CHUN MAOINIÚ REACTÚIL A FHÁIL:

- Athbhreithniú a dhéanamh ar mhúnlaí maoinithe eagraíochtaí a dhéanann obair den chineál céanna le do chuid féin. Déan iarracht gníomhaireachtaí maoinithe féideartha a mheaitseáil le maoiniú don obair shonrach atá ar siúl agat.
- Tuiscint a fháil agus cás a dhéanamh ar an bhfadhb atá á réiteach agat don ghníomhaireacht seo nó don bhearna atá á líonadh agat. Tógann sé seo taighde agus ba cheart go mbeadh baint aige le labhairt le príomhdhaoine sna gníomhaireachtaí sin chun a gcuid tosaíochtaí a thuiscint. Cuimhnigh, má tá próiseas maoinithe ar glao oscailte nó iomaíoch ann, b'fhéidir go mbeadh drogall orthu a bheith saineúil leat, toisc go mb'fhéidir go bhféachfaí orthu a bheith cothrom le gach eagraíocht.
- Cuimhnigh ar an adage 'iarr ar airgead comhairle a fháil, comhairle a iarraidh ar airgead a fháil'. D'fhéadfadh sé a bheith ina straitéis níos fearr chun caidrimh a thógáil agus chun fócas agus tosaíochtaí coiteanna a chinntiú sula mbíonn sí ródhíreach maidir le hiarratais ar mhaoiniú.
- Déan cás maidir leis an méid is féidir leat a thairiscint; bain úsáid as taighde, riachtanais anailís, comparáid idir an méid atá ar fáil i do cheantar agus daoine eile. Ach cuimhnigh fiú nuair a bhíonn cás láidir agat, ní ráthaíonn sé sin maoiniú.
- Tacaíocht pholaitiúil agus gníomhaireachta a thógáil trí abhcóidí dea-bhunaithe a chruthú do do chuid oibre
- Is minic a thógann sé blianta de chaidreamh a thógáil le gníomhaireachtaí sula ndéantar deontas a fháil, agus mar sin tá cur chuige straitéiseach níos fadtéarmaí úsáideach.

6.4

Daonchairdeas agus Deontais ón Aontas Eorpach a bhaint amach

Tá go leor iontaobhas agus fondúireachtaí éagsúla ann a thugann deontais amach freisin. Go traidisiúnta tá siad seo bunaithe laistigh de radharc domhanda daonchairdis ach le blianta beaga anuas tá fás tagtha ar fhondúireachtaí corparáideacha a thugann deontais amach. Tá glaonna iomaíocha ag formhór na ndeontas, ach tá roinnt bunsraitheanna ann freisin a thugann faoi eagraíochtaí (agus a mbíonn fócas réigiúnach acu uaireanta), is iondúil go mbíonn próifíl níos ísle ag na fondúireachtaí sin, mar sin chun iad a aimsiú — féach cé atá ag maoiniú seirbhísí áitiúla.

Cuireann **Coimisiún Eorpach** réimse leathan deontas ar fáil. Cé go mbainistítear cuid de na cistí sin ón mBrúiséal, bainistítear cuid eile díobh laistigh de thiortha sonracha, ar a dtugtar Pointí Teagmhála Náisiúnta. Is féidir leis an bpróiseas iarratais a bheith an-chasta agus maorlathach, mar sin molaimid duit na hacmhainní riachtanacha chun iarratas a dhéanamh a chur i gcomparáid leis an toradh airgeadais a d'fhéadfadh a bheith ar an deis maoinithe sula dtosódh tú ag obair ar an iarratas. Tabhair faoi deara go mbeidh ort a lán ama a chaitheamh ar an bpróiseas iarratais agus an ciste a bhainistiú, tá ardleibhéal scileanna riaracháin ag teastáil. Tá eagraíochtaí tacaíochta éagsúla ann ar féidir leo cabhrú leat sruthanna deontais iomchuí a aimsiú agus comhpháirtithe ionchasacha Eorpacha a lorg, rud a bhíonn de ghnáth ina riachtanas le haghaidh deontais ón Aontas Eorpach (féach an nasc sa tábla thuas).

Conas deontas rathúil a scríobh

1 IMSCRÚDÚ AGUS ULLMHÚ:

Sula dtosaíonn tú ag scríobh aon rud, ba cheart duit dul trí na doiciméid go léir a sholáthraíonn an cisteoir chun a chinntiú go bhfuil tú incháilithe. Léigh na critéir go maith agus déan cinnte go dtuigeann tú gach rud i gceart. Má tá amhras ort, ba cheart duit dul i gcomhairle le comhghleacaí, nó b'fhéidir go mbeifeá in ann dul i dteagmháil go díreach leis an gcisteoir chun comhairle a fháil. Má tá tú incháilithe, ullmhaigh seicliosta den fhaisnéis is gá duit a chur ar fáil. Ní cumarsáidí foirfe iad na gníomhaireachtaí cistiúcháin uile agus b'fhéidir nach mbeadh siad 100 % soiléir ina gcuid foirmithe. Dá bhrí sin, má tá amhras ort faoin mbrí atá le foclaíocht na dtreoirle maoinithe, cuimhnigh go mbeidh formhór na n-eagraíochtaí sásta glao gutháin a ghlacadh nó ríomhphost a fhreagairt chun aon rud nach bhfuil tú cinnte faoi a mhíniú.

2 CUIR AITHNE AR AN EAGRAÍOCHT MAOINITHÉ:

Agus d'iarratas ar mhaoiniú á scríobh agat, ní hamháin go gcomhlíonann tú na sainchritéir mhaoinithe, ach ní mór duit a thaispeáint freisin go bhfuil tú ag teacht go maith le haidhmeanna agus le cuspóirí na heagraíochta is mó. Go ginearálta, beidh daoine ag iarraidh oibriú le daoine a roinneann a luachanna agus a gcreideamh. Nuair a bheidh staidéar déanta agat ar a bhfis agus ar a n-aidhm eagraíochtaí, is féidir leat, a mhéid a fhreagraíonn siad do do chuid smaointe féin, iad seo a léiriú ar an gcaoi a ndéanann tú an t-iarratas a chumadh.

3 TOSAIGH ÓN TÚS:

Fiú más eagraíocht aitheanta thú, níor cheart duit talamh slán a dhéanamh de go bhfuil a fhios ag an gcisteoir rud ar bith fút. Coinnigh i gcuimhne, go bhféadfadh siad a fháil ar líon mór na n-iarratas agus dá bhrí sin beidh siad a bheith buíoch má mhíoníonn tú iad simplí agus go soiléir cé tú féin, cad a dhéanann tú, cad iad do láidreachtaí agus cén tairbhe is féidir leat a thabhairt chuig an tionscadal.

4 DÉAN MEASÚNÚ AR NA LAIGÍ ATÁ AGAT MAIDIR LEIS AN DEONTAS:

Fiafraigh díot féin cad atá á lorg acu agus cuir é sin i gcomparáid le do spriocanna straitéiseacha nó plean gníomhaíochta (nó riachtanais an phobail), go hidéalach is féidir leat na cuspóirí maoinithe a mheaitseáil le rud a bhí beartaithe agat ar aon nós. Mura bhfuil sé ag teacht le chéile — an féidir leat an tionscadal a chur in oiriúint de bheagán, mar sin? Ach bí ar an eolas faoi sruth misin — tarlaíonn sé seo nuair a athraíonn eagraíochtaí a spriocanna agus a gcláir, mar sin comhlíonann siad riachtanais maoinitheora seachas riachtanais an phobail. Athbhreithniú a dhéanamh ar do láidreachtaí agus a chinntiú go bhfuil fianaise agat orthu sin (sonraí, meastacháin, cás-staidéir), athbhreithniú a dhéanamh ar do laigí, conas is féidir leat aghaidh a thabhairt orthu seo a leanas: i.e., mura bhfuil taithí agat i réimse na hoibre, smaoinigh ar chomhpháirtíocht. Mura gcomhlíonann tú na critéir go leor, an féidir leat an dóigh a gcuireann tú do chlár ar fáil nó spriocghrúpa nua a chur in oiriúint?

5 LÉIRIGH DO SHAINÉOLAS — BAIN ÚSÁID AS STAITISTICÍ AGUS TAGAIRTÍ:

Míonigh conas a rachaidh tú i ngleic le cuspóirí na gcistí. A bheith chomh sonracha agus is féidir agus staitisticí a úsáid de réir mar is iomchuí, agus tagairt a dhéanamh nuair is féidir (féach fonótaí a úsáid chun spás a shábháil) mar shampla: "Is mó an seans go mbeidh mná in Éirinn ná fir bocht, ina dtuismitheoirí aonair, ina bpríomhsholáthraí d'obair chúraim gan iocaíocht, agus go n-oibreoidh siad i bhfostaíocht fhorbhásach"¹²

12 CSO (2020) www.cso.ie/en/releasesandpublications/ep/p-wamii/womenandmeninireland2019/work/

6 MÍNIGH CONAS A BHAILEOIDH TÚ ASCHUIR AGUS TORTHAÍ A THAISPEÁINT

Tá sé tábhachtach a mhíniú cén difríocht a dhéanfaidh do thionscadal nó do sheirbhís do shaol daoine. Fiafraigh díot féin 'Cad iad na fíordhifríochtaí dearfacha atáimid ag iarraidh a dhéanamh i saol ár n-úsáideoirí seirbhíse?' Déan iarracht a thaispeáint conas a thaifeadfaidh tú aschuir agus torthaí:

- Aschuir is ea an méid a dhéanann tú, i.e. líon de líon na ndaoine a sheirbheálfar, cé mhéad uair an chloig de sheirbhísí a thairgtear, nó cé mhéad duine atá gafa — cinntigh go bhfuil a fhios agat cad a thaifeadfaidh tú, cathain, cé a dhéanfaidh é agus conas a choinneofar é.
- Toradh is ea an t-athrú a tháinig ar an méid a dhéanann tú, i.e. feabhas ar fholláine mheabhairshláinte, tinreamh scoile, muinín, nasc pobail. Is fearr é seo a thomhas trí úsáid a bhaint as ceisteanna scálaithe i suirbhé tar éis na hidirghabhála (i.e. an méid a d'fheabhsaigh an méid seo a leanas duit) nó úsáid a bhaint as réamhshuirbhé agus iarshuirbhé agus codarsnacht idir an dá phointe sin.

7 COINNIGH AN TEANGA SIMPLÍ AGUS GONTA:

Bí cinnte go bhfuil an méid a deir tú soiléir agus chomh fada agus is féidir. Seachain buzzwords, béarlagair agus a bheith rithábhachtach faoi do rogha focal; iarr ort féin i gcónaí má tá bealach níos simplí ann chun rudaí a rá gan brí an méid is mian leat a rá a chailliúint.

8 BÍ CÚRAMACH AGUS AIREACH NUAIR A CHÓIPEÁIL TÚ AGUS GREAMAIGH Ó IARRATAIS EILE

Tabharfaidh léitheoirí fógra láithreach má tá iarratas bunaithe ar an iomarca 'cóipeáil agus greamaigh'. Seo a dhéanann sé cineálach agus níos lú suimiúil, agus is féidir é a dhéanamh le feiceáil tú disengaged sa phróiseas. Ar ndóigh, is féidir leat a chóipeáil agus a ghreamú go pointe áirithe, mar shampla faisnéis fhíorasach faoi d'eagraíocht ach déan cinnte go bhfuil tú in oiriúint agus seiceáil go léir go bhfuil tú cóipeáil go cúramach mar is féidir botúin damáiste mór do chreidiúnacht.

9 PROFLÉITHEADH

D'fhéadfadh neamhréireachtaí agus earráidí dochar a dhéanamh freisin do chreidiúnacht agus d'fhéadfadh an maoinitheoir tús a bheith amhrasach do scileanna gairmiúla. Ba chóir duit féin a léamh agus ansin duine éigin eile a fháil chun é a dhéanamh freisin.

6.5 Acmhainní maidir le conas iarratais ar mhaoiniú a scríobh:

CAD É?

Treoir thosaitheoirí maidir leis na bunriachtanais a bhaineann le tiomsú airgid ó conas spriocanna réalaíocha a leagan síos chun páirt a ghlacadh i do bhord i dtiomsú airgid.
www.wheel.ie/funding/guidance/fundraising-essentials

Leideanna praiticiúla agus treoir maidir le conas iarratais ar mhaoiniú d'ardchaighdeán a scríobh
www.wheel.ie/funding/guidance/applying-to-grant-makers

Eolas praiticiúil agus comhairle faoi conas sruthanna cistiúcháin Eorpacha a aimsiú agus iarratas a dhéanamh orthu
www.wheel.ie/advice-guidance/eu-hub

Fiseán ina bhfuil comhairle maidir le conas iarratas a dhéanamh ar dheontais
www.communityfoundation.ie/grants/grants-support-hub

6.6 Urraíocht chorparáideach rannpháirteach

Is éard is urraíocht chorparáideach ann ná foirm comhoibrithe idir eagraíocht neamhbhrabúis agus corparáid urraíochta, ina maoiníonn na heagraíochtaí urraíochta tionscadal nó clár arna bhainistiú ag an eagraíocht neamhbhrabúis mar mhalairt ar aitheantas. Féadfaidh an corparáid is urraitheoir a lógó agus a hainm branda a thaispeáint taobh leis an eagraíocht atá i mbun an tionscadail nó an chláir, agus luafar go sonrach go bhfuil maoiniú curtha ar fáil ag an gcorparáid is urraitheoir. Ní hionann urraíocht chorparáideach agus maoiniú daonchairdiúil, rud a bhaineann le maoiniú chun cúiseanna a d'fhéadfadh gan toradh a thabhairt ar bhrandáil chuig an eagraíocht urraíochta. Déan cinnte, le do thoil, go bhfuil tú eolach ar aon rialacha a d'fhéadfadh a bheith i bhfeidhm nuair a fhaigheann tú maoiniú trí urraíochtaí corparáideacha mar go bhféadfadh rialacháin chánach áirithe a bheith ar eolas agat.

An chéad chéim riachtanach is ea **caidrimh a thógáil agus feasacht a chruthú**. Beidh sé seo mar bhunchloch chun cuideachtaí atá ag gabháil d'urraíocht a fháil. Cé gur féidir leat iarracht a dhéanamh glaoch fuar ar chuideachtaí a fháil amach an mbeadh suim acu urraíocht a dhéanamh ort beidh sé níos éasca rochtain a fháil ar na cuideachtaí má tá duine teagmhála agat nó má d'éirigh leat feasacht a chruthú maidir le d'eagraíocht agus do chuspóir. Is féidir leat é seo a dhéanamh trí fhreastal ar imeachtaí líonraithe agus carthanachta sa phobal, blaganna aoi a scríobh ar láithreáin ghréasáin éagsúla agus/nó do chúis a roinnt leis na meáin agus tá súil agam go dtógfaidh siad suas air. Beidh sé i bhfad níos éasca dul i ngleic le hurraitheoirí féideartha má tá a fhios ag an gcuideachta d'eagraíocht agus má tá dea-cháil ort go bhfuil tú tiomanta do do chúis.

D'fhonn a fháil amach cé na cuideachtaí is dóichí a chreideann i do chúis agus é a fheiceáil mar dhea-oiriúnach dá mbranda, ba chóir duit taighde a dhéanamh ar **urraitheoirí féideartha** chun a luachanna agus a spreagadh a thuiscint. Is é an chéad chéim ná staidéar a dhéanamh ar a bpróifil maidir le freagracht shóisialta chorparáideach; uaireanta, beidh cúiseanna ar leith liostaithe acu ar a suíomh gréasáin nó trína bpróifíl ar na meáin shóisialta. Is féidir leat taighde a dhéanamh freisin ar imeachtaí carthanachta eile de chuid eagraíochtaí a oibríonn i réimsí cosúil le mise agus a fheiceáil ar éirigh leo urraíochtaí corparáideacha a fháil. Is dócha go mbeidh na cuideachtaí sin ag iarraidh baint a bheith acu leis an gcúis áirithe sin i gcomhthéacs níos leithne agus b'fhéidir gur mhaith leo urraíocht a dhéanamh ar do thionscadal freisin. Nuair a druidim tú urraitheoir ionchas, **a bheith an-sonrach** faoi cad tá tú ag iarraidh, cibé an bhfuil sé seo tacaíocht airgeadaíochta nó/agus comhchineáil agus cad iad na buntáistí don chuideachta urraíochta. Nuair a bhíonn tú ag lorg urraíochtaí corparáideacha, tá sé thar a bheith tábhachtach go **leanann tú suas ar bhealach dea-bhéasach** ar d'iarratais chuig urraitheoirí féideartha. Fiafraigh díobh an bhfuil aon cheist acu nó an mian leo tuilleadh eolais a fháil faoi d'iarratas agus fiafraigh díobh an bhfuil aon chinneadh déanta acu maidir le do chúis a urrú. Má fhaigheann tú diúltú, is deis iontach é seo chun foghlaim agus d'iarratas urraíochta eile a dhéanamh níos rathúla. D'fhonn a fhoghlaim, is féidir leat a iarraidh ar an gcuideachta má tá siad sásta aon aiseolas a roinnt agus an chúis atá leis an diúltú. D'fhéadfadh sé a bheith chomh maith gur thaitin siad i ndáiríre do chúis agus iarratas, ach nach bhfuil an t-am ceart toisc go bhfuil siad a leithdháileadh cheana féin a mbuiséad don bhliain. Tugann sé seo deis iontach duit dul ar ais chucu ag an am ceart cruinn an bhliain seo chugainn.

LEIDEANNA

LE HAGHAIDH URRAÍOCHTAÍ CORPARÁIDEACHA A BHEITH RANN-PHÁIRTEACH

- **Déan teagmhálacha agus caidrimh a thógáil:** aimsigh duine ar féidir leo tú a chur in aithne don chuideachta. Má tá nasc pearsanta agat sa chuideachta, is bealach iontach é seo chun rochtain a fháil ar an duine ceart chun labhairt faoi urraíochtaí corparáideacha laistigh den chuideachta
- **Bain triail as glooch fuar, páirc mhaith nó scríobh litir:** i gcás ina labhraíonn tú leis an croí agus ceann: Inis scéal faoin athrú a chruthaíonn tú agus faoin ngá atá agat
- **Bí coincréite:** bíodh a fhios acu cé mhéad is gá duit; cad a bheidh sé a úsáid le haghaidh agus a insint dóibh conas a bheidh tú i gceist leo. Déan cur síos amhairc 1-pager ar cad é do sprioc agus cad tá tú ag iarraidh le haghaidh
- **Cuardaigh cuideachtaí a roinneann do luachanna:** Coinnigh i gcuimhne go gcaithfidh urraíocht cuideachta a ailíniú lena mbranda agus lena luachanna féin. Téigh i dteagmháil le cuideachtaí ina n-aithníonn tú misean comhroinnte
- **Nasc chuig a gcuid spriocanna margaíochta:** Inis don chuideachta conas a chabhróidh leat tacú le daoine foghlaim faoi do luachanna comhroinnte agus faoin tacaíocht a thug siad duit. Cabhróidh sé seo leis an gcuideachta an urraíocht a nascadh lena spriocanna margaíochta
- **Frámaigh an urraíocht mar chaidreamh comhthairbheach.** Cé go bhfaighidh tú tacaíocht nithiúil ón gcuideachta urraíochta, bainfidh siad tairbhe as a bheith bainteach le do chúis.
- **Obair leantach agus foghlaim ó dhiúltuithe:** Fiafraigh go béasach an bhfuil cinntí déanta agus an dteastaíonn faisnéis bhreise ón gcuideachta faoi d'iaratas. Má fhaigheann tú diúltú, iarr aiseolas, agus bain úsáid as seo chun do chéad iaratas eile a fheabhsú

6.7 Acmhainní ar Urraíocht Chorporáideach**CAD É?**

Réamhrá gairid ar urraíochtaí corparáideacha ar an Roth

www.wheel.ie/funding/guidance/applying-to-grant-makers/applying-corporate-grant-makers

Eolas poiblí faoi ghnéithe éagsúla den Fhreagracht Shóisialta Phoiblí in Éirinn

www.csrhub.ie

07

Plean Gníomhaíochta don Oideachas

7.1 Ionad Pobail

Is féidir le pobal a bheith ina limistéar geografach; mar shampla, réigiún rialtais áitiúil nó baile ar leith, nó is féidir é a shainiú de réir leasanna, féiniúlachta nó tréithe comhroinnte. Is féidir cur síos a dhéanamh ar Fhorbairt Pobail mar an próiseas trína dtugtar tacaíocht do bhaill de phobal a bheith páirteach i ngníomhaíochtaí agus gníomh a dhéanamh ar shaincheisteanna a mheasfaí a bheith tábhachtach dóibh.

Tá Forbairt Pobail bunaithe ar phrionsabail a chuireann luach ar thábhacht an chumhachtaíthe, chearta an duine, an chuimsithe, an cheartais shóisialta, an fhéinchinntiúcháin, agus na gníomhaíochta comhchoitinne¹³. Nuair a dhéantar go maith é, tá sé d'acmhainn ag Forbairt Pobail feabhas a chur ar shaol na ndaoine atá ina gcónaí sa phobal trí leithlisiú sóisialta a laghdú agus trí thacú le hidirphlé idir grúpaí daoine nach mbíonn ag idirghníomhú lena chéile de ghnáth. Faoi dheireadh, is féidir le tógáil pobail cabhrú le pobail níos láidre agus níos nasctha a chruthú.

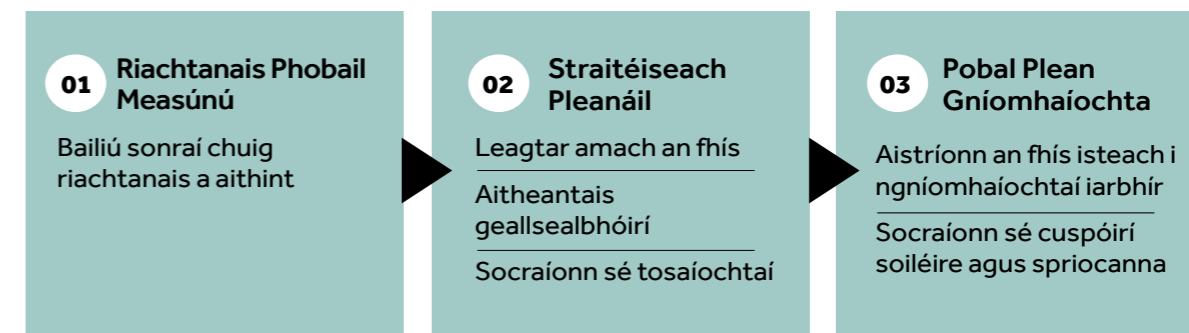
Tá ionaid phobail thar a bheith tábhachtach do phobal sláintiúil, bríomhar. Ní hamháin do sheanáirí iad, ní hamháin do na páistí, ní hamháin do theaghlach. Is féidir leo réimse leathan gníomhaíochtaí oideachais, sóisialta agus áineasa a thairiscint, atá curtha in oiriúint don mhéid a bhfuil suim ag baill an phobail iontu, agus sa deireadh feabhas a chur ar chaighdeán na beatha.

Seo a leanas cuid den iliomad bealaí a chuireann ionaid phobail feabhas ar phobail:

- **Gníomhaíochtaí saibhríthe do gach aois ag Ionaid Phobail:** Cuireann ionaid phobail rud éigin ar fáil do chách, cláir do gach aoisgrúpa agus gach leas. Áirítear leis seo idir ranganna grúpa agus deiseanna do dhaoine aonair taitneamh a bhaint as na hacmhainní a chuireann an t-ionad pobail ar fáil. I measc na gclár seo tá garraíodóireacht, ióga, ranganna teanga, forbairt phearsanta, cathaoir aeróbach, tai chi, gníomhaíochtaí cruthaitheacha srl
- **Pobail a thabhairt le chéile:** Freastalaíonn ionaid phobail mar áit inacmhainne do dhaoine a bheith aclaí go fisiciúil, taitneamh a bhaint as gníomhaíochtaí, agus am a chaitheamh lena muintir agus lena gcairde. Cuireann ionad pobail comhshocrú ar fáil do chónaitheoirí chun teacht le chéile le haghaidh caitheamh aimsire agus chun folláine a fheabhsú.
- **Pobail agus Cuimsitheacht: Ba cheart é a bheith mar príomhchuspóir ag lárionad:** pobail deis áisiúil agus spráíúil ar fáil don phobal fanacht oiriúnach. Tá sé léirithe ag gníomhaíocht choirp go laghdaítear an baol galair, go bhfeabhsaítear folláine fhisiciúil agus mheabhrach, go bhfuil riosca níos ísle gortuithe agus bás anabái ann.
- **Sláinte agus folláine a fheabhsú: Ba chóir go gcuirfeadh ionad:** A Community Centre should provide a convenient and fun opportunity for the community to stay fit. Physical activity has shown to decrease the risk of disease, improve physical and mental wellbeing, lower risk of injuries and premature death.
- **Tionchar a imirt ar an óige agus ar bhaill an phobail:** Is féidir le lárionad pobail le tacaíocht ón tseirbhís óige áitiúil agus ó ghrúpaí óige faoi stiúir dheonach cláir áineasa nó cláir spriocdhírthe a chur ar fáil chun cuidiú le daoine óga atá i mbaol ó ghníomhaíochtaí frithshóisialta a dhispreagadh. Is féidir le timpeallacht ionad cairdiúil pobal comhtháite a spreagadh, áit ar féidir le cairde agus le teaghlach bualadh le chéile agus taitneamh a bhaint as: feidhmiú, oiriúnacht agus riocht; spraoi agus siamsaíocht; foghlaim agus oideachas; scíthe; stíleanna maireachtála sláintiúla
- **Cláir agus Imeachtaí: Is féidir le hlonad:** Phobail réimse leathan spáis a thairiscint lena n-áirítear seomraí cruinnithe, cúram leanaí, staidéir damhsa, seomraí comhairliúcháin duine le duine le haghaidh gníomhaíochtaí pobail. Tá an deis ag grúpaí pobail áitiúla agus ag eagraíocht áitiúil leas a bhaint as an spás seo chun cláir agus seirbhísí a sholáthar a fhreagraíonn do riachtanas sonracha pobail i.e. seirbhísí oideachais agus oiliúna, seirbhísí tacaíochta leanaí agus teaghlach, tacaíocht do dhaoine faoi mhíchumas, seirbhísí athshlánaithe, cláir agus seirbhísí don óige. De rogha air sin, is féidir le hlonad Pobail teagmháil a dhéanamh leis na heagraíochtaí áitiúla seo agus oibriú i gcomhar leo chun gníomhaíochtaí a chur ar fáil san ionad.

13 (2007) Cionnaith, S. (2007). Pobail a Fhorbairt don Todhchaí (3ú ed.). Tá moill ar an lódáil, is cosúil. Thompson

7.2 Forbairt Pobail a Shainmhíniú

Cé go bhfuil sé sách éasca Forbairt Pobail a thuiscint go teoiriciúil, agus na príomhphrionsabail agus na príomhluachanna a bhfuil sé bunaithe orthu, d'fhéadfadh sé a bheith níos casta é seo a chur i bhfeidhm. Téann an treoir seo trí chuid dúshraith d'Fhorbairt Pobail, le béim ar leith ar an gcaoi ar féidir tacú leis sin ó dhearcadh pobail, spáis nó acmhainní fisiciúla. Tá súil againn go dtabharfaidh sé seo roinnt smaointe nithiúla duit maidir le conas dul i ngleic leis an ngné an-tábhachtach seo de shaoráid phobail a reáchtáil.

Figure 2: Na trí phríomhchéim d'fhoirgneamh pobail

7.3 Measúnú ar Riachtanais an Phobail

Tá pobal dinimiciúil agus iompraíonn sé níos mó cosúil le horgánach beo go bhfuil rud éigin statach cosúil le foirgneamh. Forbraíonn pobail agus athraíonn siad le himeacht ama, athraíonn na riachtanais de réir mar a fhágann daoine, agus nuair a thagann daoine eile nó nuair a thagann athrú ar aois nó ar chúinsí na mball. **Ar an gcúis sin, is gá measúnú riachtanas a dhéanamh gach dhá nó ceithre bliana mar chuid de do phróisis phleanála.**

Tá sé mar aidhm ag measúnú riachtanas tuiscint a fháil ar an bpobal áitiúil. Is minic a bhíonn béim ar riachtanais agus ar mhianta daoine nach bhfuil páirteach i dtionscnaimh áitiúla faoi láthair nó atá ar na daoine is imeallaithe. Nuair a thiomnaíonn d'eagraíocht am chun aithne a chur ar do spriocgrúpaí, beidh sé i bhfad níos éasca tionscadail agus gníomhaíochtaí a thionscnamh a thugann fíorluach do bhaill an phobail.

Agus tú i mbun measúnú ar riachtanais an phobail, tá sé tábhachtach go measfaidh tú gurb iad baill an phobail na saineolaithe ina saol agus ina bpobail. Ní mór do na daoine a dhéanann an measúnú riachtanas meon oscailte a bheith acu agus éisteacht i ndáiríre le smaointe agus aiseolas bhaill an phobail.

Is é an chéad chéim ná forbhreathnú a fhorbairt ar an bhfaisnéis atá agat cheana féin agus an fhaisnéis a theastaíonn uait a bhailiú a shoiléiriú chun próifíl láidir an phobail a fhorbairt. Léirítear sa tábla seo a leanas na príomhréimsí a chlúdóidh measúnú ar riachtanais an phobail:

Figure 3: Important steps when doing a needs assessment

Tosaigh le sonraí atá ann cheana

While facility staff will often have a 'hunch' that a specific initiative is needed or that a certain group of people are not using the centre, it is important to have data to back up these hunches, not least to include this in funding applications. Desk research and analysis of census data are useful as they provide a factual foundation to your assessment. To develop a demographic profile, some useful online resources are:

1 FÉACH AR SHONRAÍ DAONÁIRIMH AR www.cso.ie

Ar an suíomh gréasáin seo beidh tú in ann teacht ar shonraí staitistiúla agus ar thuarascálacha, lena n-áirítear 'achar léarscáile 2016: Contae Fhine Gall' a thugann eolas mionsonraithe ar pharaiméadair cosúil le déimeagrafaic, tithíocht, oideachas agus fostaíocht i bhFhine Gall.¹⁴ Is féidir leat teacht ar ranganna teagaisc éagsúla ar chainéal YouTube na Príomh-Oifige Staidrimh a chabhróidh leat sonraí Daonáirimh a úsáid. Féach:

See: www.youtube.com/user/CSOIrelandMedia/search?query=tutorial

2 TÉIGH GO DTÍ <https://maps.pobal.ie>

Is Córas Faisnéise Geografaí saor in aisce é Pobal Maps a chuireann réimse feidhmeanna ar fáil, amhail próifiliú díothachta ceantair, sonraí ar Sheirbhísí Cúraim Leanaí, agus eolas eile ar cheantair áitiúla ar leith. Chun é a dhéanamh níos éasca le húsáid, gheobhaidh tú treoracha d'úsáideoirí agus físeáin teagaisc ar féidir leo tú a threorú.

3 CUIREANNGO www.fingal.ie

An-éagsúlacht eolais ar fáil faoi Chontae Fhine Gall, lena n-áirítear áiseanna pobail agus áineasa, tithíocht, pleanáil agus imeachtaí.

4 SEIRBHÍSÍ ÁITIÚLA EILE

D'fhéadfadh sé gur thiomsaigh seirbhísí áitiúla eile cosúil le do Chuideachta Forbartha Áitiúil, Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte, Seirbhísí Óige, Ionad Acmhainní Teaghlaigh etc., próifilí déimeagrafacha roimhe seo

Beidh na hacmhainní ar líne seo ina túsphointe daingean ginearálta duit i do mheasúnú. Lena n-áirítear cuid de na nithe seo a leanas:

- Na leibhéil mhíbhuntáiste (ag baint úsáide as innéacs na díothachta)
- Cibé an bhfuil na nithe seo a leanas níos mó nó níos lú ná an meán náisiúnta
  - Teaghlaigh aontuismitheora
  - Aoisghrúpaí óga nó níos sine
  - Leibhéil dífhostaíochta
  - Gnóthachtáil oideachais
  - Pobail nua
- Cibé an bhfuil laghdú nó méadú tagtha ar an liosta thuas idir daonáirimh, chomh maith le líon foriomlán an daonra
- Déanann an chuid is mó d'údaráis áitiúla próifilí ceantair a thógáil mar chuid dá straitéisí ionas gur féidir leis seo a bheith úsáideach. www.fingal.ie/fingal-economic-and-community-monitor

¹⁴ Léarscáil léarscáile Dhaonáireamh 2016: Contae Fhine Gall: [http://census.cso.ie/sapmap2016/Results.aspx?Geog_Type=CTY31&Geog_Code=2AE1962914A013A3E055000000000001](http://census.cso.ie/sapmap2016/Results.aspx?Geog_Type=CTY31&Geog_Code=2AE1962914A013A3E05500000000001) nahÉireann

Suirbhéanna ar líne a dhéanamh

Is éard atá i suirbhé modh sonraí cainníochtúil atá deartha chun faisnéis a bhailiú ó go leor daoine. Sula gcinnfidh tú suirbhé a dhéanamh, ba cheart duit machnamh a dhéanamh ar mhéid an tsampla, i.e. cé mhéad duine is dócha a d'oirfeadh do na critéir earcaíochta agus a ghlacfaidh páirt sa suirbhé. Má tá líon na ndaoine laistigh de do dhaonra sainithe an-bheag nó an-deacair teacht orthu (i.e. daoine óga nach bhfuil ar scoil sa cheantar áitiúil), b'fhéidir go mbeadh sé níos éifeachtaí cineálacha eile cur chuige taighde amhail fócasghrúpa a úsáid. Más mian leat suirbhé a dhéanamh a léiríonn an daonra ar fad i do cheantar, agus ar ardchaighdeán, faigh amach cé mhéad duine ba cheart a chomhlánú trí áireamhán samplamhéide a úsáid (féach naisc ag deireadh na rannóige). Fiú mura mbaineann tú an sprioc sin amach — tugann sé rud nithiúil duit chun iarracht a dhéanamh.

Tá líon mór bogearraí saor in aisce ar fáil ar líne (féach an nasc ag deireadh na rannóige) do dhaoine ar mian leo suirbhéanna ar líne a dhéanamh agus de ghnáth bíonn sé éasca suirbhé a chur ar bun fiú do dhearthóirí suirbhé nach bhfuil taithí acu. Mar sin féin, tá sé an-tábhachtach a choinneáil i gcuimhne go dtógann sé am na ceisteanna cearta a chur ar an mbealach ceart. Is féidir leis na céimeanna seo a leanas gníomhú mar threoir dó seo:

CÉIM 1 DÉAN CINNEADH MAIDIR LEIS NA DAOINE A NDÉANFAIDH TÚ SUIRBHÉ ORTHU

Cé atá in ann na ceisteanna a bhfuil sé i gceist agat a chur a fhreagairt ar an mbealach is fearr? An bhfuil sé daoine i gceantar ar leith nó cuid den phobal, mar shampla daoine óga nó tuismitheoirí a bheidh leanaí beaga? Cuimhnigh: níor chóir duit ach suirbhéireacht a dhéanamh, nó daoine fásta a chur faoi agallamh (18+). Níor cheart do mhionaoisigh páirt a ghlacadh i do shuirbhé ná agallamh (ach amháin má tá cead sainráite agat i scríbhinn ó thuismitheoir nó ó chaomhnóir).

CÉIM 2 SCRÍOBH CEISTEANNA LEIS AN BHFOCLAÍOCHT CHEART

Tá sé seo ar cheann de na codanna is dúshlánaí de shuirbhéanna a chruthú mar ní féidir leat a bheith 100% cinnte conas a dhéanann rannpháirtithe na ceisteanna a léirmhíniú. Seo roinnt leideanna chun cabhrú leat:

- ▶ Bain úsáid as bloic ceisteanna atá scálaithe ar an mbealach céanna (i.e. i ngrúpaí de cheisteanna 5-7 a úsáideann gach ceann acu scála coiteann — scála comhaontaithe, nó scála sástachta mar shampla)
- ▶ Ná húsáid níos mó ná 3 cheist oscailte ar a mhéad (i.e. bosca téacs inar féidir leis an duine a bhfuil suirbhé á dhéanamh air cibé rud is mian leis a scríobh) méadaíonn gach ceist oscailte an seans nach gcríochnóidh daoine
- ▶ A chinntiú nach dtógann sé níos mó ná 5-7 nóiméad an suirbhé iomlán a chomhlánú
- ▶ Bí cinnte go gcuireann tú ceisteanna maidir lena riachtanais/beartaí i seirbhísí agus cad iad na seirbhísí eile ba mhaith leo sa cheantar
- ▶ D'fhéadfadh sé a bheith úsáideach ceisteanna déimeagrafacha a chur ag an deireadh agus iad seo a choinneáil níos íosta, mar sin mothaíonn sé níos lú ionrach nó pearsanta. Tá tábhacht ag baint le haois, inscne, agus ceisteanna a d'fhéadfadh a bheith ann a bhaineann le táscairí comhionannais nó míbhuntáiste (eitneacht, míchumas) chun a chinntiú go bhfuil tú ag sroicheadh grúpaí a bhfuil sé deacair teacht orthu.
- ▶ Cinntigh go bhfuil a fhios ag daoine go bhfuil sé anaithnid, inis dóibh cad a dhéanfaidh tú leis an bhfaisnéis, conas a stórálfar í, agus cathain a scríosfaidh tú í.
- ▶ Duais a thairiscint — is féidir leis sin rannpháirtíocht a mhéadú 20-30%. Ní mór duit a fháil ar an uimhir theileafóin daoine agus in iúl dóibh go mbeidh an t-eolas a úsáid ach amháin le haghaidh an tarraingt duais agus ansin scríosadh, agus ní bheidh ach duine amháin rochtain ar an gcomhad — chun anaithnideacht a chinntiú.

CÉIM 3 IARR AR DHAOINE DO SHUIRBHÉ A THÁSTÁIL.

Iarr ar bheirt ar a laghad do shuirbhé a thástáil sula bhfoilsítear é, toisc go gcuideoidh sé sin le soiléiriú an bhfuil na ceisteanna soiléir nó an gá iad a leasú ar bhealach ar bith. Seol leagan tástála trí ríomhphost chuig do thástálaithe suirbhé deonach. Iarr ar rannpháirtithe na dtrialacha aiseolas a thabhairt agus, má tá an t-am ar fáil, téigh trí gach ceist le chéile chun a chinntiú gur thuig siad na ceisteanna ar an mbealach atá beartaithe.

CÉIM 4 ANOIS TÁ SÉ IN AM É A FHÁIL CHUIG AN OIREAD DAOINE AGUS IS FÉIDIR

Anseo tá roinnt smaointe chun cabhrú le scaipeadh:

- ▶ **Tairiscint duais!** An raibh muid ag rá cheana féin go - a dhéanann sé i ndáiríre cabhrú
- ▶ **Iarr ar cheannairí pobail nó ar mhaoir gheata a iarraidh ar dhaoine iad a chomhlánú** - ríomhphost agus téacs agus nasc a sheoladh chucu ionas gur féidir leo iad a chur ar aghaidh chuig a bpáirtithe leasmhara
- ▶ **Faigh é ar na meáin shóisialta** — iarr ar dhaoine a chóipeáil agus a roinnt, a rá cén fáth a bhfuil sé á dhéanamh agat, agus pictiúr agus @, tagáil nó nasc le daoine eile a chur san áireamh ionas go roinnfidh siad an athuair.
- ▶ **Soiléiriú a thabhairt ar dhaonraí a aimsiú agus plean a bhunú chun iad a chur i gceist** — d'fhéadfadh sé go n-áireofaí leis seo titim as suirbhé ó dhoras go doras nó úsáid a bhaint as bairr lap agus ag iarraidh ar dhaoine é a dhéanamh ansin agus ansin, chomh maith le roghanna páipéir nó léitheoireachta/scríbhneora a bheith ann do dhaoine. Chomh maith leis sin, d'fhéadfá seastán a bhunú san ollmhargadh nó san ionad ag am gnóthach. Seiceáil na torthaí ag lárphointe — an bhfuil grúpaí áirithe ann ar gá duit díriú ar níos mó, má thagann tú ar bhealach chun dul i dteagmháil leo. (beidh ort ceisteanna déimeagrafacha a chur chun gur féidir leat é seo a sheiceáil)
- ▶ **Seol meabhrúchán deireanach** (nó beirt) agus cuir in iúl do dhaoine cé mhéad duine atá críochnaithe agus cé mhéad duine eile is gá duit é a dhéanamh.

CÉIM 5 DÉAN ANAILÍS AR NA TORTHAÍ

- ▶ Nuair a bheidh an suirbhé ar líne ar feadh na tréimhse ama comhaontaithe, agus go bhfuil tú gar do do sprioc, tá sé in am anailís a dhéanamh ar na sonraí. I gcásanna áirithe, tá gach ní mór duit a dhéanamh tabulate na torthaí (Beidh bogearraí is mó a tháirgeadh graif deas ar do shon). Is féidir é a bheith úsáideach freisin táblaí a thabhairt ar aird a fhéachann ar na torthaí ag déimeagrafaic éagsúla, i.e. cé mhéad duine ó aoisghrúpaí éagsúla a dúirt go raibh siad ag iarraidh áit a bheith acu seomraí páirtí ar cíos? Arís, tá an chuid is mó bogearraí feidhmeanna a ligeann duit é seo a dhéanamh.
- ▶ Má chuir tú a lán ceisteanna neamhiata, beidh ort anailís théamach a dhéanamh ar an aiseolas. Ciallaíonn sé sin na freagraí a chur isteach i ngrúpaí téamaí agus patrúin agus topaicí a lorg ó fhreagraí go chéile. Is féidir leis na céimeanna seo a leanas cabhrú:
  - Léigh trí na tuairimí agus scríobh roinnt catagóirí ginearálta (i.e. ba mhaith le níos mó seirbhísí do dhéagóirí/wants níos mó tacaíochtaí meabhairshláinte srl). Is féidir leat úsáid a bhaint excel nó focal le haghaidh seo.
  - Ansin, téigh ar ais agus cóipeáil gach barúil isteach sa chatagóir ábhartha, d'fhéadfadh roinnt tuairimí a bheith ag baint le dhá chatagóir (i.e. níos mó meabhairshláinte agus grúpaí eile do dhéagóirí), déan cinnte go gcoinníonn tú taifead ar cad is uimh.
  - Anois tá léamh ar an téama do gach grúpáil — is féidir leat a bheachtú seo. Uaireanta ag an gcéim seo téamaí a chumasc le daoine eile atá an-dlúth de bhí, nó is féidir leat smaoinemh sé níos cruinne a scoilt téama mór ina dhá. D'fhéadfadh sé a bheith úsáideach comhghleacaí a fháil chun athbhreithniú a dhéanamh ar do chuid oibre — an ndéanfaidh siad na freagraí a chódú ar an mbealach céanna — de ghnáth beidh beirt bhall foirne ag obair ar thaighdeoirí gairmiúla ag an gcéim seo.
  - Anois scríobh suas é, comhaireamh cé mhéad duine a dúirt gach rud — Sleachta a úsáid chun na pointí a léiriú. Tá súil againn go mbeidh na sonraí ó na graif agus an t-eolas ón gceist oscailte — tá

scéal maith agat faoi na rudaí a thaitníonn le daoine agus faoina luach, faoi na tacaí atá ar iarraidh, agus faoi na rudaí eile a thaitníonn leo ó d'eagraíocht.

LÁIDREACHTAÍ AGUS LAIGE NA SUIRBHÉANNA AR LÍNE

LÁIDREACHTAÍ	LAIGÍ
Is féidir é a úsáid chun aiseolas a fháil ó ghrúpaí móra agus éagsúla daoine	Baintear úsáid fhorleathan as suirbhéanna ar líne, agus b'fhéidir go mbraithfeadh daoine go bhfuil dea-thoradh orthu 'suirbhé eile a chomhlánú' nó b'fhéidir nach mbeadh siad lántiomanta do fhreagraí cearta agus mionsonraithe a thabhairt
Is minic a tháirgtear agus a dháileadh i gcainníochtaí móra réasúnta saor	Má tá an spriocghrúpa an-chúng, d'fhéadfadh sé <ul style="list-style-type: none"> a bheith deacair a fháil go leor freagraí a déan comparáid idir sonraí go cainníochtúil
Is féidir comparáid a dhéanamh idir grúpaí sa phobal, nó idir athruithe le himeacht ama	Ní féidir a bheith inrochtana do dhaoine a bhfuil litearthacht teoranta nó daoine atá teoranta Scileanna Béarla nó nach bhfuil baint acu le seirbhísí
Freagraí atá éasca a liostú nó a tháblú	Dodhéanta soiléiriú a fháil nó sonraí breise faoi fhreagraí a fháil mura bhfuil tú cinnte de bhrí

NAISC ÚSÁIDEACHA AGUS SUIRBHÉANNA AR LÍNE Á NDÉANAMH

Méid samplach a thuiscint agus a ríomh

[Survey System's Sample Size Calculator](#)¹⁵

Bogearraí saor in aisce le haghaidh dearadh agus foilsíú suirbhé

www.sogosurvey.com

www.surveymonkey.com

www.questionpro.com

Conas ceisteanna suirbhé éifeachtacha a fhoirmiú

www.surveymonkey.com/mp/writing-survey-questions

Conas anailís théamach a dhéanamh

<http://eprints.uwe.ac.uk/21183>¹⁶

¹⁵ Féach: <https://www.surveysystem.com/sscalc.htm#one>

¹⁶ Braun, V., Clarke, V. and Rance, N. (2014) Conas anailís théamach a úsáid le sonraí agallaimh (taighde próiseála). I: Vossler, A. agus Moller, N. P., eds. (2014) An Lámhleabhar Taighde Comhairleoireachta & Siciteiripe. Londain: Saoi.

Fócasghrúpaí agus agallaimh 1-1

Tá grúpaí fócais agus 1-1 agallaimh dhá chineál éagsúla de mhodhanna agallaimh a úsáidtear go coitianta laistigh de thaighde. Plé grúpa éascaithe is ea fócasghrúpa idir 6-10 rannpháirtí de ghnáth. Is éard atá in agallamh ná agallamh idir rannpháirtí amháin agus agallóir. Tá go leor cosúlachtaí idir na grúpaí fócais agus na hagallaimh 1-1:

- › Tá siad araon struchtúrtha ar an mbealach a rinne siad de ghnáth d'fhonn tuairimí a bhailiú maidir le topaic ar leith — is féidir leo anailís níos doimhne a dhéanamh ar shaincheist a ndéantar suirbhé uirthi, mar shampla.
- › Tá ceisteanna agallaimh comhaontaithe ag an agallóir roimh ré
- › De ghnáth earcaítear rannpháirtithe de réir na gcritéar scagtha atá sainithe, e.g. 'daoine óga idir 18 agus 25 bliana d'aois atá fós ina gcónaí lena dteaghlach'

Is iondúil go n-oibríonn grúpaí fócais agus agallaimh go maith nuair a chuirtear suirbhé ar líne le chéile. Mar shampla, is féidir an grúpa fócais/na hagallaimh a úsáid chun eolas a chur ar na baill de spriocghrúpa sonracha a sainiú i bhfad níos mionsonraithe, nó chun cur leis an eolas ar shaincheist shuimiúil áirithe a tháinig chun cinn i suirbhé. Os a choinne sin, is féidir suirbhé a úsáid freisin mar bhealach chun tástáil a dhéanamh ar bhailíocht na léargas a fuarthas i bhfócasghrúpa nó in agallamh 1-1 lena fháil amach an bhfuil na tuairimí ábhartha do dhaonra níos mó.

Is iad na céimeanna seo a leanas ná moltaí nuair a bhíonn fócasghrúpa nó agallaimh 1-1 á reáchtáil:

CÉIM 1 CÉIM 1: PLEANÁIL AN FÓCASGHRÚPA/AN T-AGALLAMH

- › Déan cinneadh ar cé ba mhaith leat cuireadh a thabhairt, agus cuir in iúl go soiléir cé hiad na daoine a bhfuil sé mar aidhm agat cuireadh a thabhairt dóibh.
- › Déan cinneadh maidir le suíomh agus socrú an fhócasghrúpa/an agallaimh. I gcás grúpa fócais beidh ort seomra de mhéid áirithe, tábla mór agus cathaoireacha agus b'fhéarr bord bán/cart duillin a thairgeadh. Le haghaidh agallamh 1-1 is féidir leat a bhainistiú le seomra níos lú ach b'fhéidir go mbeadh gá le gléas taifeadta ionas gur féidir leat díriú ar a bhfuil comhrá 1-ar-1.
- › Eolas a lorg faoin mbealach is fearr chun rannpháirtithe a earcú. Mar shampla, b'fhéidir go mbeadh teagmháil amháin agat a d'fhéadfadh ceist a chur ar na daoine ábhartha
- › I gcás grúpaí fócais: tabhair cuireadh do 8-12 rannpháirtí agus bí ag súil le freastal ar 6-8. An lá roimh an gcruinniú, is smaoineamh maith é glaoh nó meabhrúchán a sheoladh chucu ar a bhfón póca nó ar a ríomhphost.
- › Agallaimh 1-1 — 5 agallamh ar a laghad a dhéanamh chun a bheith in ann teacht ar roinnt conclúidí,
- › Socraigh tae/caife/uisce agus más féidir, roinnt sneaiceanna chun rannpháirtithe a thairiscint
- › Déan cinneadh faoi dhreasachtaí. Cé go mbeidh roinnt daoine rannpháirteach mar gur mian leo cabhrú nó go bhfuil siad fiosrach, téann an earcaíocht i bhfad níos réidhe má tá rud éigin le tairiscint agat, cosúil le dearbhán brontanais. Mura féidir leat rud ar bith a thairiscint, is féidir leat smaoineamh ar dhreasachtaí eile a d'fhéadfadh a bheith ann amhail aitheantas poblí nó deis chun páirt a ghlacadh i ngníomhaíochtaí san ionad saor in aisce. Is minic a mhéadófar rannpháirtíocht trí shuim nó airgead nó dearbhán a thabhairt do na rannpháirtithe le haghaidh na gcostas a bhaineann le dul ann. Is féidir le dearbhán a bheith ina gceist le húsáid i measc roinnt grúpaí nach mbraitheann compordach leo agus iad á n-úsáid, ionas go dtuigfidh do ghrúpa rannpháirtithe an treoir maidir leis an gceist seo.
- › Smaoinigh ar an gcaoi a ndéanfaidh tú dúshlán choiteanna a bhainistiú, amhail pearsantachtaí láidre, ábhair choinbhleachta agus daoine nach ndéanann teagmháil leo.

CÉIM 2 SREABHADH AN AGALLAIMH/AN FHÓCASGHRÚPA A EAGRÚ

- › Maireann plé na ngrúpaí fócais go hiondúil ó uair an chloig go leith go dtí dhá uair an chloig agus agallaimh 1-1 ar feadh 20-45 nóiméad. Beidh agallóir oilte in ann atmaisféar a chruthú ina sreabhann an plé/idirphlé go réidh agus ina dtagann tuairimí ar ábhar chun cinn go nádúrtha. Ní mór duit treoir agallaimh a chur le chéile a fhéadfaidh an t-agallóir a leanúint chun a chinntiú gur cuireadh na ceisteanna ábhartha go léir. Tugtar leathstruchtúr ar an gcineál seo agallaimh.
- › Is iondúil go mbíonn gnáthsheicheamh grúpa fócais/agallaimh caighdeánaithe go leor agus áireofar ann na céimeanna seo a leanas ar chóir iad a scríobh síos sa treoir agallaimh:
- **Fáilte:** Tú féin agus do chúra a chur in iúl as an taighde a dhéanamh, buíochas a ghabháil le daoine as teacht agus an t-ábhar agus cuspóir an phlé a chur in aithne. Tá rialacha talún leagtha síos, i.e. go bhfuil fáilte roimh gach tuairim agus nach bhfuil sé d'oibleagáid ar rannpháirtithe aon cheisteanna nach bhfuil siad compordach leo a fhreagairt. Is maith an smaoineamh é freisin do stíl éascaithe agus faisnéis ábhartha a thabhairt isteach, mar shampla 'Ní saineolaí mé ar na topaicí a phléimid inniu, mar sin b'fhéidir go n-iarrfainn ort roinnt rudaí a mhíniú ar bhealach níos simplí mura bhfuilim cinnte cad atá i gceist agat'. Cuidíonn sé sin le rannpháirtithe creat agus aidhm an phlé a thuiscint.
  - **Toiliú an rannpháirtí:** A áirithiú go síneoidh an rannpháirtí/na rannpháirtithe bileog an toilithe lena ndaingnítear go n-aontaíonn siad páirt a ghlacadh nó toiliú ó bhéal a thabhairt.
  - **Réamhrá:** Faigh an rannpháirtí/na rannpháirtithe chun iad féin a chur in aithne go hachomair. D'fhéadfadh sé a bheith úsáideach ag an gcéim seo ceist dhearfach maidir le socrú ton a
  - **Ceisteanna agus díospóireachtaí.** Ag brath ar an ábhar, beidh ceisteanna agus cleachtaí éagsúla sa chuid seo den ghrúpa agallaimh/sainghrúpa. Nuair a reáchtáil grúpaí fócais, d'fhéadfadh sé a bheith an-úsáideach a úsáid bord bán/cairt duillín chun nótaí a ghlacadh ar ionas gur féidir leis na rannpháirtithe a leanúint léirmhíniú an agallóra. Má cheadaíonn na hacmhainní sin, d'fhéadfadh sé go mbeifí in ann nóta-marcóir ar leith a bheith i láthair ionas gur féidir leo athfhriotail a thairfeadh agus aon rud a d'fhéadfadh a bheith cailte ag an éascaitheoir a bhailiú.
  - **Dúnadh:** An t-agallamh/an fócasghrúpa a dhúnadh trí achoimre a dhéanamh ar an bplé a bhí ann agus ar na nithe is tábhachtaí a baineadh amach. Is bealach maith é seo chun deireadh a chur leis an bplé agus cinntíonn sé gur éist na rannpháirtithe go fírinneach agus go dtuigtear iad. Dúradh Is Maith Liom É Go raibh maith agat.

CÉIM 3 DÉAN ACHOIMRE AR DO CHUID TORTHAÍ

Tar éis seoladh iarbhír na n-agallamh/an fhócasghrúpa/na ngrúpaí fócais, tá sé in am anailís a dhéanamh ar na torthaí. Déan achoimre ar an méid a dúradh ar gach ábhar, ag soláthar aon uimhreacha Sleachta ón ngrúpa a bhailigh tú ar an gcairt smeach.

NEART AGUS LAIGÍ NA SAINGHRÚPAÍ AGUS AGALLAIMH 1-1

LÁIDREACHTAÍ	LAIGÍ
Díríonn sé ar ghrúpaí sonracha	Ní féidir le rannpháirtithe a bheith ionadaíoch — is minic gurb iad na daoine is rannpháirtí agus is muineach a fhreastalóidh ar an bpobal
Soláthraíonn eolas saibhir, domhain — is féidir ceist an-sonrach a fhreagairt 'i.e. 'cén fáth nach dtagann daoine óga chuig an ngrúpa'	Teorainneacha féinthuairiscithe agus cuimhne roghnaíoch, i.e. ní dhéanann daoine i gcónaí an méid a deir siad a dhéanann siad
Leas a bhaint as fuinneamh, eolas agus saineolas pobail chun roghanna nuálacha a ghiniúint	D'fhéadfadh na rannpháirtithe a bheith níos lú agus níos ionraice sna freagraí os comhair agallóir/daoine eile
Riosca íosta go bhfuil ceisteanna misunderstood ag rannpháirtithe mar is féidir leis an agallóir a shoiléiriú aon amhras	Cuireann sampla beag bac ar an gcumas torthaí a ghinearálú do dhaonra níos mó
Léiríonn do thoilteanas agus do spéis dul i gcomhairle leis an bpobal i bhfóram poiblí	Níos mó ama de ghnáth ná, mar shampla, suirbhé ar líne

Sonraí a bhailiú 'sa réimse' — an t-agallamh eitneagrafach agus breathnuithe

Tagraíonn agallaimh agus tuairimí eitneagrafacha do bhealach 'fíor-domhan' chun taighde a dhéanamh laistigh den phobal trí bhreathnú agus labhairt le daoine agus iad ag dul faoina lá. Nuair a dhéanann tú an cineál seo taighde, téann tú i ngleic go gníomhach agus go pearsanta le baill phobail. Mar shampla, más mian leat tuilleadh eolais a fháil faoi na gníomhaíochtaí éagsúla do thuismitheoirí a bhfuil leanaí óga acu, d'fhéadfá am a chaitheamh ag an gclós súgartha áitiúil ag tabhairt cuireadh do dhaoine páirt a ghlacadh in agallamh gearr ar an láthair. Tá an modh seo an-úsáideach chun tús a chur le hidirphlé le baill den phobal nach bhfuil páirteach faoi láthair i do shaoráid phobail, mar shampla grúpaí imeallaithe daoine a d'fhéadfadh a bheith deacair a bhaint amach ar bhealaí eile. Buntáiste eile is ea gur féidir leis a bheith mar bhealach chun tú féin agus do shaoráid a thabhairt isteach do dhaoine nach bhfuil ar an eolas faoi do shaoráid. Agus tú ag pleanáil taighde den chineál seo a dhéanamh, molaimid duit na céimeanna seo a leanas a leanúint:

CÉIM 1 PLEANÁIL DO THAIGHDE EITNEAGRAFACH:

- › Déan cinneadh faoi na háiteanna ar mhaith leat tuilleadh eolais a fháil fúthu agus faoi na daoine ar mhaith leat labhairt leo. D'fhéadfadh sé a bheith ina smaoineamh a dhéanamh ar roinnt siúlóidí sa cheantar i rith na seachtaine chun cinneadh a dhéanamh ar an am is oiriúnaí a dhéanamh do thaighde.
- › Má tá sé mar aidhm agat labhairt le grúpaí 'cruaiche', tá sé tairbheach iarracht a dhéanamh 'ceannairí pobail' a aithint agus páirt a ghlacadh i do thionscadal, i.e., tú a thionlacan ar do shiúlóid sa cheantar agus tú a chur in aithne do rannpháirtithe féideartha.
- › Plean sábháilteachta a fhorbairt agus aontú leis an mbainistíocht chun a chinntiú go bhfuil tú sábháilte agus go ndearnadh rioscaí a mheas agus a bhainistiú. Má tá naimhdeas nó iompar frithshóisialta ann, d'fhéadfadh sé nach mbeadh sé sábháilte duit suirbhé a dhéanamh ar roinnt comharsanachtaí. Go ginearálta, is féidir rioscaí a laghdú go mór tríd an taighde a dhéanamh le comhghleacaí.

CÉIM 2 DO THAIGHDE EITNEAGRAFACH A DHÉANAMH

- › Tú féin a chur i láthair na ndaoine ar mhaith leat labhairt leo ar bhealach cairdiúil, socair, agus neamhfhoirmiúil. Bí measúil agus glac mura mian leo labhairt leat. B'fhéidir gur mhaith leat aitheantas a chaitheamh agus suaitheantas gearrchláir a iompar chun cabhrú leat tú a aithint mar ghairmí.
- › Tabhair isteach tú féin agus mínigh an méid seo a leanas: cá n-oibríonn tú, cén fáth ar mhaith leat labhairt leo agus cén chaoi ar mhaith leat a n-aiseolas a úsáid. Is smaoineamh maith é a leagann béim ar an tábhacht a bhaineann le labhairt le 'fíordhaoine' arb iad fíor-shaineolaithe an phobail iad seachas cinntí a dhéanamh laistigh d'oifig nach gcruithódh fíorluach ar bith do bhaill an phobail.
- › Mínigh do na rannpháirtithe go bhfuil gach rud a deir siad faoi rún agus beidh aon rud a scríobhtar suas gan ainm agus ní ainmneofar iad. Má tá aon cheisteanna ann, nil siad ag iarraidh é seo a fhreagairt go hiomlán.
- › Nótaí a ghlacadh le linn an agallaimh ar a bhfuil á rá agus aon tuairimí a dhéanann tú agus a mhíniú dóibh cad tá tú ag writhing síos. Go raibh maith acu as páirt a ghlacadh sa taighde agus slán a fhágáil.

CÉIM 3 DÉAN ANAILÍS AR DO CHUID SONRAÍ.

- › Tar éis gach agallaimh, déan deimhin de do chuid léargais agus do phríomhchonclúidí tosaigh a léiriú, mar shampla go bhfuil gá nach bhfuiltear ag freastal orthu le tuilleadh gníomhaíochtaí fisiciúla do leanaí óga go déanach san iarnóin nó nach bhfuil daoine óga ó chúlra imirceach ar leith páirteach in go leor áiseanna pobail sa cheantar.
- › Tar éis na n-agallamh agus na mbreathnóireachta atá déanta agat, ba cheart duit dul trí do chuid nótaí go léir agus do chuid léargais a eagrú ar bhealach bríoch. Is minic a bhíonn cur chuige úsáideach ann chun anailís théamach a dhéanamh mar a thuairiscítear thuas.

NEART AGUS LAIGE NA N-AGALLAMH AGUS NA MBREATHNÓIREACHTA EITNEAGRAFACHA

LÁIDREACHTAÍ	LAIGÍ
Cur síos mionsonraithe a sholáthar ar an taithí a bhí ag daoine sa phobal agus tuiscint ar riachtanais nach bhfuiltear ag freastal orthu a chur ar fáil	Níl sé oiriúnach má theastaíonn sonraí inchainníochtaithe uait
Is féidir é a úsáid chun staidéar a dhéanamh ar iompar atá deacair a rochtain trí agallamh struchtúrtha, mar shampla spásanna glasa a úsáid laistigh de chomharsanacht	Is féidir leis an bpróiseas a bheith am-íditheach
Ceadaíonn sé do sholúbthacht agus intuition mar is féidir leat probe le haghaidh freagraí níos sainiúla, ceisteanna a dhéanamh arís, agus cosáin suimiúla a leanúint sa chomhrá	Improvisation a bhainistiú in agallamh éilíonn an t-agallóir scil a léiriú agus tact
Oiriúnach go háirithe nuair nach bhfuil a gcéad teanga ag obair le daoine a bhfuil litearthacht theoranta agus/nó Béarla acu	B'fhéidir nach mbraitheann roinnt grúpaí compordach ag strainséir agus is féidir leo a bheith amhrasach nó naimhdeach

7.4

Anailís Deisce ar Bheartais agus Straitéisí Ábhartha

Mar chuid den mheasúnú riachtanas, ba cheart duit breathnú ar bheartais agus straitéisí ábhartha náisiúnta agus áitiúla chun iad sin a nascadh leis na riachtanais atá ag teacht chun cinn. Is féidir le nascadh le beartais agus straitéisí cabhrú le hiarratais ar mhaoiniú agus nuair a bhíonn páirtithe leasmhara agus comhpháirtithe rannpháirteach sa tionscadal toisc go mbeidh do straitéis agus do chuspóirí níos daingne agus níos ábhartha fós. Is é an beartas poiblí ná an chaoi a ndéileáil rialtais agus údarais áitiúla le fadhbanna nó le saincheisteanna a mbíonn tionchar acu ar cheantar áitiúil nó ar dhaoine i bpobal.

Ag brath ar do réimsí fócais, tá go leor foinsí ar líne le tarraingt orthu agus is minic nach ann d'aon chonair amháin i dtreo faisnéis láraithe faoi bheartais i réimse ar leith. Dá bhrí sin, beidh ort a dhéanamh ar roinnt taighde deisce chun tú a threorú sa treo ceart. Áit mhaith le tosú go minic ná <https://www.gov.ie/en/policies> áit a bhfaighidh tú a lán eolais faoi pholasaithe an rialtais

Is iad seo a leanas foinsí ábhartha eile chun breathnú orthu agus beartais ábhartha á sainithint:

- **Clár an Rialtais:** Is 'plean oibre' de chuid an rialtais é seo dá thréimhse oifige agus athraíonn sé nuair a thoghtar rialtais nua. Is féidir leat Clár reatha an Rialtais a léamh anseo: www.gov.ie/en/publication/7e05d-programme-for-government-our-shared-future/
- **Pleananna náisiúnta:** Is féidir le comhlachtaí poiblí nó gníomhaireachtaí poiblí spriocanna agus cuspóirí a leagan amach go minic amhail Plean Seirbhíse Náisiúnta FSS a phléann le hábhair ar nós cúram sóisialta sláinte & folláine agus cuimsiú sóisialta. Is é seo a leanas an nasc chuig leagan 2022: www.hse.ie/eng/services/publications/serviceplans/hse-national-service-plan-2022.pdf
- **Ráitis ó na meáin:** ó pholaiteoirí a léiríonn tosaíochtaí agus réimsí fócais. Gheobhaidh tú fógraí ó Phreasoifig an Rialtais anseo: www.merrionstreet.ie
- **Taighde agus tuarascálacha:** trí gníomhaireachtaí poiblí, ENRanna, agus comhlachtaí idirnáisiúnta, amhail an tAontas, na Náisiúin Aontaithe, nó ECFE.
- **Teistiméireachtaí:** ag daoine a bhfuil taithí phearsanta acu ar shaincheisteanna. Is féidir an t-eolas seo a fháil i nuachtáin nó ar na meáin shóisialta

Tar éis duit na beartais agus na straitéisí atá mar bhonn agus mar thaca ag do mheasúnú ar riachtanais an phobail a aithint, is féidir leat na foinsí sin a chur i bhfeidhm chun a mhíniú cén fáth a bhfuil na bearnaí a bhfuil tú ag tabhairt aghaidh orthu tábhachtach freisin i gcomhthéacs náisiúnta níos leithne. Cruthóidh sé seo nasc luachmhar idir polasaithe agus straitéisí áitiúla agus an pobal a bhfuil tionchar acu orthu mar a aithníodh i do mheasúnú riachtanas.

Tá Mol Beartais Líonra Rannpháirtíochta Poiblí (PPN) comhdhéanta de bheartais i 3 réimse:

- Fine Gall ar fud
- Réigiúnach
- Náisiúnta agus Eorpach
- www.fingalppn.ie/policy-hub

7.5

Plean Gníomhaíochta Straitéiseach nó Pobail a fhorbairt

Tá plean straitéiseach bunaithe ar d'fhís. Is féidir cur síos gairid a dhéanamh ar fhís mar fhreagra ar an gceist bhunúsach seo: 'cad é pointe ár n-eagraíochta?'

Is í an fhís an chomhthuisctint ar a bhfuil an eagraíocht ag iarraidh a bhaint amach agus an luach a bhfuil sé mar aidhm aige a thairiscint don phobal. Péinteanna sé pictiúr den todhchaí idéalach agus is féidir é a bheith cruthaitheach agus mhór araon. Tá dlúthnasc le fis do ráiteas fis a bhfuil ráiteas ar conas a rachaidh an domhan cuma difriúil má tá tú a bhaint amach d'fhís thar an fadtéarmach. Is ráiteas fis an pointe ancaire d'aon phlean straitéiseach. Leagtar amach ann cad ba mhaith le d'eagraíocht a bhaint amach ar deireadh thiar agus tugann sé cuspóir di a bheith ann. Níl an ráiteas fis faoi cad é an eagraíocht faoi láthair, ach cad tá súil aige a bheith. De ghnáth, ní féidir ráiteas fise agus fise a chruthú in aon suí amháin ach caithfear é a chur le chéile trí phróiseas comhoibrioch, ag bailiú léargais agus peirspictíochtaí. Ba chóir ráiteas fise dea-scríofa a bheith gearr, simplí, agus go sonrach le do áis.

Baintear úsáid as plean gníomhaíochta pobail chun páirt a ghlacadh i ngníomhú de réir na bhfadhbanna, na riachtanas, na hacmhainneachta agus na mianta atá ag an bpobal. Diríonn sé ar gníomhaíochtaí agus ar thionscnaimh atá tábhachtach do bhaill an phobail agus spreagann sé iad siúd ar spéis leo páirt ghníomhach a ghlacadh sa phróiseas. Is éard atá i gceist le Plean Gníomhaíochta Pobail a fhorbairt ná d'fhís, agus do smaointe do thionscadal, a aistriú go gníomhaíochtaí inlámhsithe iarbhir. Cuireann sé céimeanna nó cúraimí nithiúla ar fáil a theastaíonn chun gach cuspóir a chomhlíonadh agus leagtar amach ann na daoine aonair atá freagrach as an ngníomhaíocht, an tréimhse ama le haghaidh cur chun feidhme, agus na hacmhainní atá ag teastáil.

Chun plean gníomhaíochta pobail a fhorbairt, tá gá le hacmhainní agus ceannaireacht thiomnaithe agus, má dhéantar é a chomhdhéanamh agus a chur chun feidhme go rathúil, is féidir leis an méid seo a leanas a dhéanamh:

- Creidiúnacht a thabhairt ar iasacht do d'eagraíocht. Tugann plean gníomhaíochta tiomantas do thorthaí inlámhsithe, intomhaiste a bhaint amach don phobal agus do mhaoinitheoirí scoir/féideartha.
- A chinntiú nach ndéantar dearmad ar shonraí tábhachtacha
- Sábháil am, fuinneamh, agus acmhainní san fhadtéarma
- A chinntiú go bhfuil na daoine lena mbaineann rannpháirteach agus tiomanta le linn an phróisis

Is féidir leis na céimeanna seo a leanas tú a threorú tríd an bpróiseas chun plean gníomhaíochta straitéiseach nó pobail a fhorbairt:

CÉIM 1 GRÚPA STIÚRTHA A BHUNÚ

Tríd is tríd, tá grúpa stiúrtha comhdhéanta de pháirtithe leasmhara ábhartha éagsúla (idir 4-6 dhuine de ghnáth) a thugann treoir straitéiseach do thionscadal agus a chuireann spriocanna tionscadail i gcomhréir le spriocanna eagrúcháin. Tar éis don ghrúpa stiúrtha a bheith bunaithe, ba cheart don ghrúpa:

- › **Tearmaí tagartha a fhorbairt** (féach sampla san aguisín)
- › **Formáid** an phlean a chomhaontú
- › **Aontú** cé chomh fada a bheidh an plean ar feadh 2-5 bliana is gnách, le heagraíochtaí i dtimpeallacht atá ag athrú go tapa

CÉIM 2 FOIRMLIÚ AN FHÍS, MISEAN AGUS LUACH

- › Is **fís** ráiteas faoi cén fáth a dhéanann tú cad a dhéanann tú. Is ráiteas é a chuireann síos ar an todhchaí a bhfuil tú ag obair i dtreo.
- › Déanann **misean** cur síos ar cad a dhéanfaidh tú. Leagtar amach ann cuspóir d'eagraíochta
- › **Luachanna** cur síos ar conas a dhéanfaidh tú é. Déantar cur síos ann ar an méid is cúram duit agus ar na prionsabail atá mar bhonn agus mar thaca ag do chuid oibre.

LEIDEANNA

CHUN RÁITEAS MISIN A FHOIRMLIÚ LE DO PHÁIRTITHE LEASMHARA

Bealach maith chun fís, misean agus luachanna a fhorbairt is ea grúpa páirtithe leasmhara a thabhairt le chéile. Obair ar ráiteas amháin ag an am, i.e., a dhéanamh fís, ansin misean, agus ansin luachanna.

Seo a leanas fíorphróiseas chun **ráiteas misin** a fhorbairt do sheirbhís nó d'ionad nua. Scríobhtar é seo ag glacadh leis go bhfuil measúnú ar riachtanais déanta agat agus go bhfuil tuairim ghinearálta agat faoin méid is mian leat a bhaint amach. D'fhéadfaí an seisiún seo a dhéanamh i 1.5 uair an chloig, le grúpa de 6-15 duine:

- 1 Do pháirtithe leasmhara a thabhairt le chéile agus míniú a thabhairt ar sprioc an ionaid/na seirbhíse nua, deis a thabhairt ceisteanna a fhreagairt
- 2 Iarr ar gach duine tuairimí ginearálta a thairiscint ar cad a cheapann siad ba chóir an misean a bheith agus cad ba chóir a chur san áireamh
- 3 Daoine a bhriseadh isteach i ngrúpaí níos lú (2-3 duine) agus iad a fháil a scríobh amach an ráiteas misin. Tabhair dóibh marcóir agus A4 leathanach seo a dhéanamh ar. Inis dóibh:
- 4 Ba chóir ráiteas misin a bheith níos lú ná 30 focal, ba chóir é a bheith díreach, simplí, agus inspioráideach
- 5 Nuair a bheidh siad dréachtaithe, iarr ar gach grúpa a ráiteas misin a léamh. Spreag na grúpaí chun éisteacht go cúramach le ráitis mhisin na ndaoine eile ionas go mbeidh siad 'faoi stiúir' óna chéile.
- 6 Iarr ar gach grúpa a ráiteas bunaidh a athdhréachtú agus a mhéid smaointe, focal nó frásaí is féidir leo ó fhoirne eile a athdhréachtú.
- 7 Iarr ar gach grúpa a roinnt arís agus a fheiceáil cad iad na téamaí atá ag teacht chun cinn. Roghnaíonn an grúpa an ceann nó an bheirt is fearr leo, agus tógann duine éigin iad seo chun eagarthóireacht a dhéanamh tar éis an tseisiúin.
- 8 Is féidir na ráitis sin a chomhaontú ar deireadh trí ríomhphost nó i gceardlann eile.

CÉIM 3 DÉAN ANILÍS SWOT

Is próiseas anailiseach struchtúrtha é SWOT-anailís a bhfuil sé mar aidhm aige pointí níos láidre agus níos laige do chuideachta a aithint agus a anailísiú agus na deiseanna agus na bagairtí go bhfuil sé timpeallaithe ag. Sa chiall seo breathnaíonn sé ar fhachtóirí inmheánacha agus seachtracha araon.

Tá sé an-úsáideach úsáid a bhaint as an SWOT-samhail mar uirlis nuair a fhoirmliú plean straitéiseach/gníomhaíochta mar go gcbhraíonn sé leat a léiriú agus a phlé DNA agus uathúlacht do chuideachta chomh maith le deiseanna nua a iniúchadh. Is é an píosa is fearr comhairle a thabhairt duit nuair a dhéanamh SWOT-anailís a bheith macánta. Ní thabharfaidh anailís SWOT ach luach duit má bhraitheann gach duine lena mbaineann saor in aisce a gcuid smaointe a chur in iúl freisin má chiallaíonn sé seo smaointe nach bhfuil chomh taitneamhach a roinnt faoin gcaoi a bhfuil rudaí ag dul sa chuideachta.

- › **Láidreachtaí:** déan cur síos ar a bhfuil ag éirí go maith le d'eagraíocht agus ar na nithe a scarann ón gcomórtas í. Is iad seo an méid a bhfuil saineolas agat, na tréithe, agus na cáilíochtaí atá ag d'fhostaithe, ina n-aonar agus mar fhoireann, agus na gnéithe ar leith a thugann do chomhsheasmhacht d'eagraíocht. Samplaí de láidreachtaí a d'fhéadfadh a bheith ann ná custaiméirí dílse, ardleibhéal rannpháirtíochta, agus tiomantas i measc na foirne, áiseanna uathúla, seirbhísí ar ardchaighdeán agus acmhainní airgeadais
- › **Laigi:** an bhfuil gnéithe bunúsacha de do chuideachta a stopann sé ó feidhmiú ag an leibhéal is fearr agus i gcás ina bhfuil deis le feabhsú. Tá tionchar diúltach ag laigi ar rath do chuid eagraíochtaí agus seasann siad ar an mbealach chun caighdeán inmhianaithe a bhaint amach. Samplaí a d'fhéadfadh a bheith ann ná droch
- › **Deiseanna:** an bhfuil oscailtí nó seans go dtarlódh rud éigin dearfach. Eascaíonn siad de ghnáth as cásanna lasmuigh de d'eagraíocht agus déantar scanadh le haghaidh deiseanna go héifeachtach le súil ar an méid a d'fhéadfadh an todhchaí a thabhairt. Is féidir a bheith in ann a fheiceáil deis a bheith go leor éacht cruthaitheach agus is féidir a bheith ina bhealach iontach chun seasamh do áis go dearfach
- › **Bagairtí:** Cuir san áireamh aon rud a d'fhéadfadh tionchar diúltach a imirt ar do chuideachta ón taobh amuigh, mar shampla fadhbanna slabhra soláthair, costais atá ag ardú d'ábhair nó iomaíocht a mhéadú. Tá sé tábhachtach monatóireacht a dhéanamh ar bhagairtí agus iad a réamh-mheas go leanúnach ionas gur féidir leat an oiread gníomhaíochta agus is féidir a dhéanamh ina gcoinne in am trátha

Bealach coiteann chun anailís SWOT a dhreachtú is ea tábla a chruthú atá roinnte ina cheithre cholún chun gach gné imbhualite a liostú. Léiríonn an léaráid seo a leanas na codanna éagsúla den anailís SWOT ar bhealach níos mionsonraithe:

LÁIDREACHTAÍ	LAIGÍ
<ul style="list-style-type: none"> Smaoinigh ar do dhaoine, d'acmhainní, do chórais agus do nósanna imeachta — cad a dhéanann tú go han-mhaith? Cad a dhéanann tú níos fearr ná a chéile? Cad iad na hacmhainní uathúla is féidir leat a úsáid? Cad a fheiceann daoine eile mar do chuid láidreachtaí? 	<ul style="list-style-type: none"> Smaoinigh ar do dhaoine, d'acmhainní, do chórais agus do nósanna imeachta — cad is féidir leat a fheabhsú agus cad atá in easnamh ort? Tóg am chun scrúdú a dhéanamh más rud é, conas agus cén fáth go bhfuil cuideachtaí eile den chineál céanna ag déanamh níos fearr ná tú
<p>Samplaí de láidreachtaí aitheanta:</p> <p>"Cuireann an meascán d'áiseanna laistigh agus lasmuigh acmhainn uathúil spóirt agus áineasa ar fáil don phobal áitiúil"</p> <p>"Is grúpa éagsúil iad baill an bhoird atá tiomanta, taithí agus oilte go léir ina ról mar chomhaltaí boird"</p>	<p>Samplaí de laigí a sainithníodh:</p> <p>"Níl eolas ag comhaltaí an bhoird faoin dlí agus faoin reachtaíocht"</p> <p>"Níl spás teoranta ná seomraí cruinnithe beaga ann freastal ar riachtanais líon méadaitheach grúpaí pobail atá ag iarraidh na n-áiseanna seo"</p>

DEISEANNA	BAGAIRTÍ
<ul style="list-style-type: none"> Smaoinigh ar dheiseanna maithe ar féidir leat leas a bhaint astu. Ní gá iad seo a bheith cluiche-changers: beidh Fiú buntáistí beaga a dhéanamh An bhfuil aon athruithe ar bheartas rialtais a bhaineann le do réimse nó athruithe ar phatrúin shóisialta agus próifíilí daonra? 	<ul style="list-style-type: none"> Fiosraigh an bhfuil réimsí leochaileachta laistigh de d'eagraíocht a d'fhéadfadh fadhbanna a chruthú mar gheall ar thosca seachtracha. Smaoinigh ar conas is féidir leat an riosca a íoslaghú Coinnigh súil ar áiseanna cosúil leatsa — cad atá ar siúl acu agus cén chaoi a bhfuil sé ag dul? Ní gá duit iad a chóipeáil, ach is féidir leat a lán a fhoghlaim as a rath agus teipeanna

<p>Samplaí de dheiseanna sainaitheanta:</p> <p>"Léiríonn staitisticí go bhfuil méadú ag teacht ar theaghlach óga atá ag bogadh go dtí an ceantar. Conas is féidir linn dul i ngleic leo seo sa tsaoráid? & QUOT;</p> <p>"Cad is féidir linn a dhéanamh chun dul i ngleic leis an méadú atá ag teacht ar líon na ndaoine óga a fhulaingíonn leithlisiú agus uaigneas?"</p>	<p>Samplaí de bhagairtí sainaitheanta:</p> <p>"Aistarraingíodh maoiniú mar gheall ar chiorruithe buiséid"</p> <p>"Tá saoráid eile bunaithe le déanaí i gceantar ina bhfuil go leor dár n-úsáideoirí reatha ina gcónaí"</p>
--	---

CÉIM 4 PLEANÁIL CONAS A RACHAIDH TÚ I DTEAGMHÁIL LE PÁIRTITHE LEASMHARA

- Beidh seans níos fearr agat d'fhís a bhaint amach le cabhair, tacaíocht agus comhoibriú daoine aonair, grúpaí agus eagraíochtaí eile laistigh den phobal.
- Leis na dúshláin agus na leigheasanna féideartha san áireamh, tá tú in ann seisiún anailíse páirtithe leasmhara a sheoladh. Tugtar forléargas sa tábla seo a leanas ar fhaisnéis thábhachtach a bhailiú agus ar pharaiméadair a bheidh le cur san áireamh agus an méid sin á dhéanamh:

DÚSHLÁIN/RIOSCAÍ	RÉITIGH FHÉIDEARHA
Mainneachtain maidir le trasghearradh de bhaill agus leasanna pobail a bheith i gceist	Bain úsáid as foinsí éagsúla i do líonra chun na leasanna, na daoine aonair agus na heagraíochtaí a chaithfidh a bheith mar chuid de sheisiún anailíse na ngeallsealbhóirí a phlé agus a aithint.
Ag glacadh leis na riachtanais: smaointe cinnte a chur i láthair seachas ionchur a iarraidh	Cé go dtabharfaidh cur i gcrích measúnaithe riachtanais léiriú maith ar riachtanais, ná glac leis go bhfuil torthaí den sórt sin 'bulletproof'. Deis a thabhairt do pháirtithe leasmhara dúshlán a thabhairt do do chuid torthaí.
Caitheamh le haiseolas mar chomórtas agus léirmheas diúltach, seachas deiseanna foghlama	Tá sé tábhachtach go bhfanfaidh tú ar oscailt do thuairimí éagsúla seachas sin, b'fhéidir nach mbraitheann páirtithe leasmhara go muiníneach tuairim dhifriúil a chur in iúl
Ag tabhairt níos mó credence agus aird a thabhairt ar ceannairí aitheanta go hoifigiúil.	Níl Róil agus caidrimh soiléir i gcónaí — gearrtha ag tús an phróisis. Bí ar an eolas go bhféadfadh ceannairí aitheanta a bheith ina bhfigiúirí deighilteacha agus freagrach as roinnt daoine nach bhfuil rannpháirteach

CÉIM 5 SOCRAIGH CUSPÓIRÍ AGUS SPRIOCANNA SOILÉIRE

Chun a chinntiú go bhfuil do chuspóirí soiléir agus reachable, a úsáideach chun iad a fhoirmiú ag baint úsáide as an tsamhail 'SMART'. Cuireann an cur chuige seo deireadh le ginearálta agus le buille faoi thuairim, leagann sé amlíne shoiléir amach, agus déanann sé níos éasca dul chun cinn a rianú, agus garspriocanna cailte a shainiú. Tagraíonn gach litir in SMART do shaintréithe sonracha ba cheart a léiriú sa chuspóir. Is iad seo **S**imple, **M**easurable, **A**chievable, **R**elevant agus **T**ime bound. Sa méid seo a leanas, beimid ag féachaint níos dlúithe ar cad atá taobh thiar de na focail seo agus moltaí a chur ar fáil maidir le ceisteanna is féidir leat a iarraidh a sheiceáil má tá do spriocanna ag maireachtáil suas go dtí na riachtanais SMART.

RIACHTANAIS CLISTE

SONRACH	<p>Ba chóir go mbeadh do sprioc soiléir agus sonrach chun go mbeidh tú in ann do chuid iarrachtaí a dhíriú agus go mbraitheann tú spreagtha chun é a bhaint amach. Agus do sprioc á dréachtú agat, déan iarracht na ceisteanna seo a fhreagairt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cad ba mhaith linn a chur i gcrích? • Cén fáth a bhfuil sé tábhachtach? • Cé atá i gceist? • Cad iad na bearta is gá a dhéanamh chun é a bhaint amach? • An bhfuil ár ráiteas sprice a rá cad atá ar siúl againn agus cé dó agus a úsáid briathra láidir — i.e., Chun clár nua a fhorbairt do thuismitheoirí aonair a ritheann dhá lá sa tseachtain agus a bhfuil baint ag 30 teaghlach.
MEASURABLE (TOMHASACH)	<p>Déanann cainníochtú do sprioc go pointe áirithe le feiceáil níos inlámhsithe toisc go soláthraíonn sé ar bhealach a rianú agus a thomhas dul chun cinn agus spriocdhátaí a chomhlíonadh. Ina theannta sin, is féidir leis gach duine atá rannpháirteach a spreagadh agus a dhíriú i gcónaí mar gheall ar thaithe chomhroinnte ar sprioc choiteann a bhaint amach.</p> <p>Agus tú ag cinntiú go bhfuil do sprioc intomhaiste, is féidir leat ceisteanna a chur, mar shampla:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cad iad na méadrachtaí/paraiméadair atá le húsáid againn chun a chinneadh an bhfuil an dul chun cinn atá beartaithe á dhéanamh againn i dtreo na sprice? • Cén chaoi a mbeidh a fhios againn an bhfuilimid ar an mbóthar ceart? • Is féidir méadrach a bheith bunaithe ar aschur, i.e. líon na ndaoine nó na seisiún nó uaireanta an chloig, nó d'fhéadfadh sé a bheith bunaithe ar thorthaí agus féachaint lena fháil amach an bhfuair daoine an spriochoradh, i.e. go bhfanann 75 % de ghrúpa an duine óig ar scoil don bhliain.
ACHIEVABLE INMHAITHEACHA	<p>Is éard atá i gceist leis an gcuid seo den phróiseas chun spriocanna a leagan síos ná seiceáil chriticiúil réaltachta toisc gur gá sprioc, ina chroílár, a bheith réalaíoch chun gur fiú díriú uirthi. Tá sé sách éasca a ráthú ar an achievability de sprioc má tá tú an ceann a leagan síos é. Mar sin féin, ní hé seo an cás i gcónaí mar uaireanta spriocanna a thabhairt duit ó áiteanna eile. Sna cásanna seo, tá sé rithábhachtach go gcuireann tú in iúl aon amhras nó srianta a d'fhéadfá a bheith ag obair faoi bhun.</p> <p>Chun meastóireacht a dhéanamh ar sprioc a bhaint amach, is féidir leat a iarraidh ar na ceisteanna seo a leanas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • An bhfuil an sprioc rud éigin is féidir le d'fhoireann a chur i gcrích go réasúnta, ag cur na n-acmhainní atá ar fáil san áireamh? • An bhfuil tú féin agus an fhoireann na huirlisí agus na scileanna a theastaíonn? Mura bhfuil na huirlisí agus na scileanna atá ag teastáil agat faoi láthair, smaoinigh ar an méid a thógfadh sé chun iad a bhaint amach.

RIACHTANAIS CLISTE

RÁBHARTHA	<p>Nuair a mheasann tú ábharthacht an sprioc, ní mór duit smaoineamh ar an bpictiúr níos mó agus cén fáth go bhfuil tú ag leagan síos an sprioc shonrach seo. Tá sé tábhachtach go n-ailíníonn an sprioc le luachanna na saoráide pobail i gcomhthéacs níos leithne ionas gur féidir leis a bheith tairbheach a bheith airdeallach ar ráiteas físe d'eagraíochtaí.</p> <p>Chun ábharthacht a phlé, tá sé úsáideach machnamh a dhéanamh ar na ceisteanna seo a leanas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • An bhfuil an chuma ar an sprioc fiúntach? • An bhfuil dúbailt ar obair eagraíochtaí eile (má tá, an bhfuil tú níos fearr a bheith i gcomhpháirtíocht leo seachas é a dhéanamh tú féin)? • An bhfuil an sprioc ag teacht leis na riachtanais a sainithníodh sa mheasúnú ar riachtanais? • An muidne na daoine cearta chun an sprioc seo a bhaint amach?
TIME FAOI CHEANGAL	<p>Ní mór spriocdháta a bheith ann, mar sin tá spriocdháta ann chun díriú ar agus rud éigin a bheith ag obair i dtreo. Tá sé rithábhachtach go mbeidh gach duine ar an eolas faoi pharaiméadair a bhaineann le ham-am ionas go mbeidh comhaontú comhroinnte ann maidir leis an tréimhse ama agus an dul chun cinn inmhianaithe mar go gcuideoidh sé sin le cosc a chur ar chúraimí laethúla tosaíocht a thabhairt do na spriocanna fadtéarmacha.</p> <p>D'fhonn saincheisteanna a bhaineann le ham a phlé agus a chomhaontú, is úsáideach na ceisteanna seo a leanas a fhreagairt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • An bhfuil muid mar phríomhbhall foirne do gach gníomh? • Cad é an fráma ama chun an sprioc a bhaint amach? • An bhfuil a fhios ag gach duine cad atá le déanamh acu, nuair a chaitfidh siad é a dhéanamh agus cathain a bheidh siad críochnaithe? • An bhfuil gach duine compordach leis an am-horizon?

CÉIM 6 SCRÍOBH SUAS DO PHLEAN, É A SCAIPEADH AGUS É A ÚSÁID I BPLEANÁIL BHLIANTÚIL AGUS MÍOSÚIL

Ag an bpointe seo ba chóir duit an Plean Straitéiseach/Plean Gníomhaíochta a scríobh. (Féach an t-agusín le haghaidh Teimpléad).

Chun cáilíocht do phlean straitéiseach/gníomhaíochta a mheas, is féidir leat na ceisteanna seo a leanas a úsáid:

- An bhfuil an plean críochnaithe? An liostaítear ann na céimeanna gníomhaíochta nó na hathruithe go léir atá le lorg i ngach cuid ábhartha den phobal (e.g. scoileanna, gnó, rialtas)
- An bhfuil an plean soiléir? An bhfuil sé soiléir cé a dhéanfaidh cad ag cathain?
- An bhfuil an plean solúbtha? Léiríonn sé go bhfuil obair idir lámha sa phlean, agus go bhfreastalaíonn sé ar dheiseanna agus bacainní nua atá ag teacht chun cinn

Cé go bhféadfadh sé a bheith tarraingteach cloí go dlúth le gníomhaíocht nó plean straitéiseach dea-shainithe agus é á scaipeadh, is minic a léireoidh an réaltacht an gá atá le réitigh chruthaitheacha a choigeartú agus a aimsiú feadh na slí. Dá bhrí sin, tá sé tábhachtach tús áite a thabhairt don chumarsáid le do pháirtithe leasmhara agus monatóireacht agus pleanáil a dhéanamh ar bhealach leanúnach agus dinimiciúil. Tá roinnt pointí a bheith ar an eolas faoi sa phróiseas:

Dlúthchumarsáid agus obair leantach go minic le gach duine lena mbaineann	Tá sé thar a bheith tábhachtach don phróiseas ar fad gach duine a choinneáil ar an eolas faoin méid atá ar siúl mar go gcuireann sé seo in iúl do dhaoine go bhfuil siad tábhachtach, rud a chothaíonn spreagadh agus a threisiú a mbraistint freagrachta. Is féidir é sin a dhéanamh tríd an méid seo a leanas a dhéanamh: <ul style="list-style-type: none"> • An plean gníomhaíochta a dháileadh i scríbhinn ar gach duine a bhfuil ainmneacha orthu a ghabhann le cúraimí sonracha. • Glaonna teileafóin tacaíochta rialta ag fiafraí cén chaoi a bhfuil baill foirne, lena n-áirítear oibríthe deonacha, ag dul ar aghaidh
Dul chun cinn agus torthaí a mheas	Iscuma cé mhéad pleanála a dhéanann tú roimh ré, ní bheidh tú in ann a thuar go díreach conas a tharlóidh an próiseas. Dá bhrí sin, beidh ort dul chun cinn agus torthaí a mheas agus a mheas go leanúnach. Cabhróidh sé seo le cinneadh a dhéanamh má tá tú ag bogadh i dtreo do chuspóirí agus do spriocanna. Tá sé tábhachtach smaoineamh ar an gcuma a bheidh ar rath agus ar na torthaí atá ag teastáil roimh ré agus le linn na ngníomhaíochtaí. Is féidir leat na ceisteanna seo a leanas a úsáid chun dul chun cinn agus torthaí a mheas: <ul style="list-style-type: none"> • Cé chomh mór agus a shroich tú an méid a bhí leagtha amach le baint amach ag am ar leith? • Cé chomh maith agus a bainistíodh í agus cé a bhí páirteach ann? • An ndearna na daoine a gealladh tascanna a chur i gcrích agus ar bhealach tráthúil? • Cad iad na dúshláin agus na deiseanna a rith tú isteach ar an mbealach? Conas a láimhseáil tú iad? • Cad iad na ceachtanna a d'fhoghlaim tú? • Cad atá beartaithe agat a dhéanamh seo chugainn

CÉIM 7 PLEAN GNÍOMHAÍOCHTA AN CHOMHPHOBAIL A OIRIÚNÚ AGUS A RIANÚ

Ag féachaint go sonrach ar phlean gníomhaíochta pobail, is doiciméad beo é seo agus mar sin ní mór duit oiriúnuithe a dhéanamh de réir mar is gá agus ag an am céanna a bheith fíor do phrionsabail, luachanna agus cuspóir foriomlán an phlean. Tá sé tábhachtach go gcoinnítear an pobal i gcoitinne páirteach sa phróiseas, mar shampla trí eolas ar fhorbairt agus ar dhul chun cinn agus trí spreagadh chun tuairimí a nochtadh agus ceisteanna a chur maidir leis an dul chun cinn.

I measc roinnt bealaí úsáideacha chun é seo a dhéanamh tá:

- Seol nuachtlitir a dhíríonn ar an bplean gníomhaíochta faoi stiúir an phobail gach 4-6 mhí
- Leathanach faoi stiúir an phobail a chruthú ar na meáin shóisialta
- Seisiúin nuashonraithe an phlean gníomhaíochta faoi stiúir an phobail a sheachadadh ar bhonn 6 mhí ina dtugtar cuireadh do gach ball pobail
- Cur i láthair do phríomhghrúpaí áitiúla arna iarraidh sin

7.6 Acmhainní chun Plean Straitéiseach/Plean Gníomhaíochta a fhorbairt

CAD É?

Teimpléad don Plean Gnó

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/03/Business-plan-template.docx>

Plean oibre Ionad Samplach

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/Centre-Work-Plan-Template.pdf>

7.7 Forbhreathnú ar Thacaíochtaí Forbartha Pobail Chomhairle Contae Fhine Gall

Aithníonn Oifig Forbartha Pobail Chomhairle Contae Fhine Gall an tábhacht a bhaineann le forbairt leanúnach na dtionscnamh pobail inár n-ionaid. Forbraíodh roinnt tionscnamh chun rannpháirtíocht an phobail a spreagadh agus chun ardú céime a thabhairt d'ionaid phobail agus chun deis a thabhairt do bhaill den phobal áitiúil páirt a ghlacadh ina n-áis phobail áitiúil. Tacaímid le himeachtaí ar nós Laethanta Teaghlaigh, Laethanta Teaghlaigh na Nollag, Scéalaíocht, Cláir Samhraidh, Ranganna Ealaíon & Ceardaíochta, Gníomhaíochtaí Cruthaitheacha, Clubanna Leabhar, Bia Sláintiúil Déanta Easy, Seóanna Tallainne, Gníomhaíochtaí Iarscoile/Clubanna, Club Laethanta Shona, Grúpaí Tuismitheoirí & Leanaí, Maidin Caife, Club Pictiúrlann, Clubanna Oibre Baile, Clubanna Bricfeasta, Ranganna Folláine, Ranganna Damhsa agus imeachtaí Sinsearacha.

Áirítear an méid seo a leanas ar an ról mar Oifigeach Pobail:

- Tacaíocht a thabhairt d'ionad chun cláir, gníomhaíochtaí agus seirbhísí a fhreagraíonn do riachtanais áitiúla a aithint agus a fhorbairt
- Cúnamh a thabhairt d'ionad chun an úsáid is fearr is féidir a bhaint as an bpobal
- Ionad a chumadh mar phointe fócasach/áit bailithe/mol i bpobal (chun braistint thábhachtach áite a chur ar fáil i bpobal)
- Ionad a nascadh le príomhpháirtithe leasmhara (grúpaí áitiúla, seirbhísí agus gníomhaireachtaí) a éascóidh líonraí, naisc agus comhoibriú.
- Tacaíocht a thabhairt d'ionad chun ról a thabhairt do dhaoine pobail i mbainistiú an ionaid
- Maoiniú a chur ar fáil chun tacú le hionad chun tionscnaimh a sheachadadh ina bpobal féin

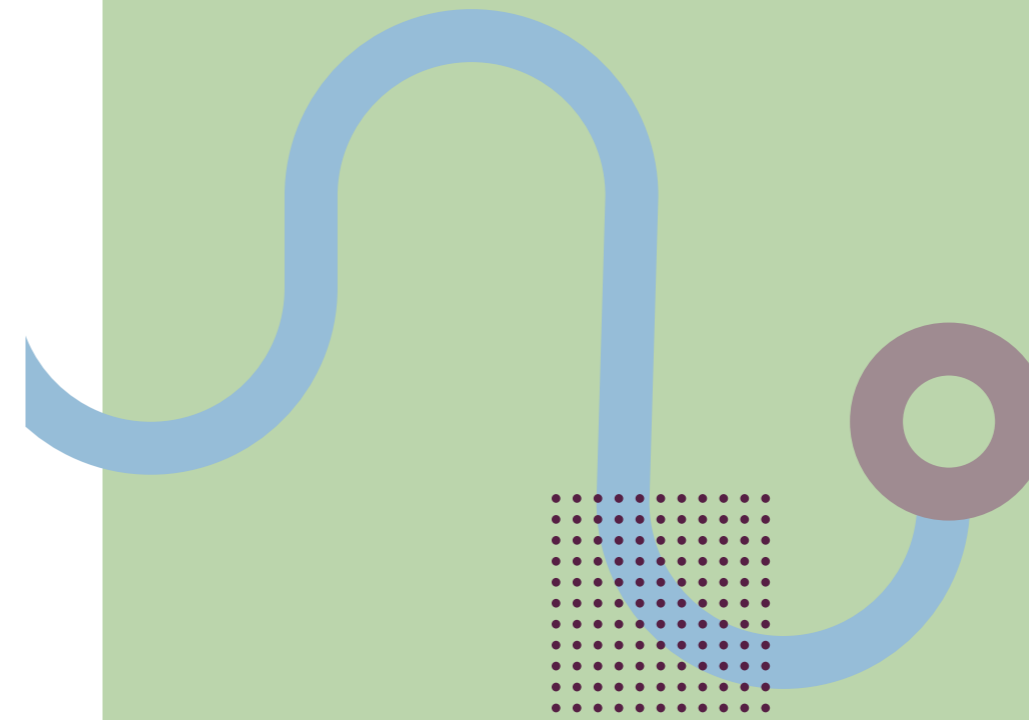
I measc na dtacaíochtaí sonracha tá:

- Clár gníomhaíochta pobail áitiúil a dhearadh agus a fhorbairt
- Spriocghrúpa Pobail a nascadh le húsáid an ionaid (Imeacht/Cruinniú)
- Tacú le bunú grúpaí comhairleacha áitiúla chun eolas a chur ar fáil do ghníomhaíochtaí ionaid — lena n-áirítear úsáideoirí ionaid, cónaitheoirí, grúpaí áitiúla pobail/seirbhísí/gníomhaireachtaí
- Ionadaíocht an phobail ar bhord bainistíochta ionad pobail a aithint agus tacú léi
- Rannpháirtíocht na n-ionad pobail a éascú i dTionscnaimh faoi stiúir Chomhairle Contae Fhine Gall i.e. Tionscadal Samhraidh, Tionscadal Oíche Shamhna, an tSeachtain um Chuimsiú Sóisialta,

Áirítear leis an Tacaíocht Mhaoinithe:

- Comhairle agus faisnéis a chur ar fáil maidir le hiarratas a dhéanamh ar Scéim Mhaoinithe um Ghníomhaíochtaí Pobail Fhine Gall
- Maoiniú Cláir a chur ar fáil le haghaidh gníomhaíochtaí speisialta aonuaire a dhíríonn ar riachtanas sonracha sa phobal.
- Tacaíocht a thabhairt d'ionad pobail maidir le hlarratais Chistiúcháin Neamh-Údaráis Áitiúla a ullmhú
- www.fingal.ie/council/service/community-officers-team

08

Margaíocht agus Meáin Shóisialta

Is féidir le straitéis margaíochta agus brandála dea-phleanáilte cabhrú leat a choimeád ar bun le rann-pháirtíocht láidir ar feadh na bliana le do bhaill phobail. Féachtar sa roinn seo ar uirlisí atá saor in aisce agus atá ar fáil go héasca a úsáid agus béim á leagan ar na meáin shóisialta.

8.1 Nuachtlitreacha

Fiú leis an méadú gear atá tagtha ar uirlisí agus teicnící digiteacha nua, is foirm éifeachtúil agus éifeachtach de mhargaíocht dhigiteach d'ionaid phobail fós é an r-phost. Is coinníoll bunúsach le haghaidh margaíochta ríomhphoist go bhfuil tú bailithe seoltaí ríomhphoist daoine agus go bhfuil siad aontaigh faisnéis a fháil uait. Tá an chéad chéim dea-roghnaithe de do straitéis r-phost-mhargaíocht, más rud é nach bhfuil tú déanta cheana féin mar sin, a chruthú **nuachtlitir** a dháileadh tú ar bhonn rialta do gach duine ar an liosta seoltaí.

LEIDEANNA

CHUN NUACHTLITREACHA ÉIFEACTHÚLA A SCRÍOBH:

- tBa chóir duit a sheoladh nuachtlitir nuair a bhfuil tú rud éigin suimiúil a insint, seachas cloí go docht le minicíocht ar leith, mar shampla amháin in aghaidh na míosa.
- Déan roinnt taighde, labhairt le daoine, breathnú ar nuachtlitreacha eile: cad a dhéanann suimiúil iad, catchy, agus ábhartha, idir amhairc agus i dtéarmaí ábhar? Bain úsáid as seo mar inspioráid. Leideanna maithe: coinnigh sé áitiúil, tá éagsúlacht guthanna agus faisnéise ann, cuir grianghraif san áireamh, coinnigh gach rud gearr.
- Féach ar na hacmhainní atá ar fáil duit i do shaoráid. An bhfuil duine éigin a bhfuil saineolas grafach, súl amhairc, scéalaí oilte nó profleitheoir aireach? Iarr orthu a gcuid saineolais agus cabhrach a iarraidh orthu.
- Scrúdú a dhéanamh ar spriocanna do nuachtlitir: cad ba mhaith leat a insint, agus cén toradh a bhfuil tú ag iarraidh? Ba cheart duit smaoineamh ar conas is féidir le do nuachtlitir dul i ngleic le do spriocphobail go léir.
- Bí cúramach athrá a sheachaint mar d'fhéadfadh an léitheoir a chailleadh ús ag léamh an t-eolas céanna arís agus arís eile.
- Fócas ar sheoladh do shintiúsóirí eolas oideachasúil, ábhartha, agus tráthúil. Tá eolas NUA, nó rudaí a bhaineann leo nó atá ábhartha dóibh, ag teastáil ó dhaoine — an féidir leat grúpaí áitiúla a mhealladh chun ábhar a thabhairt duit — duaiseanna, dánta, scéalta, grianghraif, éachtaí áitiúla, agus fógraí faoi imeachtaí atá ar na bacáin.
- An bhféadfadh polaiteoirí áitiúla ábhar spéisiúil a chur ar fáil — má shroicheann tú é, beidh siad sásta faoin nochtadh — ach bí cinnte go dtugann tú an deis do gach páirtí.
- Má úsáideann tú grianghraif, cinntigh go bhfuil toiliú agat.
- Bí ar an eolas faoi na saincheisteanna teicniúla, mura bhfuil scileanna teicniúla agat, téigh i gcomhairle le duine a dhéanann. Mar shampla, ní mór an nuachtlitir a bheith taitneamhach amhairc agus feidhmiúil d'úsáideoirí deisce agus soghluaiste araon. Is féidir le bogearraí maith nuachtlitir (i.e. MailChimp, mailjet) nó dearadh grafach (Canva) cabhrú
- Iarr ar do úsáideoirí cad a cheapann siad ar do nuachtlitir agus é a bharrfheabhsú de réir a chéile de réir a n-aiseolas

8.2 Deighilt an spriocgrúpa

Ba chóir an chéad chéim bhunúsach eile de do straitéis margaíochta r-phost a dheighilt do lucht féachana a chiallaíonn go bhfuil tú iad a roinnt i ngrúpaí de réir saintréithe sonracha sainithe ag tú. Is é an príomh-smaoineamh atá taobh thiar de sin ná go bhfuil do chumarsáid i bhfad níos éifeachtaí nuair atá sí dírithe go sonrach ar lucht féachana ar leith agus ar chúis ar leith — i.e., ríomhphoist a sheoladh faoi sheirbhísí agus tacaíochtaí do theaghlaigh chuig daoine a bhfuil leanaí acu.

Coinníoll chun deighilt a dhéanamh ar do lucht féachana ná go bhfuil bunachar sonraí agat ina bhfuil faisnéis ar conas is féidir leat iad a dheighilt. Sula mbailítear faisnéis faoi dhaoine agus sula dtéann siad i dteagmháil leo, déan cinnte go bhfuil gach duine sásta cumarsáid a fháil uait. Smoainigh ar na codanna éagsúla de do bhaill agus do lucht tacaíochta eile gur mian leat teachtaireacht ar leith a sheoladh chuig. Mar a fheicfidh tú de na samplaí seo a leanas, tá go leor bealaí a d'fhéadfá a roghnú chun deighleog do liosta teagmhála:

- Gach ball reatha
- Comhaltaí reatha a fhreastalaíonn go rialta ar d'áis
- Baill reatha nach bhfreastalaíonn ach go hannamh ar d'áis
- Comhaltaí a bhí ann roimhe sin nó comhaltaí atá imithe as feidhm
- Daoine a d'fhreastail ar do shaoráid ach nach baill iad
- Oibrithe deonacha — san am atá caite nó san am i láthair
- Urraitheoirí — stair an lae inniu
- Baill d'aoisraon áirithe
- Baill a chónaíonn laistigh de limistéar ar leith de do phobal
- Baill a d'fhreastail ar ghníomhaíochtaí sonracha i do shaoráid

Is féidir leat do dheighilt a úsáid chun an t-eolas a dhírú ionas go ndealraíonn sé go mbaineann sé leis an nglacadóir, mar shampla, má thosaíonn tú ag tairiscint gníomhaíochta spóirt a raibh cuid de do bhaill ar annamh a fhreastalaíonn ar do shaoráid páirt ghníomhach acu roimhe seo, is féidir leat an t-eolas a dhírú orthu sin. Léiríonn eolas spriocdhírithé torthaí i bhfad níos fearr mar a fhaigheann formhór na ndaoine sa lá atá inniu ríomhphoist ó sheoltóirí éagsúla ar bhonn laethúil a dháileadh gan aird a thabhairt ar roghanna agus nósanna aonair.

Más mian leat é a chur go dtí an chéad leibhéal eile ansin is féidir leat CRM, córas bainistíochta caidreamh cliant a fhorbairt, a dhéanfaidh a lán den obair maidir le taifid daoine agus a rannpháirtíocht leat a choinneáil. Chun eolas a fháil faoi seo agus tabhartais bogearraí, déan teagmháil le www.enclude.ie atá carthanas a dhíríonn ar thacaíocht a thabhairt do dhaoine eile gan brabúis a úsáid chun teicneolaíocht den chineál seo a úsáid.

8.3 Na meáin shóisialta

Is bealach iontach é na meáin shóisialta chun ceangal agus coinneáil i dteagmháil le do phobal agus chun d'áis agus do sheirbhísí a fhógairt. Tá buntáistí airgeadais na meán sóisialta ollmhór toisc go bhfuil na hardáin is mó ar nós Facebook agus Instagram saor in aisce, agus is féidir leat teacht ar go leor daoine i dtréimhse an-ghearr. Mar sin féin, bí ar an eolas go nglacann baill tiomantais, acmhainní daonna, agus cruthaitheacht ó do thaobh a bhfuil próifil acu ar na meáin shóisialta agus go n-éiríonn leo páirt a ghlacadh iontu. Mura ndéanann tú ábhar rialta spéisiúil a bhaineann le do lucht féachana a phostáil — b'fhéidir nach bhfaighidh tú na leantóirí, is gá duit. Tá sé úsáideach straitéis margaíochta meán sóisialta a fhorbairt chun cabhrú leat an leas is fearr a bhaint as na meáin shóisialta.

Seo a leanas liosta leideanna is féidir leat a úsáid agus tú ag obair ar do straitéis meán sóisialta, tabhair le chéile cúpla duine agus:

- Cuspóir do na meáin shóisialta a shoiléiriú (i.e. baill nua?)
- Cad iad na hacmhainní a chaithfidh tú a leithdháileadh air?
- Tá sé de cheart agat gan freagra a thabhairt ná freagra a thabhairt ar gach teachtaireacht
- Sainigh na róil agus na freagrachtaí laistigh de d'fhoireann agus bí soiléir ar ghné ar ghné ar nós minicíocht na nuashonruithe, am le haghaidh freagraí nuair a sheolann daoine teachtaireachtaí príobháideacha, cineálacha fógraí etc.
- Pléigh do stíl chumarsáide: cén teanga a úsáidfidh tú, cén t-atmaisféar is mian leat a chruthú, cad iad na luachanna ar mian leat do phróifíl a tharchur chuig na húsáideoirí? Cad nach mbeidh tú ag postáil ar (i.e. polaitíocht)?
- Aontú leis an gcineál post agus leis an ábhar a chruthóidh siad — d'fhéadfadh féilire post a bheith ann
- Má tá tú ag tosú díreach nó ag iarraidh a bump suas leanúna go tapa is féidir leat a reáchtáil comórtas?
- Déan meastóireacht ar do phróifíl ar bhonn leanúnach: iarr ar d'úsáideoirí aiseolas a thabhairt agus úsáid é seo chun feabhas a chur ar

Nuair a bhí tú gníomhach ar na meáin shóisialta ar feadh tamaill, ba cheart duit do pháirtí leasmhar a thabhairt le chéile arís chun do chuid iarrachtaí go dtí seo a mheas. Cuir na ceisteanna seo a leanas:

- Cad atá ag obair, agus cad nach bhfuil?
- Cé atá i dteagmháil leat?
- Cé na líonraí eile a úsáideann do spriocphobal?
- Conas a chuireann do láithreach sna meáin shóisialta i gcomparáid leis an gcomórtas?
- Cé atá ag déanamh seo go maith?

Nuair a bheidh na ceisteanna seo go léir pléite agat beidh tú réidh le tosú ag smaoineamh ar bhealaí chun feabhas a chur ar do straitéis mhargaíochta sna meáin shóisialta.

8.4

Acmhainní Margaíocht agus na meáin shóisialta

CAD É?

Tuairisc a thabhairt le sonraí ó charthanais Éireannacha maidir leis an úsáid a bhaineann siad as teicneolaíocht agus as meáin shóisialta

www.wheel.ie/sites/default/files/media/file-uploads/2019-10/Digital%20Charity%20Lab%202019%20Ireland%20Tech%20Survey%20Results%20%20Resources.pdf

An Treoir um Margaíocht Dhigiteach Riachtanach do Charthanachtaí

www.thewebbureau.ie/media/1707/charity-pack.pdf

Céim ar chéim chun plean meán sóisialta a chruthú

<https://monday.com/blog/marketing/social-media-marketing-plan/>

Teimpléad le haghaidh straitéis agus plean margaíochta

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/03/Marketing-Strategy-Plan.docx>

Plean Margaíochta agus Coms v.3 23 Eanáir 2023

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/03/Marketing-and-Coms-plan-v.3-23rd-January-2023.pdf>

Achoimrí tacaíochta don Treoir Phleanála Phraiticiúil

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/03/Practical-Planning-Guide-support-summaries.xlsx>

09

Bainistíocht Riosca

Tá riosca ann do gach eagraíocht agus eascraíonn sé ó fhoinsí éagsúla. Tá rioscaí ann maidir le héiginn-teachtaí airgeadais, dliteanais dhlíthiúla, saincheisteanna teicneolaíochta, earráidí bainistíochta straitéisí, tubaistí nádúrtha, timpistí, díobháil agus cailteanas nó damáiste do mhaoín. Is éard atá i mBainistíocht Riosca ná an próiseas chun na bagairtí seo a aithint, a mheasúnú agus a rialú.

Tá dualgas ar fhostóirí sábháilteacht, sláinte agus leas fostaithe ag an obair a chinntiú, a mhéid is féidir le réasún. **Chun gortuithe agus drochshláinte san ionad oibre a chosc, ní mór don fhostóir gníomhartha áirithe a ghlacadh lena n-áirítear¹⁷:**

- Ionad oibre sábháilte a chur ar fáil agus a chothabháil ina n-úsáidtear gléasra agus trealamh sábháilte
- Rioscaí ó fhostaithe ag baint úsáide as aon airteagal nó substaint, agus ó nochtadh do ghníomhairí fisiceacha, torann, agus creathadh a chosc
- Aon iompar míchuí nó iompar míchuí ar dóigh dó sábháilteacht, sláinte agus leas fostaithe a chur i mbaol a chosc
- Teagasc agus oiliúint a chur ar fáil d'fhostaithe maidir le sláinte agus sábháilteacht
- Éadaí agus trealamh cosanta a chur ar fáil d'fhostaithe
- Duine inniúil a cheapadh mar oifigeach sábháilteachta na heagraíochta

Tá dualgais a bhaineann le sláinte agus sábháilteacht ag fostaithe freisin agus iad ag an obair. Áirítear orthu sin:

- Cúram réasúnach a ghlacadh chun sláinte agus sábháilteacht na ndaoine féin agus daoine eile san ionad oibre a chosaint
- Gan gabháil d'iompar míchuí a chuirfidh iad féin nó daoine eile i mbaol
- Gan a bheith faoi thionchar an óil nó na ndrugaí san ionad oibre
- Aon mheasúnú réasúnta leighis nó measúnú eile a dhéanamh má iarrann an fostóir air é sin a dhéanamh
- Tuairisc a thabhairt ar aon lochtanna ar threalamh nó ar an áit oibre a d'fhéadfadh a bheith ina bhaol don tsláinte agus don tsábháilteacht
- Páirt a ghlacadh in oiliúint mar atá forordaithe ag an bhfostóir

Ní mór do bhoird measúnú a dhéanamh go rialta ar rioscaí a d'fhéadfadh a bheith ann agus am a chur ar leataobh chun machnamh ceart a dhéanamh ar conas na rioscaí sin a laghdú. Cuidíonn próiseas bainistíochta riosca a fheidhmíonn go maith leis an eagraíocht ní hamháin cloí leis an dlí ach freisin poiblíocht dhiúltach a d'fhéadfadh difear a dhéanamh d'iontaofacht na heagraíochta sa phobal a bhainistiú. Bíonn eagraíochtaí neamhbhrabúis, níos mó ná formhór na n-eagraíochtaí eile, ag brath ar mhúinín an phobail a bheith ann; is gnách go n-imíonn maoinitheoirí agus saorálaithe as an áireamh más rud é go bhfuil an eagraíocht 'neamhiontaofa'.

Ar an iomlán, tá dhá phríomhchatagóir rioscaí ann ar dócha go n-aithneoidh tú iad i d'anailís ar bhainistiú riosca:

- **Rioscaí go n-éilíonn an dlí ar an eagraíocht déileáil leis** d'fhonn iad a dhíchur nó a chosc go hiomlán. Mar shampla, d'fhéadfadh sé go n-iarrfaí ort de réir dlí do thuarascálacha airgeadais iniúchta bliantúla a chomhdú. Is é plean comhlíonta dlí an bealach is oiriúnaí chun déileáil le saincheisteanna den sórt sin, rud a chinntíonn go gcomhlíontar gach dlí.
- **Déileáil le rioscaí a dteastaíonn bainistíocht agus cinntí** ó do thaobh leo agus iad a laghdú. De ghnáth, beidh anailís a mheasann dóchúlacht agus tionchar rioscaí féideartha, a chinntí ansin an straitéis bainistíochta riosca i gceist leis seo.

¹⁷ https://www.citizensinformation.ie/en/employment/employment_rights_and_conditions/health_and_safety/health_safety_work.html

CAD É?

Sampla de Lámhleabhar Bainistíochta Sábháilteachta ó Ionad Pobail Ongar

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/03/Example-of-Safety-Management-Manual-from-Ongar-Community-Centre.pdf>

Sampla de Plean Práinnfhreagartha ó Ionad Pobail Ongar

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/03/Example-of-Emergency-Response-Plan-from-Ongar-Community-Centre.pdf>

Tugann an chaibidil seo aghaidh ar an dara catagóir — rioscaí nach mór duit a laghdú go gníomhach. Cuideoidh na smaointe a thugtar anseo leat plean bainistithe riosca a fhorbairt, ar cuid riachtanach den Chód Rialachais Rialálaí Carthanais é, más carthanais thú nó má tá tú ag iarraidh dea-chleachtas a bhaint amach i do rialachas.

9.1

Forbheathnú ar Chatagóirí Riosca¹⁸

Rialachas	D'fhéadfadh rioscaí a bheith ann mura bhfuil na doiciméid dhlíthiúla agus rialaithe don charthanais oiriúnach don fheidhm, nó mura gcuireann an bord a bheartais féin i bhfeidhm. Áirítear leis freisin láimhdeachas boird ard, coimhlínt ar bhord, agus coinbh-leachtaí leasa nach ndéantar a bhainistiú i gceart ar leibhéal an bhoird.
Straitéiseach	Áirítear ar na rioscaí straitéiseacha aon riosca a d'fhéadfadh a bheith ina chúis le moill nó cosc a chur ar eagraíocht a cuspóirí a bhaint amach. I measc na samplaí tá: <ul style="list-style-type: none"> • Róchaiteachas/mainneachtain costais a rialú. • Gan pleanáil a dhéanamh do thionscadal ar leith nó do sheirbhís ar leith
Comhlíonadh	Áirítear ar na rioscaí comhlíonta mainneachtain ceanglais dhlíthiúla nó rialála a chomhlíonadh. D'fhéadfadh sé seo a bheith mar gheall ar easpa eolais nó acmhainní, ach ní leithscéal é. I measc na samplaí tá: <ul style="list-style-type: none"> • Gan dlíthe agus caighdeáin Sláinte agus Sábháilteachta a chomhlíonadh¹⁹ • Cosaint leanaí • Cosaint sonraí • Dlí fostaíochta • Dlí na gcuideachtaí • Leibhéal iomchuí árachais a bheith i bhfeidhm

¹⁸ Bunaithe ar Threoir ón Rialálaí Carthanais. Féach: <https://www.charitiesregulator.ie/media/1693/risk-management-for-charities.pdf>

¹⁹ Is féidir teacht ar an bpríomhreachtaíocht a chlúdaíonn sláinte agus sábháilteacht daoine san ionad oibre anseo: <http://revisedacts.lawreform.ie/eli/2005/act/10/front/revise/en/html>

Oibríochtúil	<p>Áirítear ar na rioscaí oibríúcháin mainneachtain córais, beartais nó pleananna a bheith i bhfeidhm chun seirbhísí a sholáthar. I measc na samplaí tá:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oibríthe deonacha nó fostaithe a bheith ar fáil le haghaidh oibre. • Oibríthe deonacha nó fostaithe nach bhfuil oile ach do ról amháin agus nach bhfuil in ann clúdach a dhéanamh do shaorálai nó d'fhostaí eile i gcás asláithreachta. • Easpa trealaimh is gá chun seirbhís a sholáthar • Níl sé tacaíthe ná slán • Easpa pleanála má dhéantar damáiste d'áitribh agus mura féidir iad a úsáid ar feadh tréimhse ama, mar shampla i gcás teipe leictreachais agus téimh
Airgeadais	<p>Áirítear ar rioscaí airgeadais mainneachtain riachtanais bainistíochta airgeadais agus tuairiscithe a chomhlíonadh, mar shampla:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Easpa cúlchistí airgeadais. • Mainneachtain airgeadais a phleanáil do riachtanais a bheith ann amach anseo. • Mithuiscint tosaíochtaí cisteoirí/gan riachtanais maoinitheoirí a chomhlíonadh • Níl iarratais ar mhaoiniú curtha in iúl go dona nó spriocdhátaí cailte d'iarratais ar mhaoiniú.
Comhshaol	<p>Baineann rioscaí comhshaol le rioscaí a eascraíonn as athrú sa chomhshaol foriomlán, mar shampla:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Athrú ar pholasaí an Rialtais a théann i bhfeidhm ar eagraíochtaí ar nós scéimeanna fostaíochta tacaíthe, fóirdheontais cúraim leanaí agus/nó deontais phobail. • Ceanglais nua atá dian ar acmhainní d'fhoirgnimh
Clú agus cáil	<p>Tá cáil ar cheann de na sócmhainní is luachmhaire neamhbhrabúis, mar go mbíonn tionchar ag an dea-cháil ar an gcaoi a leanann páirtithe leasmhara, úsáideoirí seirbhíse, agus maoinitheoirí de bheith ag plé leis an eagraíocht. Is iondúil nach mbíonn na rioscaí do chlú níos lú inláimhsithe/coincréite ná mar a bhíonn ag cineálacha eile rioscaí agus is féidir baint a bheith acu le tuiscint an phobail ar réimsí amhail:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cáilíocht na seirbhísí • Dearcadh na foirne • Leithdháileadh agus tosaíocht a thabhairt don airgeadas

9.2

Próiseas Measúnaithe agus Bainistíochta Riosca a bhunú

CÉIM 1 GRÚPA OIBRE A FHOIRMIÚ

Tá an bhainistíochtriosca freagrach as an mbord stiúthóirí a bhfuil an fhreagracht dhlíthiúil eiteiciúil agus dhlíthiúil orthu as an méid a tharlaíonn laistigh den eagraíocht. Ba cheart don bhord grúpa beag oibre a bhunú chun plean bainistíochta riosca a fhorbairt, nó más bord beag é, d'fhéadfadh sé sin a dhéanamh mar ghrúpa. Go hidéalach, beidh baill foirne shinsearach sa ghrúpa seo a thuigeann cúrsaí laethúla na heagraíochta. Ag an bpointe seo, ba cheart an grúpa a bheith freagrach as cur chun feidhme iarbhir an plean bainistíthe riosca a bhunú — féadfar an ról sin a tharmligean chuig an bhfoireann.

CÉIM 2 NA RIOSCAÍ A SHAINAITHINT:

A luaithe a bheidh an mheitheal curtha le chéile, na rioscaí a shainaithint. Is féidir é seo a dhéanamh le cabhair ó speisialtóir H & S nó a bheith déanta ag an bhfoireann.

Má dhéantar rioscaí a aithint go himmheánach, beidh dóthain oiliúna ag teastáil ón bhfoireann maidir le conas é seo a dhéanamh.

Cuireadh a thabhairt do dhaoine eile páirt a ghlacadh i gcruinniú foirne nó i suirbhé.

Déan iniúchadh ar an suíomh: Imscrúdú a dhéanamh ar d'ionad oibre agus féachaint ar rioscaí a d'fhéadfadh a bheith ann. Labhair le d'fhoireann agus tú ag déanamh na cigireachta — feiceann siad rud éigin nach ndéanann tú. Sa chomhthéacs sin, d'fhéadfadh sé a bheith úsáideach breathnú ar an tsaoráid ó thaobh na ndaoine éagsúla a úsáideann í, mar shampla leanaí nó daoine scothaosta. An bhfuil aon naisc leictreacha scaoilte, céimeanna i bhfolach, troscán damáiste, nó rochtain ar uisce an-te? D'fhéadfadh sé a bheith úsáideach go ndéanfadh níos mó ná duine amháin an chigireacht ionas gur féidir leat do chuid tuairimí a phlé agus nótaí a chur i gcomparáid.

Athbhreithniú a dhéanamh ar chleachtais oibre laethúla na heagraíochta. Beidh leibhéal éagsúla riosca ag baint leis na gníomhaíochtaí a bheidh ar siúl i do shaoráid. Is féidir leat machnamh a dhéanamh ar cheisteanna amhail: An gá don fhoireann gníomhaíocht choirp a dhéanamh a bhféadfadh gortú teacht as, amhail ardú trom? An bhfuil an obair san áis an-strusmhar do chuid den fhoireann nó do gach ball foirne? An bhfuil gá leis an bhfoireann a thiomáint a gcuid carranna féin nó cuideachta?

CÉIM 3 MEASTÓIREACHT A DHÉANAMH AR NA RIOSCAÍ

A luaithe a shainaithneofar na rioscaí, is é an chéad chéim eile measúnú a dhéanamh ar an dóchúlacht agus ar an tionchar is dócha a d'fhéadfadh a bheith ag gach riosca. Go ginearálta, tá an chuid is mó againn sásta glacadh le rioscaí a bhfuil dóchúlacht íseal agus iarmhairtí íosta acu ach, de réir mar a mhéadaíonn dóchúlacht nó tromchúis na n-iarmhairtí, beidh orainn iad seo a bhainistiú níos tuisceanaí. Is iad na rioscaí is mó a bhaineann linn na rioscaí ar dócha go dtarlóidh siad, agus a mbeadh éifeachtaí tromchúiseacha acu. Léiríonn an léaráid seo a leanas maitrís is féidir leat a úsáid chun é seo a dhéanamh. Tugtar scór do gach riosca i dtéarmaí na nithe seo a leanas:

Dóchúlacht, i.e., an dóchúlacht go dtarlóidh sé amach anseo, cé chomh dóchúil is atá sé go dtarlóidh an riosca agus cé chomh minic is a tharla sé san am atá caite.

Tionchar i.e. an tionchar ar an eagraíocht agus ar pháirtithe leasmhara seachtracha má tharlaíonn an riosca.

Cinntearan **scór riosca** ansin tríd an dóchúlacht riosca a iolrú faoin tionchar riosca- e.g., L x I = Scór Riosca.

DÓCHÚLACHT (L)	TIONCHAR (I)
Scála 1-5	Scála 1-5
1 = Neamhbhríoch, más rud é riamh	1 = Gan aon tionchar suntasach
2 = Féideartha	2 = Miontionchar
3 = Mar an gcéanna	3 = Tionchar suntasach ach imshrianta
4 = An-dóchúil	4 = Tionchar ard
5 = Tarlú nach féidir a sheachaint/a bheith ann cheana féin	5 = Tionchar thar a bheith díobhálach

CÉIM 4 TÚS ÁITE AGUS MITIGATE

Nuair a bheidh riosca sainaitheanta agat agus tuairim agat ar a dhóchúlacht agus a thionchar, beidh ort freagra ar an riosca a oibriú amach. Is féidir leat an uirlis rátála riosca seo a leanas a úsáid chun cabhrú leat sa phróiseas cinnteoireachta. Soláthraíonn sé treoir maidir le conas déileáil leis an riosca de réir an **scór riosca**, atá roinnte i réimsí íseal, meánach, agus ard.

Ag brath ar an leibhéal riosca ríofa, déanfar sraith gníomhaíochtaí a phleanáil. **Tabhair faoi deara**, le do thoil, go léirítear sa tábla thíos **sampla** den chaoi ar féidir gníomhaíochtaí a phleanáil. **Ní mór do chomhlacht rialaithe na heagraíochta na sonraí maidir leis seo a chomhaontú de réir na mbeartas agus na nósanna imeachta atá ann cheana.**

LEIBHÉAL AN PHRIACAIL	SCÓR RIOSCA	CINNTEOIREACHT/GNÍOMHAÍOCHT/FREAGAIRT (LE COMHAONTÚ — CHECK EXISTING POLICY)
Ard	15+	Ní mór beart a dhéanamh láithreach agus déanann an Bord monatóireacht air. D'fhéadfadh sé go n-áireofaí leis sin foirceannadh na gníomhaíochta, aistriú chuig tríú páirtí, nó céimeanna maolaithe láithreacha.
Meán	7 – 14	Athbhreithniú bainistíochta sinsearaí ar ghníomhaíocht éigeantach is gá chun an riosca a mhaolú. Bainistiú a dhéanamh ar leibhéal inghlactha agus a shrianadh go dtí leibhéal inghlactha
Íseal	0 – 6	An fhreagracht bhainistíochta a leithdháiltear le haghaidh faireacháin agus tuairiscithe. An riosca a fhulaingt — níl gá le haon ghníomh eile

CÉIM 5 DO PHLEAN BAINISTÍOCHTA RIOSCA A CHUR I BHFEIDHM.

Tar éis anailís a dhéanamh ar na rioscaí agus cinneadh a dhéanamh ar do fhreagra sa mheitheal, tá sé in am an plean bainistíochta riosca a chur faoi bhráid an bhoird, a bheidh freagrach as a chinntiú go gcuirfear i bhfeidhm é. Nuair a bheidh sé faofa ag an mbord, ní mór don fhoireann a bheidh freagrach as na rioscaí plean a dhéanamh agus a chur i bhfeidhm chun aghaidh a thabhairt ar na rioscaí sin. Ní mór don duine nó don ghrúpa seo aon cheist a shoiléiriú maidir leis na gníomhartha, baill foirne a shannadh do gach gníomh, agus a shoiléiriú cén uair a chríochnófar é. Féadfaidh na nithe seo a leanas a bheith i gceist le cur chun feidhme an phlean:

D'fhéadfadh sé go mbeadh gá le hoiliúint chun dea-chleachtais sábháilteachta a thuiscint (i.e. garchabhair, láimhseáil láimhe, nó oiliúint sa tsábháilteacht dóiteáin)

Nósanna imeachta a bhunú agus a dhoiciméadú. Is dócha go n-áireofar i do phlean bainistíochta riosca roinnt nósanna imeachta is gá a fhorbairt. Tá sé tábhachtach freisin athbhreithniú a dhéanamh ar aon nósanna imeachta atá ann cheana chun a áirithiú go bhfuil siad comhsheasmhach leis an bplean bainistíochta riosca.

CÉIM 6 MEASÚNÚ RIOSCA LEANÚNACH.

Tá sé tábhachtach go gcoinneoidh tú fócas comhsheasmhach ar a chinntiú go mbeidh do phlean agus do chleachtais bainistíochta riosca éifeachtach i gcónaí. Chun é sin a dhéanamh, is féidir leat leas a bhaint as na céimeanna seo a leanas:

Duine amháin a cheapadh a bheidh freagrach as an mbainistiú riosca. Ba cheart duit duine amháin a shainithint a aontaíonn an tasc a ghlacadh mar 'bhainisteoir riosca'. Níl ann ach eagraíochtaí an-mhór i gcás nach mbeidh freagrachtaí eile ag an mbainisteoir riosca san eagraíocht chomh maith.

Coinnigh na nósanna imeachta cothrom le dáta agus nuashonraigh do phlean gach bliain ar a laghad. De ghnáth ordóg, an níos so-ghalaithe imthosca d'eagraíochta, agus an timpeallacht timpeall air, an níos láidre ba chóir do fócas a bheith ar a choinneáil do phlean bainistíochta riosca cothrom le dáta. Agus tú ag déanamh athmheasúnú leanúnach ar rioscaí, ba cheart duit súil a choinneáil ar athruithe a d'fhéadfadh tionchar a imirt ar d'eagraíocht, amhail reachtaíocht nua, trealamh nua, nó poist nua a chruthú.

Tuarascálacha a choinneáil ar bhainistíocht riosca. Baineann an chéim dheireanach de do mheasúnú riosca leanúnach leis an tábhacht a bhaineann le taifid a choinneáil ar rioscaí agus ar bhainistiú riosca.

9.3 Bainistíocht Riosca Acmhainní

CAD É?

Polasaí Bainistíochta Riosca

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/Risk-Management-Policy.pdf>

Creat atá molta ag an Rialálaí Carthanas chun Córas Bainistíochta Riosca agus Clár Riosca a fhorbairt

www.carmichaelireland.ie/app/uploads/2022/03/Sample-Completed-Risk-Register.pdf

Réamhrá an Roth ar Bhainistíocht Riosca

www.wheel.ie/advice-guidance/managing-your-organisation/risk-management

Treoir Dea-Chleachtais um Bainistíocht Riosca na Rothaí

www.wheel.ie/sites/default/files/media/file-uploads/2019-04/WHEEL%20-%20RISK%20BODY%20FINAL.pdf

Suíomh gréasáin an Údaráis Sláinte agus Sábháilteachta ar a bhfuil eolas úsáideach ar bhainistiú riosca agus ar an rialachán Sláinte agus Sábháilteachta

www.hsa.ie/eng

Príomhreachtaíocht a chlúdaíonn sláinte agus sábháilteacht daoine san ionad oibre

<http://revisedacts.lawreform.ie/eli/2005/act/10/front/revised/en/html>

Tá dlíthe sonracha sláinte agus sábháilteachta a bhfuil feidhm acu go ginearálta maidir le gach fostaíocht leagtha amach sna rialacháin seo

www.irishstatutebook.ie/eli/2007/si/299/made/en/print

Treoir do Dhea-chothabháil: Forbhreathnú ar chleachtais sna hIonaid Phobail

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/03/Guidelines-to-Good-Maintenance-Practices-in-Community-Centres-Fingal.pdf>

Treoir Sláinte & Sábháilteachta do Bhainisteoirí Ionaid

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/03/Client-Health-and-Safety-Checklist-Rev-4.docx>

Oiliúint i Sláinte agus Sábháilteacht do Bhainisteoirí Ionad Pobail

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/03/Training-in-Health-and-Safety-for-Community-Centre-Managers.pptx>

Sampla de Phlean Freagartha Éigeandála ó Ionad Pobail Ongar

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/03/Example-of-Emergency-Response-Plan-from-Ongar-Community-Centre.pdf>

Sampla den Lámhleabhar Bainistíochta Sábháilteachta ó Ionad Pobail Ongar

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/03/Example-of-Safety-Management-Manual-from-Ongar-Community-Centre.pdf>

Sampla d'Fhoirm Tuairisce um Imscrúdú Tionóisce nó Teagmhais ó Ionad Pobail Ongar

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/03/Example-of-Accident-or-Incident-Investigation-Report-Form-from-Ongar-Community-Centre.pdf>

Doiciméid Treorach Sláinte agus Sábháilteachta do

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/03/Health-and-Safety-Guidance-for-Centre-Managers.zip>

Treoir Dea-Chleachtais Rothaí maidir le RGCS

www.wheel.ie/sites/default/files/media/file-uploads/2018-07/GDPR_Guide_2017_Web_Edition_0.pdf

10

Beartais agus nósanna imeachta

Mar a thuairiscítear sa Chód Rialachais do Charthanais, ní mór do charthanais beartais oibríochtúla a fhorbairt chun gníomhartha gach duine a bhfuil baint acu leis an gcarthanais a threorú²⁰. Cé nach carthanachtaí cláraithe iad gach saoráid, tá beartais agus nósanna imeachta ina bpríomhchuid den chreat oibríochtúil. Ní mór dóibh do luachanna a léiriú agus fostaithe a threorú ina gcuid oibre ó lá go lá. Is bealach maith iad chun rialacháin na heagraíochta a shainiú go soiléir i réimsí amhail bainistíocht agus oibriú saoráidí, soláthar foirne, agus airgeadas, agus cuireann siad treoir oibríochtúil ar fáil don Bhord Bainistíochta. Ba cheart feidhm a bheith ag beartais maidir leis na geallsealbhóirí go léir, lena n-áirítear baill foirne, grúpaí úsáideoirí, baill, agus daoine eile a bhfuil baint acu leis an tsaoráid phobail.

Go simplí, insíonn polasaithe do dhaoine cad atá le déanamh agus insíonn nósanna imeachta do dhaoine conas é a dhéanamh, i.e., cé go soláthraíonn polasaithe treoirilínte nó rialacha a rialaíonn iompar laistigh den eagraíocht, déanann nósanna imeachta cur síos ar na céimeanna sonracha is gá a leanúint chun an polasaí a chur i bhfeidhm. Is féidir leis na doiciméid sin a bheith i ndoiciméid ar leith nó iad a cheangal in aon doiciméad amháin. Is iomaí riachtanas agus tábhacht a bhaineann le beartais agus nósanna imeachta a bheith i bhfeidhm agus áirítear orthu sin:

- Cinntíonn siad go gcomhlíontar dlíthe agus rialacháin atá ábhartha nó infheidhme maidir leis an eagraíocht, agus leis seo coimeádtar idir bhaill foirne agus eagraíochta as deacracht dhlíthiúil
- Cuireann siad treoir ar fáil, tacaíonn siad le cinnteoireacht, freagraíonn siad ceisteanna, réitíonn siad débhríochtaí, agus sonraíonn siad dea-chleachtais agus caighdeáin feidhmíochta
- Cabhraíonn siad lena chinntiú go nglactar le cur chuige comhsheasmhach atá ag teacht le luachanna corparáideacha ar fud na heagraíochta
- Cinntíonn siad trédhearcacht agus cuntasacht agus aithníonn siad deiseanna chun feabhas a chur ar chleachtais reatha

10.1 Beartais a fhorbairt agus a scríobh

Ós rud é go mbíonn tionchar ag beartas áirithe ar an gcaoi a n-oibríonn daoine gach lá, tá sé tábhachtach é a fháil i gceart agus an líon riachtanach beartas a bheith i bhfeidhm; D'fhéadfadh an iomarca polasaithe a bheith ina gcúis le mearbhall, d'fhéadfadh an iomarca rioscaí a bheith ann do d'eagraíocht. De ghnáth, is éifeachtaí beartais agus nósanna imeachta nuair atá siad simplí agus éasca le léamh. Tá sé rithábachtach nuair a fhorbraítear polasaí nach bhfuil díreach sínithe ag an mbord agus a fhágtar ar sheif. Tá sé rithábachtach go gcuirfean an polasaí i láthair na bpáirtithe leasmhara ábhartha go léir agus go dtuigeann siad siúd atá ag cur na nósanna imeachta i bhfeidhm go hiomlán an méid atá riachtanach.

Ba cheart **rannpháirtíocht na ngeallsealbhóirí a bheith mar chuid d'aon fhorbairt beartais mar go gcabhraíonn dearcthaí éagsúla le smaointe a chruthú agus le réimsí easaontais a d'fhéadfadh a bheith ann a shoiléiriú**. D'fhéadfadh na páirtithe leasmhara a bheith ina n-iontaobhaithe, baill foirne, saorálaithe, cliant/úsáideoirí seirbhíse, maoinitheoirí agus comhairleoirí seachtracha, ag brath ar chineál an bheartais. Chun páirtithe leasmhara a shainiú, is féidir leat ceisteanna a chur ort féin amhail 'cé a ndéanfaidh an beartas seo difear dóibh?' agus 'cé a d'fhéadfadh nach dtaitneodh athruithe sa cheantar?'. Beidh líon na bpáirtithe leasmhara a mbeidh baint acu le rannpháirtíocht agus leibhéal an chomhairliúcháin agus an rannpháirtíocht riachtanach ag brath ar chineál an bheartais, ar an gcaoi ar dócha go mbeidh tionchar aige ar dhaoine agus ar an leibhéal féideartha peirspictíochtaí atá ag teacht salach ar a chéile. I gcásanna áirithe, d'fhéadfadh sé a bheith go leor chun dréacht a sheoladh amach agus am a thabhairt do dhaoine freagra a thabhairt. I gcásanna eile, b'fhéidir gur smaoineamh níos fearr é tuairimí a lorg go gníomhach sula ndéantar aon scríbhneoireacht.

Tar éis duit páirtithe leasmhara a shainiú agus dul i gcomhairle leo, ba cheart duit breithniú a dhéanamh ar na himpleachtaí acmhainní a bheidh ag an mbeartas nua ar d'eagraíocht. Ní mór breithniú a dhéanamh ar chostais nuair atá aon pholasaí á fhorbairt, toisc go bhfuil seans ann go ndéanfar neamhaird air mura bhfuil dóthain acmhainní ann chun é a chur i bhfeidhm.

Beidh ort líne mhín a shiúl idir an gá atá ag do shaineolaithe le haghaidh críochnúlachta agus an gá atá le soiléireacht agus simplíocht do dhaoine nach saineolaithe iad. Nuair a bheidh an polasaí dréachtaithe, ba chóir don Bhord é a shíniú.

²⁰ <https://www.charitiesregulator.ie/media/1609/charities-governance-code.pdf>

Is minic a bheidh ar an bhfoireann ráiteas a shíniú a dhearbhaíonn go bhfuil an polasaí léite acu agus go dtuigeann siad é.

Is cuid thábhachtach d'fhorbairt beartais é an taighde: Mar chéad chéim, ba cheart duit a sheiceáil an bhfuil aon reachtaíocht/rialachán ann a mbeidh tionchar aici ar an réimse beartais a bhfuil tú ag obair air, mar shampla reachtaíocht RGCS nó dlí fostaíochta. Níl aon ghá duit an roth a athcheapadh gach uair a bhíonn tú ag obair ar pholasaí nua. Moltar duit leas a bhaint as doiciméid atá ann cheana laistigh de d'eagraíocht amhail a bunreacht, a ráiteas misin, a dhoiciméid phleanála agus aon bheartais atá ann cheana. Seachas an bhfíric go sábhálann sé am duit acmhainní/ábhair atá ann cheana a úsáid, cinntíonn sé seo freisin go n-oireann an beartas nua leis an méid atá ann cheana féin agus go líonann sé na bearnaí is gá. Nuair a bheidh beartais á bhforbairt, tabharfaidh formhór na ndaoine faoi deara gur annamh a thosaíonn tú le canbhás bán; i gcás go leor fadhbanna nó saincheisteanna a saináithníodh, is minic a bhíonn beartas i bhfeidhm cheana féin agus d'fhéadfadh sé gur gá é a choigeartú. Mar chuid den phróiseas taighde, tá sé luachmhar breathnú ar pholasaithe orgáin cosúil leatsa, mar is féidir leat iad seo a úsáid mar inspioráidí agus do chuid féin á bhforbairt agat.

Sula bhforbrófar beartais nua, is maith an smaoineamh é a iarraidh ort féin²¹:

- Cad iad na ceanglais dlí/rialála a bhaineann le d'eagraíocht?
- An bhfuil beartas scríofa nó de facto ann cheana féin?
- An gá beartas atá ann cheana a athrú?
- An bhfuil ceanglais dhlíthiúla/rialála nua nó nuashonraithe á dtabhairt isteach lena gceanglófar ort beartas nua a thabhairt cothrom le dáta nó a fhorbairt?
- An bhfuil forálacha leordhóthanacha ann maidir le cur chun feidhme agus athbhreithniú beartais?

LEIDEANNA

TUGANN AN LIOSTA SEO A LEANAS LEIDEANNA ÚSÁIDEACHA CHUN POLASAÍ A SCRÍOBH:

- Smaoinigh ar cén fáth a bhfuil do pholasaí nua á scríobh agat agus lig duit an próiseas scríbh-neoireachta iarbhír a chur ar an eolas.
- Páirt a thabhairt dóibh siúd a mbeidh tionchar ag an bpolasaí orthu. Cinnteoidh sé sin go mbeidh an polasaí bunaithe, agus beidh sé níos dóchúlú go gcuirfear i bhfeidhm i gceart é.
- Úsáid teanga shoiléir shimplí.
- Bheith díreach agus úsáid a bhaint as teanga chuiditheach
- Mínigh na cúiseanna atá leis an mbeartas, lena n-áirítear cé ar cheart dó nó di é a úsáid agus cathain
- Deis a thabhairt do gach páirtí leasmhar ionchur a sholáthar ach duine amháin a shannadh chun an scríbhneoireacht a dhéanamh
- Dáta an chóip deiridh agus aon nuashonruithe sa todhchaí dá réir sin
- Coinnigh i gcuimhne go gcaithfidh an Bord/daoine eile roinnt athruithe beartais nó athruithe polasaí a chomhaontú ag ball sinsearach foirne

10.2 Beartais a chur chun feidhme, a chur in iúl agus faireachán a dhéanamh orthu

Níl i bhforbairt beartas ach cuid amháin den phróiseas. Ní mór an polasaí nua/nuashonraithe a chur in iúl ar fud na heagraíochta agus a chur i bhfeidhm. Tá sé de fhreagracht ar an mBord a chinntiú go bhfuil polasaithe i bhfeidhm, ach tá go leor polasaithe oibriúcháin tarmligthe do bhaill foirne shinsearach. Is é an chéad chéim ná an polasaí a mhíniú, agus an réasúnaíocht atá taobh thiar de a mhíniú dóibh siúd a chaithfidh é a chur i bhfeidhm agus ceisteanna a shoiléiriú. B'fhéidir go mbeidh ort oiliúint a chur ar fáil do bhaill foirne agus d'oibrithe deonacha — cabhróidh comhairliúcháin le baill foirne/oibrithe deonacha leat é seo a dhéanamh amach — fiafraigh den fhoireann an bhfuil sé seo ag teastáil. Ní mór athbhreithniú rialta a dhéanamh ar bheartais d'eagraíochta, agus iad a thabhairt cothrom le dáta chun na hathruithe sin a léiriú, ag cinntiú go bhfanfaidh na polasaithe reatha, ábhartha agus inoibrithe. De ghnáth, ba cheart d'eagraíochtaí athbhreithniú a dhéanamh ar a gcuid beartas gach 2 go 3 bliana ar a laghad, nó i gcomhréir le hathruithe reachtacha. D'fhéadfadh athbhreithniú bliantúil a bheith ag teastáil ó roinnt beartas, áfach, amhail Airgeadas.

10.3 Athfhoinsí Beartais agus Nósanna Imeachta

CAD É?

Míníonn an t-alt seo ó Carmichael conas beartais oibríochtúla a chomhaontú le haghaidh aon neamhbhrabúis agus na céimeanna a bhaineann le polasaithe a chur i bhfeidhm.

www.carmichaelireland.ie/app/uploads/2022/02/How-to-agree-operational-policies-for-your-nonprofit.pdf

Lámhleabhar ó Carmichael bunaithe ar phrionsabail agus ar chaighdeáin an Chóid Rialachais Carthanas. Áirítear sa lámhleabhar liosta samplach úsáideach de pholasaithe san aguisín.

www.carmichaelireland.ie/resources/board-trustee-governance-handbook-template

Leabharlann Beartas Fiontraíochta Sóisialta

<https://fingalppn.ie/policy-hub/>

²¹ Bunaithe ar fhaisnéis ó: [https://www.carmichaelireland.ie/app/uploads/2022/02/How-to-agree-operational-policies-for-your-nonprofit.pdf](http://www.carmichaelireland.ie/app/uploads/2022/02/How-to-agree-operational-policies-for-your-nonprofit.pdf)

11

Aguisín

11.1 Reachtaíocht ábhartha

Liosta neamh-uileghabhálach den reachtaíocht a bhaineann le nósanna imeachta acmhainní daonna
Na hAchtanna um Shaoire Uchtaíoch 1995 agus 2005
An tAcht um Shaoire do Chúramóirí 2001
Na hAchtanna um Chosaint Sonraí 1998 agus 2003
Rialacháin an CE (Fostaithe a Chosaint ar Ghnóthais a Aistriú) 2003
An tAcht um Fhostaithe (Faisnéis agus Comhchomhairle a Sholáthar) 2006
Na hAchtanna um Chomhionannas Fostaíochta 1998-2011
Na hAchtanna um Cheadanna Fostaíochta 2003 go 2012
Na hAchtanna Caidrimh Thionscail 1946 go 2012
Acht na nGiúiréithe 1976
An tAcht um Sheirbhísí Saothair 1987-2009
Na hAchtanna um Chosaint Mháithreachais 1994 agus 2004
Na hAchtanna um Fhógra Íosta agus Téarmaí Fostaíochta (Faisnéis), 1994 go 2001
An tAcht um Pá Íosta Náisiúnta 2000
An tAcht um Am Oibre 1997
Na hAchtanna um shaoire do Thuismitheoirí 1998 agus 2006
An tAcht um Íoc Pá 1991
An tAcht um Chosaint Fostaithe (Téarma Socraithe) 2003
An tAcht um Chosaint Fostaithe (Obair Pháirtaimseartha) 2001
An tAcht um Chosaint Fostaithe (Obair Ghníomhaireachta Shealadach), 2012
An tAcht um Chosaint Fostaithe (Dócmhainneacht Fostóirí), 1984
Na hAchtanna um Chaomhnú Fostaíochta 1977 go 2007
An tAcht um Chosaint Daoine Óga (Fostaíocht), 1996
Na hAchtanna um Íocaíochtaí Iomarcaíochta 1967 go 2007;
An tAcht um Shábháilteacht, Sláinte agus Leas ag an Obair 2005
Na hAchtanna um Dhifhostú Éagórach 1977 go 2007;
An tAcht um an mBiúró Náisiúnta Grinnfhiosrúcháin (Leanaí agus Daoine Soghonta), 2012
An tAcht um Chosaint Sonraí, 2018
Na Rialacháin Ghinearálta maidir le Cosaint Sonraí (AE), 2018

11.2 Teimpléid pholasaí

NASC CHUIG TEIMPLÉAD

Polasaí Aimsire Drochaimsire

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/Adverse-Weather-Policy-Template.pdf>

Polasaí Iniúchta

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/Audit-Policy-Template.pdf>

Polasaí Freastal an Bhoird

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/Board-Attendance-Policy-Template.pdf>

Polasaí Rúndachta an Bhoird

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/Board-Confidentiality-Policy-Template.pdf>

Beartas maidir le Coinbhleachtaí Leasa

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/Board-Conflicts-of-Interest-Policy-Template.pdf>

Téarmaí an Pholasaí Tagartha

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/Board-Terms-of-Reference-Template.pdf>

Beartas maidir leis an gCód Iompair

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/Business-Code-of-Conduct-Policy-Template.pdf>

Polasaí CCTV

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/CCTV-Policy-Template.pdf>

Teimpléad Plean Oibre an Ionaid Pobail

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/Centre-Work-Plan-Template.pdf>

Polasaí Cosaint Leanaí

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/Child-Protection-Policy-Template.pdf>

Lámhleabhar do Bhainisteoir an Lárionaid

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/03/Community-Centre-Managers-Support-Manual.pdf>

Polasaí maidir le Gearáin

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/Complaints-Policy-Template.pdf>

Polasaí Beartas Coinbhleachtaí Leasa

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/Conflict-of-Interest-Policy-Template.pdf>

Polasaí Cúram Custaiméirí

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/Customer-Care-Policy-Template.pdf>

Turas do Chustaiméirí

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/Customer-Journey-Template-.pdf>

NASC CHUIG TEIMPLÉAD

Polasaí um Chosaint Sonraí

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/Data-Protection-Policy-Template.pdf>

Polasaí maidir le hÉagsúlacht

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/Diversity-Policy-Template.pdf>

Beartas comhshaoil 'Keen to be green'

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/Env-Policy-Fingal-Keen-to-be-Green-Facilities.pdf>

Lámhleabhar Beartais agus Nósanna Imeachta Airgeadais

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/Financial-Management-Policy.pdf>

Beartas Bainistíochta Airgeadais

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/Financial-Policy-Procedure-Manual-Template.pdf>

Polasaí tiomsaithe airgid

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/Fundraising-Policy-Template.pdf>

Beartas Ginearálta Foirne

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/General-Staffing-Policy-Template.pdf>

Lámhleabhar Rialachais

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/Governance-Manual.pdf>

Teimpléad Beartais Earcaíochta agus Roghnúcháin

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/Recruitment-and-Selection-Policy-Template.pdf>

Plean Freagartha Remobilisation - Teimpléad

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/Remobilisation-Reponse-Plan-Template.pdf>

Beartas Cúlchistí

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/Reserves-Policy-Template.pdf>

Beartas Bainistíochta Riosca

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/Risk-Management-Policy.pdf>

Polasaí na Meán Sóisialta

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/Social-Media-Policy-Template.pdf>

Substance Abuse Policy Template

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/Substance-Abuse-Policy-Template.pdf>

Téarmaí Tagartha d'fhoghrúpa Rialachais & Airgeadais - Teimpléad

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/Terms-of-Reference-for-Governance-and-Finance-SG.pdf>

Téarmaí Tagartha do Theimpléad Foghrúpa Foirne

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/Terms-of-Reference-for-HR-Sub-committee.pdf>

NASC CHUIG TEIMPLÉAD

Polasaí d'Oibríthe Deonacha

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/Volunteer-Policy-Template.pdf>

Polasaí Feadóg a Shéideadh

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/Whistleblowing-Policy-Template.pdf>

Miniú ar Chothabháil d'ionaid phobail

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/03/Guidelines-to-Good-Maintenance-Practices-in-Community-Centres-Fingal.pdf>

Teimpléad Pleanálaí PPM

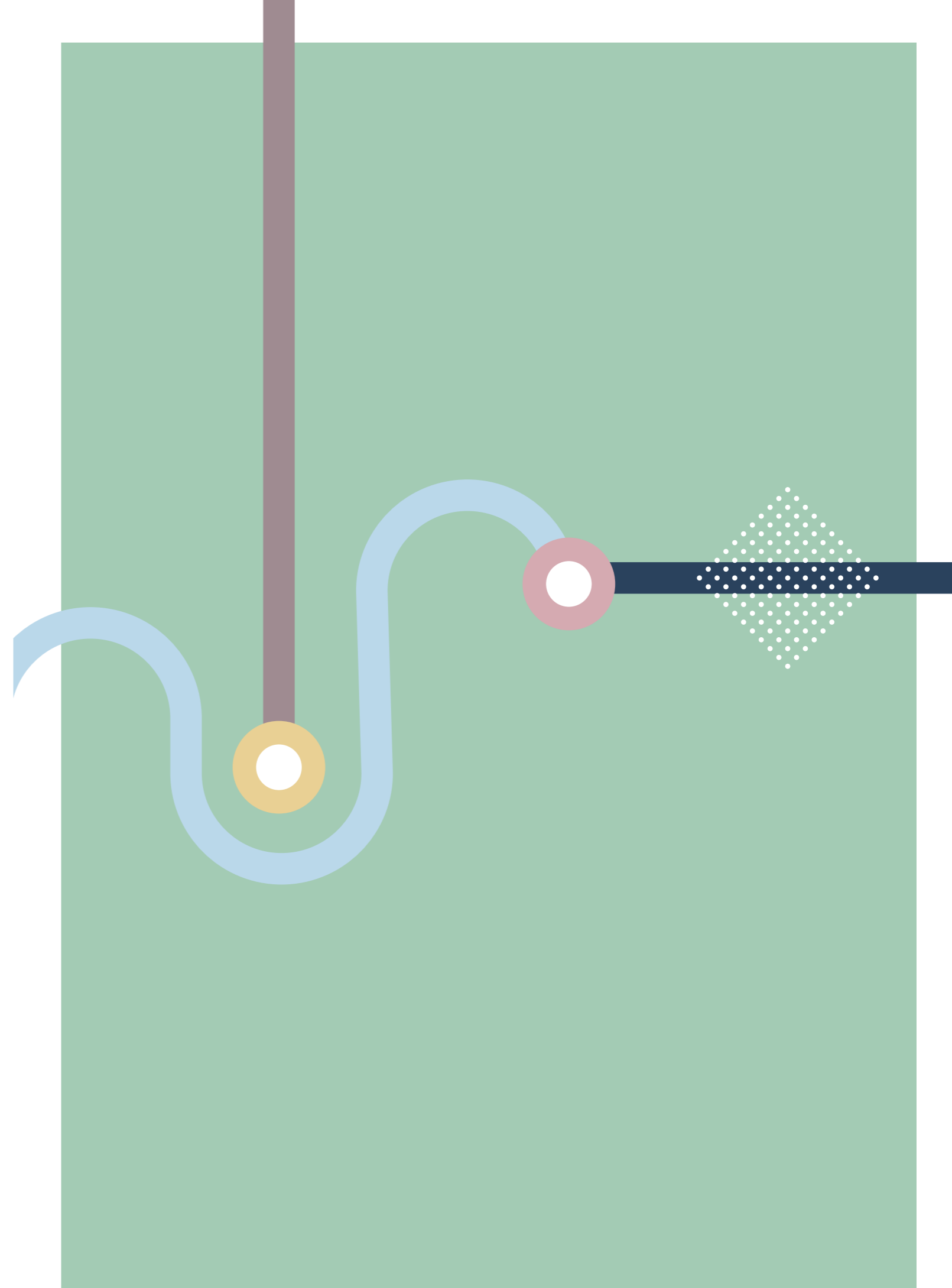
<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/PPM-PLANNER-TEMPLATE.xlsx>

Clár Sócmhainní - Clár Samplach

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/02/Asset-Register-Sample-Register.xlsx>

Gan Polasaí Tobac

<https://fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie/wp-content/uploads/2023/03/No-Smoking-Policy-template.docx>

**Comhairle Contae
Fhine Gall**
Fingal County
Council

Contae Fhine Gall, Bóthar an Gharráin,
Baile Bhlainséir, Baile Átha Cliath 15

T 01 890 5080
E community@fingal.ie
W www.fingalcommunityfacilitiesnetwork.ie

© Comhairle Contae Fhine Gall

